

25 rokov Vojenskej polície

Hodnotenie
výcvikového
roka 2015

Zero Days:
Stuxnet
vo filme

Stíhačka
Suchoj Su-35

Rozhovor s riaditeľom
Vojenskej polície
plk. Milanom Hamarom

Martikán,
Kuzminová,
Gönci
a Žilinčania

Príprava špecialistov EOD

Prvý februárový týždeň sa uskutočnila v priestoroch Národného centra EOD v Novákoch zdokonaľovacia príprava spôsobilostí EOD, vyčlenených OS SR pre bojovú skupinu V4 Európskej únie. Pozostáva z jednej čaty, ktorá má dva tímy EOD. Majú spôsobilosti na odstraňovanie improvizovaných výbušných prostriedkov a bohaté skúsenosti z operácie ISAF. Na spoločnej príprave sa v rámci prípravy na slovenské predsedníctvo v Európskej únii zúčastnili aj zložky ministerstva vnútra. Účastníci kurzu v spolupráci s príslušníkmi trenčianskeho Medzinárodného centra EOD COE precvičovali o. i. prácu s podomácky vyrobenými trhavinami a nástražnými systémami, ich výrobou a likvidáciou.

Text a foto: Jozef Žiak

Marec je mesiacom, keď nám viac ako inokedy vravia o úcte i láske, daktori nezabudnú pripomenúť, čo všetko ženy počas storočia dokázali a k akému veľkému posunu došlo v ich postavení v spoločnosti. Verím, že obdobie, ktoré žijeme, ženám žičí a svet sa spolieha na to, že práve ony prinesú riešenia, ktoré spoločnosť posunú dopredu. Nie je náhoda, že Nobelovu cenu dostali ženské aktivistky a že krízu rieši nemecká kancelárka. Aj na významných vojenských postoch vo svetových armádach je čoraz viac žien, rastie počet profesionálnych vojačiek aj v slovenských ozbrojených silách. A hodnotenie ich práce je mimoriadne.

Deje sa tak možno aj preto, lebo sa ukazuje, že starý, mužmi definovaný model fungovania spoločnosti zlyháva. Je tu čas ženy.

Aj v našich ozbrojených silách pracujú skvelé ženy, ktoré slúžia ako strelkyne, pilotky, psychologičky, vojenské policajtky či spojárky. Všetky zvládajú vysoko odbornú prácu a majú nenahraditeľné miesto. Príbehy niektorých z nich nájdete na stránkach tohto vydania nášho časopisu.

Marcové číslo Obrany venujeme aj ženám. Nielen preto, že sa to sluší. Najmä preto, že svoju prácu zvládajú skvele. Poteší nás úcta prejavovaná každý deň, nielen v ten, ktorý nám prisúdili v kalendári. Ženy netreba sláviť, stačí zaručiť a rešpektovať ich rovnoprávne postavenie v spoločnosti. Poteší nás preto každý muž, ktorý sa bude v každodennom živote zasadzovať za rovnoprávnosť žien. Lebo počúvať ženy, múdre ženy, sa vždy oplatilo.

Eleonóra Bujačková
redaktorka mesačníka
Obrana

NA TITULNEJ STRANE: Vojenská polícia si pripomenula 25. výročie svojho vzniku • Foto: Jozef Žiak

4 Veliteľské zhromaždenie náčelníka
Generálneho štábu OS SR

6 Rozhovor s riaditeľom Vojenskej
polície plk. Milanom Hamarom

8 TÉMA: 25. rokov Vojenskej polície

16 Hejce spomínali po desiatich
rokoch

21 Prezbrojovanie ruských
ozbrojených síl

24 USS Gerald R. Ford

26 Stíhačka Suchoj Su-35

28 Blackjack pre Američanov

32 Slávne bitky histórie: Yorktown

34 Poddôstojníčky v našich
ozbrojených silách

36 Martikán, Kuzminová, Gönci
a Žilinciana

44 Ako na kontaktnú alergickú
dermatitídu?

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXIV. • č. 3/2016 • Redakčná uzávierka 26. 2. 2016 • Do výroby zadané 29. 2. 2016 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, SELUZ • Šéfredaktor: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Redaktori: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk, Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, SELUZ MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslvenské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Vyhodnotenie výcvikového roka

Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim 11. februára 2016 v prítomnosti prezidenta a hlavného veliteľa ozbrojených síl Andreja Kisku, ministra obrany Martina Glváča, generality a ďalších predstaviteľov ministerstva a OS SR vyhodnotil na svojom veliteľskom zhromaždení výcvikový rok 2015.

„Minulý rok bol v rámci modernizácie najlepší za posledných dvadsať rokov,“ povedal minister obrany Martin Glváč a pokračoval: „Schválené projekty máme finančne kryté, pokračujeme ďalej a zameriavame sa teraz najmä na pozemné sily.“ Minister analyzoval aj rozsiahlu modernizáciu vzdušných síl. „Naši vojaci jednoznačne potrebujú novú výzbroj a techniku. Aj preto, že sme zvýšili počet cvičení,“ povedal M. Glváč, ktorý zdôraznil aktuálnu potrebu modernizovať systém vystrojovania vojakov. Konštatoval, že vlni sa z rozpočtu obrany investovalo do modernizácie rekordných 23 %, čo ocenili aj v centrále Aliancie. Zdôraznil aj maximálnu transparentnosť obstarávaní. „Za tým si stojím a náš rezort môže byť vzorom,“ povedal, keď hovoril o obstaraní vrtuľníkov Black Hawk prostredníctvom amerického programu FMS (Foreign Military Sales), ako aj o využívaní elektronického centrálného trhoviska v rámci ďalších akvizícií.

„Myslím, že nielen ministerstvo obrany a generálny štáb, ale celá bezpečnostná komunita sa zhodne na potrebe modernizácie ozbrojených síl. Nedávne rozhodnutia o modernizácii ich časti sú naozaj dobrým rozhodnutím. Verím, že tento trend bude pokračovať,“ konštatoval prezident Andrej Kiska. Avizoval, že bude pravidelne a verejne otvárať tému naplňovania sľubu SR zo summitu NATO vo Walese zvyšovať rozpočet obrany. Vyjadril očakávanie, že záujmom bezpečnosti štátu budú zodpovedať aj ďalšie rozhodnutia vlády a parlamentu, ku ktorým chce v rámci serióznej a vecnej diskusie a svojich možností prispieť. Ocenil, že sa mu darilo stretávať s ministrom obrany aj s náčelníkom generálneho štábu. Na záver oslovil veliteľský zbor so želaním: „Budem rád ak

v mojom mene poďakujete všetkým vojakom a zamestnancom, ktorí prispievajú k dobrému menu Slovenska doma i v zahraničí.“

Generálovo hodnotenie

„Ozbrojené sily SR v roku 2015 pokračovali v plnení úloh v dynamicky sa meniacom a ťažko predvídateľnom bezpečnostnom prostredí. Tieto výzvy a hrozby predstavovali zvýšené požiadavky na činnosť ozbrojených síl, čo sa prejavilo v prijatí viacerých mimoriadnych opatrení a uskutočnení neplánovaných výcvikových aktivít,“ zhrnul východiskovú bezpečnostnú situáciu generál Milan Maxim. Spomenul, že OS SR sa v rámci opatrení proti nelegálnej migrácii zúčastnili na cvičení BALATON 2015 v Maďarsku. Ocenil, že vláda v reakcii na zvýšenú úroveň teroristických ohrození schválila uznesením č. 708/2015 návrh organizačných a personálnych opatrení v ozbrojených silách na boj proti terorizmu, na základe ktorého bude možné v rokoch 2016 až 2018 zvýšiť počty 5. pluku špeciálneho určenia a obstaráť preň ďalšiu modernú techniku, podobne ako nevyhnutnú techniku pre prápor ISTAR, ženijné jednotky a jednotky RCHBO. Náčelník generálneho štábu ocenil modernizačné projekty, zároveň však pripomenul, že plnenie úloh v roku 2015 bolo ovplyvňované aj „limitovanými rozpočtovými zdrojmi“. To malo vplyv na systém tvorby centrálnych zásob, nákupy náhradných dielcov a udržanie prevádzkyschopnosti niektorej techniky a výzbroje. Finančné limity sa odrazili aj v personálnej naplnenosti, hoci pri odchode takmer 500 vojakov počet vojenského personálu vlni celkovo stúpol iba o necelé dve stovky. „V rámci regrutácie si podalo žiadosť o prijatie do štát-

nej služby profesionálneho vojaka 2 423 občanov, pričom z tohto počtu splnilo podmienky na prijatie iba 1 079. V roku 2016 bude dopĺňanie personálu aj naďalej prioritne zamerané na jednotky plniace hlavné ciele síl.

Cvičenia, streľby, previerky

V roku 2015 sa po prvý raz začal implementovať viacročný plán výcviku a cvičení. „Počas roka 2015 sme vykonali viacero cvičení s cieľom demonštrovať pripravenosť ozbrojených síl na obranu Slovenskej republiky v kontexte kolektívnej obrany. Hlavnou výcvikovou aktivitou bolo štvorfázové cvičenie Slovenský štít 2015, ktoré vyvrcholilo v mesiacoch september – október 2015 spoločným medzinárodným taktickým cvičením mechanizovanej práporovej skupiny, s jej súčasťou certifikáciou, za účasti spojencov z krajín V4 a USA,“ uviedol generál Maxim. Ako okamžitá reakcia ozbrojených síl na zmeny v európskej bezpečnostnej situácii sa uskutočnili viaceré neplánované vojenské cvičenia, niektoré z nich v súčinnosti so zložkami Ministerstva vnútra SR, predovšetkým Policajného zboru SR, Hasičského záchranného zboru, Hraničnej a cudzineckej polície či Migračným úradom Slovenskej republiky.

„Máme vytvorené podmienky, aby sme mohli cvičiť a ukázať svoju vycvičenosť v reakcii na aktuálne bezpečnostné výzvy, ktoré by mohli postihnúť obyvateľov našej krajiny alebo mať vplyv na naše plnenie úloh v zahraničí.“

generál Milan Maxim
náčelník Generálneho štábu OS SR

„Rovnako ako predtým aj vlani som nariadil vykonať previerky pripravenosti deklarovaných príspevkov do síl reakcie NATO a operačnej zálohy síl pre operáciu ALTHEA. Jednotky ich splnili úspešne.“ V súvislosti s migračnou krízou generál vyzdvihol aj cvičenie AKCIA JUH 2015, ktoré sa konalo na našom území v súčinnosti s policajným zborom s cieľom precvičiť situácie a postupy potrebné na udržiavanie bezpečnosti a spoločné hliadkovanie na území republiky aj na jej hraniciach.

„S potešením hodnotím, že operační piloti vykonali po piatich rokoch bojové streľby pri Baltickom mori v Poľskej republike. No a historicky vôbec prvé ostré bojové streľby príslušníkov skupiny protiletadlového raketového kompletu S-300 PMU sa uskutočnili na polygóne Šablá v Bulharsku. Stanovené úlohy strelieb boli splnené s hodnotením výborne.“

7 dní v týždni, 24 hodín denne

Generál Maxim konštatoval, že v hodnotenom období bola vzdušná suverenita Slovenskej republiky v rámci NATINAMDS zabezpečovaná dvojicou lietadiel MiG-29 bojovej letky taktického krídla Sliač. Deklarovaní operační piloti splnili požadované úlohy a dosiahli operačnú požiadavku náletu podľa národných pravidiel SR, ktorá je však nižšia ako štandardy Aliancie. Problémom bolo čiastočné neplnenie abonentnej služby, teda dostupnosť lietadiel MiG-29.

V pohotovosti sedem dní v týždni, 24 hodín denne nie je len NATINAMDS, ale aj Letecká pátracia a záchranná služba zabezpečovaná vrtuľníkmi Mi-17 LPZS a Mi-17M. „Na udržanie operačných spôsobilostí pre plnenie úloh leteckej záchranej a pátracej služby posádky vrtuľníkov Mi-17 nalietali 605 LH, čo predstavuje 100,9 % ročného plánu,“ zhodnotil generál.

V rozsahu platnej legislatívy sú jednotky ozbrojených síl určené aj na plnenie asistenčných úloh v domácom krízovom manažmente. „Z celkového počtu všetkých predurčených síl a prostriedkov je v nepretržitej pohotovosti 432 osôb a 42 kusov

techniky, ktoré sú pripravené na okamžité riešenie mimoriadnych udalostí a na poskytnutie potrebnej pomoci v tiesni.“ Vlni vojaci pomáhali pri odstraňovaní následkov snehovej kalamity, pátraní po nezvestnej osobe či pri hasení požiarov.

Mechanizovaná brigáda a Bojová skupina

Výstavba mechanizovanej brigády v silách nižšej pripravenosti je organizačne aj finančne najnáročnejším národným cieľom. Základom sú tri prápory pozemných síl a jednotka PVO zo vzdušných síl, ktoré majú od 1. 1. 2018 dosiahnuť plnú operačnú pripravenosť so stanovenými spôsobilosťami, s viac ako 4 000 vojakmi a 800 kusmi techniky. Vzhľadom na pretrvávajúce nedostatky v oblasti vyzbrojovania a materiálo-technického zabezpečenia z predchádzajúcich období je tempo budovania mechanizovanej brigády spomalené. Zároveň ho ovplyvňuje aktuálna potreba vybudovať, vyzbrojiť a vycvičiť nové jednotky ako ISTAR, CIMIC a PSYOPS do konca roka 2017. „Na elimináciu rizík generálny štáb spracoval a na kolégium ministra obrany predložil závery Analýzy pre splnenie NC 2013 – výstavba mechanizovanej brigády. Na základe rozhodnutia ministra bola vytvorená medzirezortná pracovná skupina na spracovanie Akčného plánu plnenia NC 2013 – mechanizovaná brigáda,“ vysvetlil generál Maxim.

Jedným z najdôležitejších cieľov vo výcvikovom roku 2015 bolo dosiahnutie operačnej pripravenosti slovenského príspevku pre spoločnú bojovú skupinu V4 EU BG. „Vyvrcholením prípravy V4 EU BG bolo spoločné certifikačné cvičenie veliteľstva síl, veliteľstva práporu a časti jednotiek pod názvom COMMON CHALLENGE 15 vo výcvikovom priestore Drawsko – Pomorskie 7. až 20. novembra 2015 v Poľsku,“ povedal generál s tým, že V4 EÚ BG je od 1. januára 2016 do konca júna 2016 v pohotovosti.

Misie, zálohy a priority

Generál Maxim vyslovil spokojnosť so službou vo všetkých operáciách medzinárodného krízového manažmentu, kde pôsobia slovenskí vojaci. K výrazným zmenám v nasedení by v roku 2016 nemalo prísť s výnimkou vyslania slovenských vojakov do výcvikovej misie EUTM v Mali. Generál uviedol, že „zásadným spôsobom meníme prostredie a systém vojenskej služby profesionálnych vojakov zákonom NR SR č.281/2015 Z. z. Implementujeme zákon o dobrovoľnej vojenskej príprave do praxe. Prispieje k vytváraniu záloh pre ozbrojenú silu. Zákon o dobrovoľnej vojenskej príprave upravuje zákonné normy pre prípravu a použitie aktívnych záloh. Problémom zostáva nemožnosť precvičovania záloh alebo aspoň ich časti v stave bezpečnosti. Som presvedčený, že vzhľadom na dynamicky sa meniace bezpečnostné prostredie, treba aktualizovať systém tvorby a prípravy záloh ako celku.“

Náčelník generálneho štábu sa venoval rozboru ďalších úloh vlnajšieho výcvikového roka, ktorý považuje za splnený. Spomenul viacero rezerv, s ktorými sa treba nevyhnutne vyrovnáť. „Mojím zámerom vo VR 2016 je vytvoriť čo najlepšie prostredie v rámci dostupných zdrojov pre plánovanie, prípravu, realizáciu a vyhodnocovanie splnenia úloh a vytvoriť podmienky na splnenie hlavného cieľa – zvýšiť úroveň komplexnej pripravenosti ozbrojených síl na ich použitie pri zaručovaní obrany a bezpečnosti štátu pred vonkajším ozbrojeným napadnutím cudzou mocou a na plnenie záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná.“ Pred ukončením vyhodnotenia výcvikového roka a objasnenia zámeru na plnenie ďalších úloh generál Milan Maxim poďakoval prezidentovi republiky Andrejovi Kiskovi za „neutíchajúci záujem o ozbrojenú silu“ a ministrom obrany Martinovi Glváčovi za osobnú angažovanosť a iniciatívu, bez ktorej by mnohé zámery ozbrojených síl neboli nikdy realizované vrátane rozhodnutí týkajúcich sa začínajúcich projektov modernizácie. Napokon poďakoval všetkým, ktorí prispeli k splneniu úloh minulého výcvikového roka.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Rozhovor s riaditeľom Vojenskej polície
plk. Milanom Hamarom

Vojenský policajti boli prví profesionáli

Vojenská polícia vznikla 21. januára 1991. Stala sa tak prvou, plne profesionalizovanou súčasťou federálnej armády ČSFR. Po vzniku Slovenskej republiky zákonom Národnej rady SR č. 3/1993 bola vytvorená Armáda Slovenskej republiky a jej súčasťou bola aj Vojenská polícia. Hlavné úlohy Vojenskej polície boli stanovené zákonom č. 124/1992 Zb. o Vojenskej polícii. Sídлом jej velenia je od jej vzniku Trenčín. Historicky prvým veliteľom Vojenskej polície bol generálmajor Jiří Egg. V súčasnosti je jej riaditeľom plukovník Milan Hamar, ktorého sme požiadali o rozhovor.

Vojenská polícia si pripomína 25 rokov od svojho vzniku. Akými zmenami za ten čas prešla?

Od vzniku Vojenskej polície v roku 1991 sa v jej radoch vystriedalo viac ako 1 190 profesionálnych vojakov. Nie všetky dni však boli radostné. Za 25 rokov zahynulo pri plnení úloh päť príslušníkov Vojenskej polície. Štyria príslušníci vojenskej polície zahynuli 19. januára 2006 na palube lietadla An-24, ktoré sa zrútilo pri obci Hejce. Dňa 12. septembra 2013 počas výcviku zlaňovania došlo k úmrtiu vojenského policajta. Vojenská polícia v uplynulom období prešla niekoľkými reorganizáciami a zmenila svoju štruktúru. Prešla aj procesom postupného prezbrojovania, obmeny techniky a materiálneho vybavenia, reagovala tak na potreby a početnosť OS SR. Posledná reorganizačná zmena štruktúry Vojenskej polície sa udiala k 1. 9. 2014. Vojenská polícia je dlhoročným a spoľahlivým partnerom pre partnerské vojenské polície NATO. Dôkazom je projekt Mnohonárodného práporu Vojenskej polície (MNMPBAT). Spoločný prápor vojenských polícií Poľska, Českej republiky, Slovenska a Chorvátska je pripravený plniť úlohy a ciele policajného zabezpečenia podľa potrieb NATO v krízových oblastiach. Okrem zahraničných operácií sa príslušníci Vojenskej polície zúčastnili aj na domácich a zahraničných cvičeniach. Ich intenzita bola najvyššia v roku 2015. S meniacou sa bezpečnostnou situáciou vo svete a v Európe Vojenská polícia musela reagovať na nové výzvy. Preto sa jej príslušníci minulý rok zúčastnili na spoločnom cvičení JUH so zložkami ministerstva vnútra. Precvičilo spoľahlivosť pri ochrane štátnej hranice a činnosti pri budovaní a ochrane centier pre azylantov.

S ktorými úspechmi Vojenskej polície za uplynulé štvrtstoročie ste najviac spokojný a prečo?

V roku 2007 pri vzniku mimoriadnej udalosti vo VOP Nováky reagovali príslušníci Vojenskej polície pohotovo a v súčinnosti s HaZZ a PZ SR zabezpečovali záchranné práce a potom ochranu narušeného objektu. Až do skončenia likvidačných prác a čiastočného obnovenia prevádzky. V septembri 2011 Vojenská polícia organizovala cvičenie mnohonárodného práporu Vojenskej polície Black Bear 2011 vo VVP Lešť. Podieľala sa na ňom celá Vojenská polícia. Hlavnou témou cvičenia bolo zladenie mnohonárodného štábu, precvičenie jednotiek a nasadenie v zostave medzinárodného zoskupenia. Jeho príslušníci prezentovali celé spektrum spôsobilostí a taktiež pomoc civilnému obyvateľstvu v priestore zodpovednosti. V novembri 2015 na cvičení v Poľsku bol mnohonárodný prápor, ktorému velil slovenský vojenský policajť major Jozef Šoltýs, úspešne opätovne certifikovaný.

Účasť príslušníkov Vojenskej polície v tomto spoločnom medzinárodnom zoskupení predstavuje veľký prínos v rámci vzájomnej výmeny skúsenosti medzi príslušníkmi jednotlivých členských krajín. Spoločné budovanie a rozširovanie policajných činností má vplyv na pozitívny rozvoj jednotlivých spôsobilostí Vojenskej polície. V rámci operácii MKM bola desiatka príslušníkov Vojenskej polície ocenená udelením medaily medzinárodnými veliteľmi. Najmä za pôsobenie v operácii ISAF a v misii UNFICYP.

V čase svojho zrodu bola Vojenská polícia súčasťou vtedy ešte spoločnej federálnej armády ČSFR. Ako dnes hodnotíte vzťahy a spoluprácu s českou Vojenskou políciou?

Novodobá spolupráca medzi Vojenskými políciami sa začala v roku 2007, keď sa v rámci projektu NATO MNMPBAT uskutočnili prvé plánovacie konferencie a dohodli sa výcvikové aktivity. Vyvrcholením vzájomnej spolupráce bolo vyslanie dvoch príslušníkov do operácie ISAF/PAT v zostave jednotky Vojenskej polície AČR na prelome rokov 2012/2013. Intenzívnejšia spolupráca s VP Českej republiky v oblasti výcviku sa začala v roku 2010, a to výmenou skúseností v okruhu prípravy a výcviku príslušníkov VP medzi Odborom výcviku a kynológie Vlkánová - Hronsek a Odbornou školou VP Vyškov. Pribudla postupne aj výmena inštruktorov, ktorí sa zúčastňovali na vybraných výcvikoch a kurzoch. V tomto roku sú naplánované ďalšie aktivity. Základom je podpísanie technickej dohody, ktoré sa uskutočnilo 22. februára v Trenčíne.

Vojenská polícia sa od vzniku Slovenskej republiky zúčastnila na mnohých zahraničných misiách a operáciách pod vedením OSN, NATO i Európskej únie. Čo priniesli Vojenskej polícii?

Príslušníci Vojenskej polície boli v rámci 25-ročného pôsobenia vyslaní do 9 operácií medzinárodného krízového manažmentu (ALTHEA, RS/ISAF, UNFICYP, KFOR). Najpočetnejšia bola 14. rotácia ISAF (december 2009 - jún 2010) za účasti 62 príslušníkov Vojenskej polície. Najväčším prínosom je možnosť práce v medzinárodnom prostredí a zvyšovanie jazykovej spôsobilosti. Ale aj vzájomná výmena skúseností pri plnení deklarovaných spôsobilostí v priestore operácie. A potom ich uplatnenie počas prípravy, výcviku a v rámci plnenia úloh domáceho krízového manažmentu.

V ktorých zahraničných misiách a operáciách dnes pôsobia vojenská polícia a aký je výhľad do budúcnosti?

Príslušníci Vojenskej polície sú v súčasnosti nasadení v troch operáciách medzinárodného krízového manažmentu. V operácii RS Afganistan má Vojen-

ská polícia jednu dôstojnícku pozíciu v štruktúre NSE. Je predpoklad možného nasadenia troch príslušníkov v štruktúre medzinárodnej Vojenskej polície na základni v Kábule. V operácii UNFICYP obsadzujeme šesť pozícií a je predpoklad navýšenia počtu o dvoch poddôstojníkov. Do operácie ALTHEA boli v októbri 2015 vyslaní dvaja príslušníci VP. V novembri 2015 bol vyslaný jeden príslušník Vojenskej polície do operácie UNTSO. V roku 2016 je predpoklad vyslania príslušníka v dôstojníckej hod-

„S meniacou sa bezpečnostnou situáciou musela Vojenská polícia reagovať na nové výzvy. Jej príslušníci sa minulý rok zúčastnili na spoločnom cvičení Juh so zložkami ministerstva vnútra. Precvičilo spoľahlivosť pri ochrane štátnej hranice a činnosti pri budovaní a ochrane centier pre azylantov.“

nosti do štruktúry MP COE v Poľsku, čím sa zvýši kredibilita Vojenskej polície aj v medzinárodných štruktúrach NATO.

Po vstupe Slovenska do NATO absolvovali aj vojenská polícia mnohé odborné školenia, kurzy a stáže v zariadeniach členských štátov Aliancie...

Vojenská polícia pri vzdelávaní svojich príslušníkov využíva kapacity výcvikových a školiacich stredísk viacerých členských krajín NATO. Hlavnou partnerskou armádou je americká. V jej výcvikových zariadeniach dislokovaných v Nemecku a USA bolo vyškolených 143 príslušníkov Vojenskej polície. Kurzy sa zameriavali na prípravu pre medzinárodný krízový manažment. Nadobudnuté vedomosti príslušníci využili pri vyslaní na plnenie úloh mimo územia SR (ISAF/RS Afganistan, UNFICYP a v súčasnosti i ALTHEA). Ďalšími krajinami, kde prebiehala príprava a vzdelávanie, boli Česká republika, Nemecko, Taliansko a v roku 2015 k nim pribudlo Poľsko, kde do MP COE boli vyslaní traja príslušníci.

Čo je hlavným prínosom súčasnej štruktúry Vojenskej polície?

Reorganizáciou k 1. 9. 2014 sme opustili dlhoročný model útvarov Vojenskej polície. Mal vysoké nároky na finančné prostriedky. Vzhľadom na množstvo podporných prvkov aj na efektívnosť riadenia. Reorganizácia znamenala nárast počtu policajtov v priamom výkone služby. Zmenou organizačnej štruktúry došlo k redizlokácii niektorých zložiek Vojenskej polície a k prerozdeleniu síl a prostriedkov podľa aktuálnej dislokácie a početnosti vojenských útvarov OS SR. Vďaka tejto zmene sme dnes schopní optimálne reagovať na potreby a požiadavky OS SR. Zároveň sa ušetrili zdroje. V rámci Vojenskej polície bol vytvorený odbor operácii a policajných činností v Trenčíne. Odborne a metodicky riadi odbor výcviku a kynológie vo Vlkánovej - Hronseku, odbor policajného výkonu v Bratislave a odbor policajného výkonu v Prešove. Logisticky, finančne, personálne a technicky tieto odbory podporuje odbor podpory policajného výkonu v Trenčíne. Štruktúra a rozdelenie prvkov Vojenskej polície zohľadňuje územné členenie SR a vojenské posádky. Dnes sme schopní poznatky získané v priamom policajnom výkone vyhodnocovať podľa územnej pôsobnosti jednotlivých veliteľských orgánov OS SR a posádok. Skúškou funkčnosti tejto organizačnej štruktúry bol nebývalý počet vojenských cvičení na území SR v roku 2015, ale aj v roku 2014. Spomením rozsahom najväčšie - Slovak Challenge a Slovak Shield. Vojenská polícia plnila úlohy aj pri zabezpečovaní sprievodov a ochrane vojenskej techniky v rámci presunov na území SR a tranzitov cez jej územie. Medzi najvýznamnejšie patrili presun techniky armády USA Dragoon Crossing.

Vojenská polícia potrebuje aj technické vybavenie, výstroj a výzbroj. Čo sa vám v tejto oblasti podarilo zlepšiť a aké úlohy vás ešte čakajú?

V priebehu uplynulého obdobia sa uskutočnila významná obmena a doplnenie technického vybavenia, výstroja a výzbroje Vojenskej polície. V rámci modernizácie bolo okrem iného obstaraných dvanásť osobných automobilov, šesť terénnych vozidiel, štyri nákladné automobily, šesť motocyklov, 345 krátkych ručných zbraní, 55 ručných rádiostaní, 37 nepriestrelných viest, 263 ochranných reflexných bünd, 161 kusov výpočtovej techniky a ďalšie položky zo zoznamu materiálu potrebného na zabezpečenie podpory policajného výkonu. Proces modernizácie je naplánovaný aj na najbližšie roky.

Od Dunaja po Šíravu

Podľa najnovšej organizačnej štruktúry je činnosť jednotlivých zložiek Vojenskej polície zabezpečovaná prostredníctvom Odboru operácií a policajných činností Trenčín, Odboru podpory policajného výkonu Trenčín, Odboru policajného výkonu Bratislava, Odboru policajného výkonu Prešov a Odboru výcviku a kynológie Vlkanová – Hronsek.

Zabezpečujú spôsobilosti

Odbor operácií a policajných činností Trenčín zabezpečuje prostredníctvom svojich oddelení: policajných činností, operačného a vyšetrovania celé spektrum spôsobilostí. Napríklad oddelenie vyšetrovania má svoje pracoviská aj v Bratislave, Prešove a vo Zvolene, aby čo najlepšie pokrylo svojou činnosťou celé územie Slovenska. Oddelenie policajných činností zasa vykonáva a koordinuje úlohy dopravnej a poriadkovej služby, ochrany a sprevádzania a ochrany objektov. Podľa ukazovateľov priestupkov v doprave sa hliadky sústreďujú na problémové miesta a lokality s najväčším výskytom dopravnej nehodovosti či páchania dopravných priestupkov. Oddelenie schvaľuje technickú spôsobilosť novo zavádzaných vozidiel, vedie evidenciu vojenských vozidiel, vydáva príslušné evidenčné doklady a tabuľky s evidenčnými číslami, dohliada na výkon špeciálneho výcviku a zdokonaľovacej odbornej prípravy vodičov v rezorte.

Tak šiel čas

Vojenská polícia vznikla 21. januára 1991. Stala sa tak prvou plne profesionalizovanou súčasťou federálnej armády ČSFR. Prvým náčelníkom Vojenskej polície Armády ČSFR bol generálmajor Jiří Šrámek, na Slovensku bol veliteľom Vojenskej polície Veliteľstva Východného vojenského okruhu v Trenčíne generálmajor Jiří Egg. Po vzniku Slovenskej republiky zákonom Národnej rady SR č. 3/1993 bola vytvorená Armáda Slovenskej republiky a jej súčasťou bola aj Vojenská polícia. Hlavné úlohy Vojenskej polície boli stanovené zákonom č. 124/1992 Zb. o Vojenskej polícii.

- V roku 1993 má Vojenská polícia okrem veliteľstva v Trenčíne podriadené zložky v Bratislave, Liptovskom Mikuláši a v Košiciach. Vnútorne sa člení na bezpečnostnú, poriadkovú a dopravnú zložku. Náčelníkom Správy Vojenskej polície bol naďalej generálmajor Jiří Egg.
- Generálny štáb Armády SR vznikol 1. septembra 1994 (dovtedy Veliteľstvo Armády SR). Náčelníkom Správy Vojenskej polície sa stal plukovník Libor Gašperík, jeho zástupcom generálmajor Jiří Egg.
- V roku 1995 tvorili štruktúru Vojenskej polície útvary v Trenčíne, Košiciach, Liptovskom Mikuláši, Bratislave, Topoľčanoch, Prešove a v Banskej Bystrici. Od februára 1995 vznikol Útvar zabezpečenia Vojenskej polície v Trenčíne, ktorého úlohou bolo finančne a materiálne zabezpečovať útvary VP, plniť odborné úlohy v prospech Vojenskej polície v oblasti analytických a informačných služieb, technickej ochrany objektov a špeciálnych služieb. Skupina Vojenskej polície plnila úlohy v rámci ženíjného práporu UNPROFOR v misii OSN na území bývalej Juhoslávie. Od októbra je taká skupina aj súčasťou útvaru rýchleho nasadenia v Martine. Vojenská polícia sa s úspechom podieľala aj na zabezpečení pobytu Sv. otca Jána Pavla II. na Slovensku. Koncom októbra 1995 bol podpísaný protokol medzi MO SR a MO ČR o spolupráci Vojenských polícií Armády SR a Armády ČR.
- Vojenská polícia pôsobila v roku 1996 v rámci slovenského ženíjného práporu UNTAES vo východnom Slavónsku, zabezpečovali napríklad medziná-

úloh v oblasti výberu personálu, finančného zabezpečenia, logistického zabezpečenia, vnútorného riadenia, bezpečnosti a ochrany informácií a komunikačných a informačných systémov. Pozostáva z oddelenia personálneho manažmentu a ekonomického zabezpečenia, oddelenia logistiky a oddelenia vnútorného riadenia, bezpečnosti a ochrany informácií a komunikačných a informačných systémov, ktoré komplexne zabezpečujú činnosti v rámci svojej odbornej zodpovednosti za celú Vojskú políciu.

Idie najmä o riadenie, velenie, kontrolu, plánovanie, koordináciu a vyhodnocovanie procesov vo Vojskej polícii, ochranu utajovaných skutočností, bezpečnosť technických prostriedkov, šifrovú ochranu, ochranu komunikačných a informačných systémov. Ale aj o zabezpečenie personálnej práce s profesionálnymi vojakmi a zamestnancami, zabezpečenie výberu a ďalšieho vzdelávania personálu, vysielanie na plnenie úloh v zahraničí, prípravu koncepčných návrhov a alternatívnych riešení smerujúcich k optimálnemu využitiu obranných zdrojov, zabezpečenie činnosti v oblasti plnenia partnerských cieľov. Tak isto o zabezpečenie prevádzky, opráv po-

V oblasti poriadkovej služby odbor plánuje, koordinuje a riadi činnosť príslušníkov odborov pri hliadkovej činnosti. Vede evidenciu hľadaných osôb, ako aj odcudzeného vojenského materiálu a majetku. V oblasti ochrany a sprevádzania oddelenie reaguje na požiadavky hlavných predstaviteľov rezortu, ako aj zahraničných delegácií. Plní požiadavky rezortu, ale aj cudzích armád, týkajúcich sa prepravy vojenskej techniky, nebezpečného materiálu, nadrozmernej techniky, finančnej hotovosti a ochrany a sprevádzania inšpekčných tímov. V tomto smere plnili množstvo úloh najmä v roku 2015. Aj v súvislosti s aktivitami v rámci cvičení Slovenský štít. Množstvo práce ich čaká tiež v tomto roku.

V oblasti ochrany objektov sa oddelenie zameriava na dohľad vo vzťahu k ochrane zbraní, streliva, výbušnín a vojenského materiálu, no aj ostatného majetku štátu v správe alebo užívaní rezortu obrany. Takisto pri ochrane a obrane stavieb a budov, objektov osobitnej dôležitosti, strážení prebytočných a odlúčených objektov.

Operačné oddelenie zodpovedá za komplexné zabezpečenie plnenia úloh Vojskou políciou na území Slovenska a v zahra-

ničí. Na ich splnenie je zameraná príprava pre operáciu RS Afganistan, UNFICYP, ALTHEA, a pre vyčlenené jednotky a skupiny Vojskej polície do MNMPBAT, BG V4, NRF.

Odbor podpory

Trenčiansky odbor podpory policajného výkonu zabezpečuje podporu plnenia

rodné cvičenie Cooperative Dragon 96, zintenzívnili činnosť proti šíreniu, prechovávaniu a používaniu psychotropných látok v ozbrojených silách. Vojská polícia sa podieľala aj na spracovaní publikácie: Ofenzívne proti drogám, v ktorej boli využité skúsenosti z tejto činnosti v armádach štátov NATO. Vojská poriadková polícia uskutočnila vyše 1 400 preventívno-bezpečnostných akcií a 2 820 poriadkových hliadok, pri ktorých skontrolovali vyše 57-tisíc vojakov. Prehĺbením spolupráce so Železničnou políciou SR a uskutočnením spoločných kontrolných akcií vo vlakoch železníc SR sa podarilo v nich znížiť nedisciplinované správanie vojakov.

- Aj v roku 1997 pokračovali vojskí policajti v pôsobení v našom ženijnom prápore UNTAES. Útvary Vojskej polície uskutočnili prihraničné aktivity s vojskými policajtmi Českej republiky, Rakúska a Poľska. Vojská dopravná polícia sústredila svoju pozornosť na prípravu a výcvik vodičov – odvedencov, pretože práve v tejto oblasti bolo v predchádzajúcom období mnoho nedostatkov. Zvyšujúcu sa úroveň kvality vojenskej bezpečnostnej polície dokumentuje aj skutočnosť, že sa podarilo dosiahnuť 90-percentnú mieru objasnenosti evidovaných trestných činov. Zhruba 83 percent páchatel'ov bolo z radov vojakov základnej služby, 13 percent vojakov z povolania.
- Rok 1998 potvrdil klesajúcu tendenciu trestných činov v Armáde SR. Za roky 1993 až 1998 klesla z 3 647 na 1 101 trestných činov. Stále sa však

týždenne svojvoľne vzdávalo zo svojich vojenských útvarov a zariadení asi 40 vojakov. V trestnej činnosti dominovala predovšetkým dezercia, porušovanie povinností dozornej a strážnej služby, urážky medzi vojakmi, porušovanie práv a chránených záujmov vojakov a vyhýbanie služobnému úkonu a výkonu vojenskej služby. Pokles zaznamenala aj vojská dopravná polícia v počte dopravných nehôd, spôsobených vojskými vozidlami a vodičmi. V máji 1998 bol podpísaný Protokol k dohode medzi Vojskou políciou Armády SR a Vojskou políciou Poľskej republiky.

- Vojská polícia v roku 1999 preverovala 1 390 trestných vecí, čo bolo o 26 percent viac ako v roku 1998. Skladba kriminality zostala nezmenená. Miera objasnenosti trestnej činnosti dosiahla 92 percent. Vojské trestné činy sa na protiprávnom konaní podieľali až 71 percentami. Najvyšší, až 36-percentný podiel na vojských deliktach predstavoval trestný čin dezercie.
- Vojská polícia po reorganizácii od 1. januára 2000 pôsobila ako samostatná zložka, priamo podriadená náčelníkovi Generálneho štábu Armády SR. Organizačne sa členila na riaditeľstvo Vojskej polície v Trenčíne a útvary Vojskej polície v Bratislave, Trenčíne, Topoľčanoch, Banskej Bystrici, Liptovskom Mikuláši, Košiciach a v Prešove. K 31. marcu 2000 bol zrušený Útvar zabezpečenia a Útvar vyšetrovania Vojskej polície. Od apríla 2000 bol vytvorený Útvar technicko-odborných činností v Trenčíne

zemnej výzbroje a techniky, hospodárenie s materiálom, riešenie škôd, riadenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, odborný technický dozor, protipožiarnu ochranu a realizáciu procesu verejného obstarávania.

V rámci plánovacieho procesu rezortu zabezpečuje odbor v spolupráci s odborom operácií a policajných činností, odbormi policajného výkonu a odborom výcviku a kynológie prípravu, plánovanie, špecifikáciu a realizáciu modernizačných projektov, doplnenia a obmeny materiálneho vybavenia, techniky, výzbroje a výstroja s cieľom zabezpečiť čo najlepšie podmienky na plnohodnotné plnenie úloh policajného výkonu.

Západ Slovenska

Odbor policajného výkonu Bratislava pôsobí v západnej časti Slovenska. V Bratislavskom, Trnavskom, Trenčianskom a Nitrianskom kraji. Jeho riaditeľ, major Štefan Masaryk vysvetľuje, že pozostáva z Oddelenia krízového manažmentu Topoľčany, Oddelenia policajného výkonu Bratislava, Nitra a Topoľčany, Oddelenia ochrany objektov, Oddelenia ochrany osôb a sprevá-

dzania a Skupiny vnútorného riadenia, ktoré sú dislokované v Bratislave.

Oddelenie krízového manažmentu Topoľčany je určené na plnenie špeciálnych policajných úloh na Slovensku a v zahraničí. Plní úlohy v operáciách medzinárodného a domáceho krízového manažmentu. Naposledy na cvičeniach Zelená vlna

2015 (letisko Kuchyňa – oslobodzovanie lietadla, velenie účelového zoskupenia OS SR zástupcom VP), Capable logistician 2015 v Maďarsku a Dragoon crossing 2015. Pri plnení spomínaných úloh sa podľa majora Masaryka najviac vyznamenali kapitán Elo Hubáč, nadrotmajster Slavomír Kunák, rotmajstri Ján Laššák, Matúš Mudroch a Ladislav Kováč.

Oddelenia policajného výkonu Bratislava, Nitra a Topoľčany plnia policajné úlohy vo svojich teritóriách. Najmä pri zabezpečovaní disciplíny a poriadku vo vojenských objektoch, priestoroch a na miestach, kde prebiehajú vojenské akcie a vojenské operácie formou hliadkovej činnosti. Uskutočňujú dohľad nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky. Podieľali sa na policajnom zabezpečení Tankových dní Laugaricio 2015, 24. výročí vzniku VP v Trenčíne, Sahara 2015 a mnohých ďalších. Za OPV Bratislava sa pri nich vyznamenali najmä nadrotmajster Martin Kašša, rotmajster Martin Ambruš a rotný Radoslav Sedmák. Za OPV Topoľčany nadrotmajstri Miroslav Martinák, Peter Palák a rotmajsterka Veronika Kuchárová. Za OPV Nitra major Valentin Cebo, rotmajstri René Petráš, Ľubomír Greguš a kapitán Edvin Hengerics.

a Výcvikové stredisko Vojenskej polície v Liptovskom Mikuláši.

- V rámci reformy Vojenskej polície sa 1. októbra 2001 zrušili jej útvary v Trenčíne, Liptovskom Mikuláši a v Košiciach. Útvary technicko-odborných činností sa integroval do Veliteľstva Vojenskej polície v Trenčíne. Zmenami sa podarilo znížiť počet riadiacich funkcií a posilnili sa výkonné útvary. Zvýšil sa počet príslušníkov VP v práporčíckych hodnostiach. Na zlepšenie a zintenzívnenie medzinárodnej spolupráce bola do konca roka 2001 vybudovaná jednotka Vojenskej polície pre mierové operácie. Vojenská policajti úspešne plnili úlohy v mierových misiách OSN UNFICYP na Cypre, UNDOF na Golanských výšinách a UNMEE v Eritrei. Vojenská policajti zabezpečovali mnohé cvičenia. Medzi nimi napríklad Modrá línia, výcvik príslušníkov ozbrojených síl Veľkej Británie.
- Zásadné zmeny, dotýkajúce sa priameho výkonu činnosti Vojenskej polície priniesla novela zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdom (trestný poriadok). Jej prijatím sa zmenilo trestno-procesné postavenie poverených orgánov Vojenskej polície. Od 1. októbra 2002 boli oprávnené uskutočňovať skrátené vyšetrovanie trestných činov príslušníkov ozbrojených síl, pre ktoré zákon stanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou neprevyšujúcou tri roky. Vojenská policia v nadväznosti na prístupový proces do NATO po prvý raz uskutočnila medzinárodný kurz Vojenskej polície CENCOOP za účasti vojenských policajtov členských krajín NATO.

- Po prvý raz v histórii Vojenskej polície jej velil príslušník mimo prostredia ozbrojených síl. Od 1. januára 2003 sa stal jej náčelníkom plukovník František Zemko (dovtedy viedol Úrad na ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií MV SR). Organizačné členenie Vojenskej polície sa nezmenilo. V roku 2003 sa ťažisko činnosti prenieslo najmä do výkonu poriadkových hliadok a preventívno-bezpečnostných akcií.
- Rok 2004 bol charakteristický vstupom Slovenskej republiky do NATO. Osobitná pozornosť bola venovaná odbornej príprave, výcviku a materiálnemu zabezpečeniu jednotky Vojenskej polície určenej na plnenie úloh v mierových misiách. Vyvrcholila medzinárodným cvičením SLOVIT 2004 vo VVP Lešť za účasti jednotky talianskych karabínierov. V roku 2004 sa Vojenská policia podieľala aj na zabezpečení zasadania Parlamentného zhromaždenia NATO v Bratislave.
- V roku 2005 bol na základe zákona č. 240/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o Vojenskej polícii č. 124/1992 Zb. vydaný rozkaz ministra obrany SR, ktorým Vojenská policia prešla do priamej podriadenosti ministra obrany SR. Vytvorila sa nová organizačná štruktúra a zároveň sa zvýšili početné stavy Vojenskej polície. Riaditeľom Vojenskej polície sa stal plukovník Stanislav Bero (dovtedy jej zástupca a do septembra 2004 riaditeľ Okresného riaditeľstva PZ Trenčín).

Oddelenie ochrany objektov Bratislava zabezpečuje ochranu určených objektov rezortu a plní úlohy fyzickej ochrany objektu MO SR. Zabezpečuje dodržiavanie režimu vstupu, výstupu, vjazdu, výjazdu, pohybu osôb a vozidiel v objekte. Príslušníci oddelenia robia kynologické prehliadky závozov, odchádzajúcich a prichádzajúcich kontingentov OS SR, aj pri zabezpečení ochrany techniky zahraničných armád. Úlohy plnia aj vďaka kapitánovi Jurajovi Dudášovi, rotmajstrovi Mariánovi Janotkovi, rotnému Milanovi Rýgerovi, nadrotmajstrovi Miroslavovi Brusnickému, nadrotmajsterke Amálii Smolkovej a čatárovi Stanislavovi Hantákovi.

Oddelenie ochrany osôb a sprevádzania sa skladá zo Skupiny ochrany osôb a Skupiny vojenskej dopravnej polície a sprevádzania. Zaisťuje osobnú bezpečnosť štátneho tajomníka, náčelníka Generálneho štábu OS SR, ale aj jeho prvého a druhého zástupcu. Zabezpečuje ochranu a sprevádzanie určených zahraničných delegácií, ochranu prepravy finančnej hotovosti, navedenie inšpekčných skupín a ochranu a sprevádzanie vozidiel OS SR a cudzích armád v súlade s medzinárodnými dohodami a zmluvami. Pri plnení spomínaných

úloh sa podľa majora Masaryka vyznamenali najmä kapitán Róbert Beták, rotmajster Peter Samuhel, rotný Róbert Prôčka, rotmajster Norbert Hatvani, nadrotmajster Milan Kupka a rotmajster Štefan Tököly.

Skupina vnútorného riadenia Bratislava je určená na plnenie úloh v oblasti personálneho, ekonomického, logistického

zabezpečenia a v oblasti zabezpečenia ochrany utajovaných skutočností a komunikačných a informačných systémov v rámci činnosti odboru. Odborne a metodicky usmerňuje a koordinuje činnosť ostatných zložiek odboru v oblasti svojej pôsobnosti.

Odbor policajného výkonu Bratislava zabezpečuje súčinnosť s Úradom ochrany ústavných činiteľov a diplomatických misií MV SR, veliteľskými orgánmi, orgánmi Policajného zboru, obecnej polície, prípadne funkcionármi obcí pri výkone služby ochrany určených osôb. V roku 2015 najaktívnejšie plnili úlohy rotmajster Ivan Mančuška, čatár Jozef Jurík a nadrotmajster Roland Mikos.

Východ a stred Slovenska

Čo sa týka územia, tak najväčšie teritórium obhospodaruje Odbor policajného výkonu Prešov. Veď plní úlohy nielen na území Prešovského a Košického kraja, ale aj Banskobystrického a Žilinského. Do jeho pôsobnosti patrí aj náš najväčší a najvyťaženejší výcvikový priestor Centrum výcviku Lešť. Disponuje oddeleniami policajného výkonu Prešov, Michalovce, Zvolen, Lešť a Martin.

- Organizačné členenie Vojenskej polície v roku 2006 predstavovalo jej riaditeľstvo v Trenčíne a útvary v Bratislave, Topoľčanoch, Banskej Bystrici a v Prešove, ako aj Výcvikové centrum VP v Liptovskom Mikuláši (jeho súčasťou bolo aj Kynologické stredisko v Hronseku). Vojenská polícia sa zameriavala predovšetkým na predchádzanie závažnému protiprávnemu konaniu, javom a udalostiam. Zvýšenú pozornosť venovala problematike drog, ochrane zbraní, munície a výbušnín. Všetko už po prvý raz v podmienkach profesionalizovaných ozbrojených síl. Vojenský policajti pôsobili v roku 2006 v mierových misiách OSN UNFICYP na Cypre UNDOF v Eritrei a v operáciách NATO KFOR v Kosove a v Iraku. Medzi obeťami najväčšej leteckej katastrofy v dejinách OS SR v maďarských Hejciach 19. januára 2006 boli i štyria príslušníci Vojenskej polície: podplukovník Ľuboš Belák, kapitán Igor Scigel', nadpráporčík Róbert Letko a práporčík Vlastimil Čepičan.
- V roku 2007 sa vojenský policajti vyznamenali pri odstraňovaní následkov výbuchu vo VOP v Novákoch. V septembri sa uskutočnila úspešná certifikácia skupiny na riešenie krízových situácií útvaru VP Banská Bystrica. Vojenská polícia sa aktívne podieľa na výstavbe Mnohonárodného prapore Vojenskej polície (MNMPPAT) NATO pod poľským velením, spoločne s vojenskými policajtmi z Českej republiky a Chorvátska. Predstavitelia vojenských polícii štyroch armád sa stretli 10. až 13. decembra 2007 na

- rokovani v Trenčíne. Vojenský policajti pôsobili v mierovej misii OSN UNDOF na Golanských výšninách, UNFICYP na Cypre, v operácii KFOR v Kosove. V roku 2007 sa zúčastnilo v operácii ALTHEA v Bosne a Hercegovine dovedna 35 vojenských policajtov. Na jeseň 2007 sa uskutočnil v Oddelení kynológie v Hronseku historicky prvý Základný kurz psovodov a psov na detekciu výbušnín.
- Riaditeľom Vojenskej polície sa 1. júla 2008 stal plukovník Milan Mezővský (dovtedy riaditeľ Okresného riaditeľstva PZ v Považskej Bystrici). Vyčlenená čata Vojenskej polície a ďalší príslušníci sa zúčastnili v septembri a októbri v Poľsku na historicky prvom cvičení mnohonárodného prapore Vojenskej polície NATO (MNMPPAT) Black Bear 2008. Výcvikové centrum VP sa od 1. júla presunulo do priestoru Vlkánová – Hronsek, kde organizovalo kariérne a odborné kurzy. Aj v roku 2008 pokračovalo nasadenie vojenských policajtov v zahraničných misiách a operáciách (UNDOF, UNFICYP, KFOR, ALTHEA a ISAF). V operácii ALTHEA v Bosne a Hercegovine to bolo 35 vojenských policajtov a 51 policajtov pôsobilo ako strážna jednotka na základni v Kandaháre (51 príslušníkov). Celkovo bol v roku 2008 nasadený najväčší počet vojenských policajtov (98).
- V roku 2009 pôsobil v operácii ISAF v Afganistane doteraz najväčší počet vojenských policajtov (strážna jednotka a policajti v medzinárodnej policajnej zložke na základni Kandahár) spolu 61 príslušníkov VP. Uskutočni-

„Okrem toho máme aj oddelenie krízového manažmentu a skupinu vnútorného riadenia. Obe sú dislokované v posádke Prešov,“ približuje celú organizačnú štruktúru odboru jeho riaditeľ major František Hámor.

Oddelenie krízového manažmentu je vycvičená a certifikovaná jednotka, ktorá je v prvých šiestich mesiacoch tohto roka vyčlenená pre plnenie úloh v rámci bojovej skupiny EÚ krajín V4. Jeho veliteľ nadpo-

ručík Vladimír Telesnický absolvoval v USA kapitánsky kariérny kurz a posledné roky pôsobí aj v štruktúrach mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO. Jeho pravou rukou je náčelník operačnej skupiny nadrotmajster Marián Lenčes. Spoločne s rotmajstromi Vladimírom Jendrušom a Jaroslavom Sobekom majú aj bohaté skúsenosti z pôsobenia v zahraničných operáciách a misiách.

Veľmi dobré výsledky dosahujú vo svojej činnosti podľa riaditeľa Vojenskej polície plukovníka Milana Hamara príslušníci oddelenia policajného výkonu Michalovce. Priestor jeho zodpovednosti je najväčší zo všetkých oddelení. Zahŕňa celý Košický kraj, plus okresy Humenné a Snina, spoločne s VVP Kamenica nad Cirochou. „Podarilo sa nám vytvoriť dobrý kolektív. Som rád, že je v ňom kapitán Martin Šepík, ale aj nadrotmajster Maroš Štefan, rotmajstri Peter Vašš a Peter Macko. Nie je to jednoduché. Veď napríklad Rožňava je vzdialená od Michaloviec, kde máme oddelenie, vyše 135 kilometrov. Riešime to minimálne raz za dva týždne kontrolou. Vtedy tam príde naša hliadka na dva dni. Spájame to často spolu s ochranou objektu v Moldave, ktorú tak isto zabezpečujeme,“ objasňuje vedúci michalovského oddelenia major Martin Jonek špecifiku jeho činnosti.

Náš najväčší výcvikový priestor, ako aj južnú časť Banskobystrického kraja ma pod palcom Oddelenie policajného výkonu Lešť pod vedením majora Miroslava Hrnčiara. A práve na Lešti cvičia ročne tisíce vojakov s množstvom techniky. Často nadrozmernej, ktorú treba sprevádzať. V poslednom období prichádza do tohto VVP na výcvik aj mnoho príslušníkov zahraničných armád (najmä NATO), navštevujú ho zahraničné delegácie, VIP osoby, ktoré treba sprevádzať a ochraňovať počas ich pobytu. „Minulý rok aj napriek tomu, že bolo množstvo cvičení, najmä v rámci jednotlivých fáz Slovenského štítu môžeme pokojne konštatovať, že sme ani raz nezistili u vodičov a kontrolovaných osôb požitie alkoholických nápojov,“ hovorí major Hrnčiar. Podľa neho bez takých obetavých vojenských policajtov, ako sú nadrotmajstri Eduard Guzlej a Ivana Szaboová by sa spomínané úlohy len veľmi ťažko dali splniť.

Odborníci od Hrona

Vojenská polícia má svoje školiace a výcvikové zariadenie umiestnené v strede Slovenska, neďaleko Hrona. Vo Vlkano-

lo sa v poradí už druhé medzinárodné cvičenie mnohonárodného práporu NATO (MNMPBAT) Black Bear 2009. Tentoraz na území Českej republiky. Slovenskú Vojenskú políciu zastupovala čata Vojenskej polície, príslušníci štábu práporu a skupina vyšetrovateľov.

- Úspešne pokračoval projekt MNMPBAT aj v roku 2010 cvičením v Chorvátsku. Početne najväčším príspevkom Vojenskej polície, nasadeným v operácii ISAF bola 14. rotácia na prelome rokov 2009 a 2010 v počte 62 príslušníkov VP. Plnili úlohy ochrany na jednej zo vstupných brán základne Kandahár AirField - ECP3. Vôbec po prvý raz plnil v zahraničí úlohy aj psovod Vojenskej polície s dvoma psami na základni Kandahár. Novým riaditeľom Vojenskej polície sa stal 1. decembra 2010 plukovník Jaroslav Hamár (dovtedy pôsobil v Krajskom riaditeľstve PZ Trenčín).
- V máji a júni 2011 sa príslušníci VP v sile rotý zúčastnili na spoločnom cvičení v JMRC Hohenfels v Nemecku, kde sa pripravovali OMLT a POMLT tímy pred nasadením do misie ISAF. Pre Vojenskú políciu to bolo prvé väčšie spoločné nasadenie príslušníkov Skupín na riešenie krízových situácií (SkRKS) z útvarov VP Prešov, Banská Bystrica, Topoľčany pod jednotným velením v zahraničí. V septembri 2011 sa premiérove uskutočnilo na Slovensku vo VVP Lešť cvičenie mnohonárodného práporu Vojenskej polície NATO Black Bear 2011. V ISAF úspešne pôsobil ďalší psovod s dvoma psami.

- V priebehu roka 2012 pôsobil v štruktúrach NATO/EÚ, vo vojenských operáciách NATO a mierových misiách OSN celkom 18 vojenských policajtov. V operácii ISAF plnili úlohy napríklad v jednotke medzinárodnej vojenskej polície (IMP) na základni Kandahar, pôsobil tam aj psovod a premiérove dvaja vojenski policajti v rámci 4. výcvikovej jednotky Vojenskej polície Českej republiky pri príprave nových príslušníkov afganskej polície vo výcvikovom centre vo Wardaku. V septembri sa uskutočnilo v Poľsku certifikačné cvičenie mnohonárodného práporu Vojenskej polície NATO Sharp Lynx 2012, ktoré zavŕšilo jednu etapu jeho prípravy na plnenie úloh v prospech NATO.
- Českí vojenski policajti z Odbornej výcvikovej školy VP Vyškov sa zúčastnili v apríli 2013 na kurzoch služobnej kynológie i služobných zámkov v centre výcviku a kynológie VP vo Vlkanovej – Hronseku. V máji boli zasa slovenskí inštruktori na záverečných skúškach vo Vyškove. Na cvičení Crystal Eagle 13 v Nemecku bol precvičený štáb mnohonárodného práporu Vojenskej polície NATO (MNMPBAT). Jednotky práporu sa zúčastnili na najväčšom logistickom cvičení NATO Capable logisticians 2013, ktoré sa uskutočnilo na Slovensku. V rámci operácie ISAF v Kandaháre pôsobili dvaja psovodi so špeciálne vycvičenými psami na vyhľadávanie drog (dovtedy tam pôsobili psi – výbušnínari). V Centre výcviku Lešť 12. septembra pri nácviку zlaňovania z vrtníka tragicky zahynul

vej – Hronseku sídli Odbor výcviku a kynológie. Zabezpečuje odbornú prípravu nielen príslušníkov Vojenskej polície, ale aj ozbrojených síl prostredníctvom kurzov na vojenskú hodnosť, odborných kurzov a výcvikov. Okrem iného organizuje výcvik psovodov a služobných psov. Ale aj výcvik vodičov, kurzy ochrany a sprevádzania, strelecké výcviky, kurzy vstupov a vyhľadávania, pre poriadkovú políciu či prípravu na operácie.

Za najväčšie úspechy odboru v uplynulom období považuje jeho riaditeľ podplukovník Marián Turanský hlavne nadštandardnú spoluprácu s Vojenskou políciou Českej republiky. „Najmä v oblasti výcviku s Odbornou školou VP ČR Vyškov. Ďalej sa nám podarilo zorganizovať spoločný výcvik osobnej ochrany VIP za účasti inštruktorov Úradu pre ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií MV SR, príslušníkov oddelenia ochrany a sprievodov Veliteľstva ochrannej služby VP ČR a príslušníkov VP SR. Darí sa nám zavádzať nové trendy vý-

cviku v služobnej kynológii. Ide napríklad o novo vytvorený kurz figurantov a pomocníkov na cviky obrany pre príslušníkov OS

SR a VP. Naši príslušníci sa podieľali na domácich a medzinárodných vojenských cvičeniach. Napríklad Slovenský štít, Juh, Capable Logistician, Sharp Lynx a Compact Eagle. Výrazný podiel na dosiahnutých výsledkoch má náčelník skupiny špeciálneho výcviku kapitán Marek Kostúrik, vedúci starší inšpektor skupiny špeciálneho výcviku rotmajster Peter Toscano, náčelník skupiny výcviku kynológie nadrotmajster Ondrej Bihári, náčelník operačnej skupiny nadrotmajster Marián Valach či vedúci starší inšpektor skupiny Vojenskej polície rotmajster Pavol Malina.“

Aj v nasledujúcom období ich čakajú významné aktivity. Napríklad cvičenie Ochrana 2016, ktoré bude nadväzovať na minuloročný výcvik osobnej ochrany VIP. V oblasti služobnej kynológie zasa nadnárodný kooperačný výcvik s účasťou psovodov a psov z rezortov obrany, vnútra a spravodlivosti i VP ČR. Dôležitou úlohou je aj certifikačné cvičenie jednotky Vojenskej polície pre potreby operácií Medzinárodného krízového manažmentu (MKM).

Pripravil: Jozef Žiak
Foto: autor

rtm. Ľubomír Igaz. Novým riaditeľom Vojenskej polície sa stal plukovník Milan Hamar (predtým pôsobil ako riaditeľ odboru dopravnej polície Prezídia Policajného zboru).

- V septembri 2014 sa uskutočnil v Trenčíne Medzinárodný kongres ECRAF (Európska komisia pre bezpečnosť v cestnej premávke v ozbrojených silách). Organizácia vznikla v roku 2002 a združuje 28 krajín. Kongres po prvý raz rokoval na Slovensku. V priestoroch Centra výcviku Lešť sa v apríli uskutočnil veliteľsko-štábný nácvik príslušníkov velenia mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO (MNMPBAT). Na jeseň bolo cvičenie práporu Sharp Lynx 2014 v Českej republike. Dňa 20. septembra 2014 oficiálne ukončili operačnú úlohu štyria príslušníci Vojenskej polície vyslaní do vojenskej operácie ISAF na základni Kandahár Airfield (KAF). Celkovo sa v ISAF vystriedalo za roky 2004 – 2014 až 162 vojenských policajtov. Medzi nimi aj sedem psovodov, šesť psov – výbušninarov a tri psy na vyhľadávanie drog. Od decembra 2014 plnil úlohy jeden vojenský policajt v operácii Result Support v Afganistane. Posledná reorganizačná zmena štruktúry Vojenskej polície prebehla k 1. 9. 2014. Bol vytvorený Odbor operácií a policajných činností v Trenčíne. Odborne a metodicky riadi Odbor výcviku a kynológie vo Vlkánovej-Hronseku, Odbor policajného výkonu v Bratislave a Odbor policajného výkonu v Prešove. Logisticky, finančne, personálne

a technicky tieto odbory podporuje Odbor podpory policajného výkonu v Trenčíne.

- Na základe spracovaného plánu aktivít v rámci projektu mnohonárodného práporu Vojenskej polície NATO (MNMPBAT) sa v máji v Centre výcviku Lešť uskutočnil spoločný štábný nácvik príslušníkov štábu mnohonárodného práporu Vojenskej polície a plánovacia konferencia. V septembri 2015 sa Vojenská polícia podieľala na zabezpečení bezproblémového priebehu prechodu amerického konvoja na cvičenie Dragoon Crossing v Maďarsku. Na zabezpečení cvičenia Slovak Shield 2015 sa zúčastnili mnohé súčasť Vojenskej polície. Od 21. októbra sú do operácie ALTHEA v Bosne a Hercegovine nasadení dvaja vojenský policajti. Koncom októbra sa uskutočnilo súčinnostné cvičenie Juh, kde boli vyčlenené sily a prostriedky OS SR vrátane Vojenskej polície. Úlohou cvičenia bolo zabezpečiť spoločné nasadenie v zmiešaných hliadkach s príslušníkmi PZ SR. V Poľsku sa v novembri uskutočnilo medzinárodné štábne cvičenie Compact Eagle-15. Na cvičení sa zúčastnil aj mnohonárodný prápor Vojenskej polície NATO (MNMPBAT). Po ukončení cvičenia sa uskutočnila už v poradí druhá pravidelná certifikácia príslušníkov štábu mnohonárodného práporu prostredníctvom CREVAL tímu, pretože od predošlej ubehli tri roky.

Humenčania ukázali, na čo majú

Obyvatelia Humenného si 20. februára v rámci podujatia rezortu obrany na podporu dobrovoľnej vojenskej prípravy Ukáž, na čo máš zmerať sily s profesionálnymi vojakmi. Pri tom sa mohli dozvedieť všetko potrebné o projekte dobrovoľnej vojenskej prípravy. Veliteľ 1. mechanizovanej brigády Topoľčany brigádny generál Vladimír Kubáň uviedol, že cieľom akcií, ktoré sa v uplynulých týždňoch konali v Leviciach, v Novom Meste nad Váhom a v sobotu aj v Humennom, bolo sprostredkovať občanom bližšie informácie o dobrovoľnej vojenskej príprave. „Dnes sme v Humennom, ktoré má bohatú vojenskú minulosť. Kedysi tu bol tankový pluk a obyvatelia majú toto mesto spojené s armádou. Tak ako v iných mestách aj tu sme pre obyvateľov pripravili prekážkovú dráhu, ale aj ukážky zbraní a techniky, s ktorými sa stretnú počas výcviku v rámci dobrovoľnej vojenskej prípravy,“ povedal. V Humennom bol rovnako ako v predchádzajúcich troch mestách pripravený aj program pre deti, ktoré mohli napríklad získať kartičku mladého vojenského záchranára. Pozrieť si mohli takisto ručné zbrane a vozidlá, ktoré majú vo výzbroji profesionálni vojaci a v rámci kreatívnych dielní si mohli vyskúšať napríklad maskovanie kamuflážnymi farbami. Mohli si tiež pochutiať na pravom vojenskom guláši.

Foto: Ivan Kelement

Investícia v Snine

Zvýšenie zamestnanosti na Zemplíne, návrat tradičnej výroby a investícia vo výške 1,3 milióna eur na východnom Slovensku sú plány akciovej spoločnosti ZVS holding, ktoré oznámila po návšteve predsedu vlády Roberta Fica a ministra obrany Martina Glváča v Snine 7. februára. Už v lete by malo nájsť prácu o 50 zamestnancov viac a o rok by sa výroba mala rozšíriť až na 100 pracovníkov. Po vybudovaní vývojového centra by v najbližších rokoch mali v Snine pribudnúť stovky pracovných príležitostí. Investícia do prevádzky v Snine zapadá do stratégie oživovania zbrojárskej výroby na Slovensku, ktorej zásadnou etapou bol aj vstup partnera do vojenských opravárenských podnikov v Novákoch a v Trenčíne v rokoch 2013 a 2014. Výsledkom bolo zníženie závislosti od štátnych zákaziek, nárast zamestnanosti a zvyšovanie plátov. „Aj pri cestách po svete robím všetko v prospech oživujúceho sa slovenského zbrojárskeho priemyslu,“ povedal minister obrany Martin Glváč. V sninskej prevádzke vyrábajú telá striel a munície. Po príchode investície by mal objem výroby vzrásť viac ako šesťnásobne. Štát v spoločnosti ZVS holding, a. s., vlastní 50 percent akcií.

Foto: TASR

O kariére a starostlivosti

Na ministerstve obrany sa 3. februára uskutočnilo medzinárodné pracovné stretnutie venované usmerneniu kariéry dôstojníkov a starostlivosti o veteránov. Na podujatí vystúpili špecialisti z Veľkej Británie, MO SR a zástupcovia rezortov obrany Rumunska, Chorvátska i Českej republiky. Seminárom pokračovala úspešná spolupráca Inštitútom bezpečnostných a obranných štúdií AOS s vojenským oddelením veľvyslanectva Veľkej Británie a Severného Írska v Bratislave.

Liam Wasley v Žiline

Chargé d'affaires veľvyslanectva USA Liam Wasley počas návštevy v Žiline 9. februára poďakoval 5. pluku a Ozbrojeným silám SR za prácu v Afganistane. „Uvítal by som, keby mohli SR a 5. pluk naďalej poskytovať predovšetkým výcvikové spôsobilosti s cieľom pomôcť rozvoju afganských bezpečnostných zložiek,“ povedal, keď sa zoznámil s históriou pluku, jeho určením a hlavnými úlohami. Stretol sa tiež so siedmimi príslušníkmi amerických špeciálnych síl, ktorí na Slovensku cvičili spolu s príslušníkmi 5. pluku. „Chcem zdôrazniť, že veliaci poddôstojník 5. pluku špeciálneho určenia štábný nadrotmajster Martin Boháčik bude v nasledujúcom období veliacim poddôstojníkom pre Sily vysokej pripravenosti NATO,“ informoval Liam Wasley.

Plánujeme Slovenský štít 2016

Predstavitelia krajín V4, Nemecka, Holandska a Spojených štátov 9. a 10. februára rokovali na úvodnej plánovacej konferencii k sérii cvičení Slovenský štít 2016, ktorá bude pokračovaním výcvikového procesu s vyššou ambíciou precvičiť štáb mechanizovanej brigády vo vedení operácií na obranu územia SR spolu so spojencami v zmysle článku 5 Washingtonskej dohody. Okrem cvičení Modrá vlna, Nový horizont a vyvrcholenia v podobe Slovenského štítu sa ozbrojené sily sústredia aj na cvičenia s medzinárodnou účasťou Tobruq Legacy a Tobruq Arrows, Toxic Valley a na certifikáciu SOLTG síl pre špeciálne operácie. Už v priebehu marca čaká generálny štáb komplexný štábný návčik, počas ktorého jednotlivé zložky revidujú vydaný operačný plán.

Ministerstvo ukončilo sanáciu

Ministerstvo obrany ukončilo sanáciu environmentálnych záťaží po Sovietskej armáde. Uzavrelo tak projekty, na ktoré čerpalo peniaze z eurofondov. Sanácia v hodnote 11,35 milióna eur, ktorú rezort realizoval v zmysle uznesenia vlády, ho nestála ani cent. Na sanáciu environmentálnych záťaží v lokalitách Sliach, Ivachnová, Nemšová, Rimavská Sobota a Lešť vypracoval rezort šesť žiadostí o nenávratný finančný príspevok cez operačný program Životné prostredie. Práce sa delili na sanáciu podzemných vôd a sanáciu zemín. Po ukončení sanačných prác bol systém geologických vrtoz zlikvidovaný a terén uvedený do pôvodného stavu. V súčasnosti sa na lokalitách nachádzajú už iba vrty ponechané na posanačný monitoring projektov.

Rozlúčil sa generálny vikár

Slávnostnou svätou omšou sa 26. januára rozlúčil generálny vikár Ordinariátu OS a OZ SR plukovník Mons. František Počúrek. Z rozhodnutia cirkevnej autority po desiatich rokoch odchádza k výcvikovému práporu Martin. S náčelníkom Generálneho štábu OS SR generálom Milanom Maximom, prvým zástupcom NGŠ generálporučikom Petrom Gajdošom, druhým zástupcom NGŠ generálmajorom Pavlom Maccom, hlavným poddôstojníkom štábnym nadrotmajstrom Vladimírom Belušom a riaditeľom Úradu ekumenickej a pastoračnej služby kapitánom Vladimírom Vargom sa na rozlúčkovej svätej omši zúčastnili vojaci a zamestnanci z posádky Bratislava. Na záver generál Maxim poďakoval generálnemu vikárovi za službu v prospech príslušníkov ozbrojených síl.

Príprava otvára dvere

V dňoch 1. až 3. februára navštívila Slovensko veliteľka síl OSN na Cypre (Force Commander UNFICYP) generálmajorka Kristin Lundová. Prijal ju štátny tajomník MO SR Miloš Koterec, rokovala s náčelníkom Generálneho štábu OS SR generálom Milanom Maximom, navštívila niektoré útvary či výcvikové zariadenie a poskytla nám rozhovor.

Predsa Európskej komisie Jean-Claude Juncker v januári uviedol, že očakáva, že v prvých šiestich mesiacoch tohto roka „bude na stole“ dohoda o zjednotení ostrova Cyprus. Ako sa odrážajú kroky smerujúce k dohode na aktuálnej činnosti UNFICYP?

Veľmi nás teší, že rokovania napredujú veľmi dobre a že sú čoraz intenzívnejšie. Začali sme už s plánovaním podmienok usporiadania a dúfame, že sa strany na nich dohodnú v rámci mierového procesu a že z neho vzíde mierový dohovor. Hoci rozhovory stále prebiehajú, úloha vojakov naďalej pretrváva, a to zabezpečiť, aby sa v nárazníkovom pásme nevyskytli incidenty, ktoré by mohli ohroziť alebo spomaliť rokovania. Preto je možné konštatovať, že vojaci sú súčasťou zabezpečenia podpory mierového procesu.

Aké úlohy čakajú UNFICYP v nasledujúcich rokoch?

Úlohy mierových síl UNFICYP závisia od politických predstaviteľov – aké podmienky sa im podarí dohodnúť v mierovom dohovore, ako aj od Organizácie Spojených národov – akým spôsobom bude OSN realizovať mierový dohovor. Som presvedčená, že implementácia mierového dohovoru si vyžiada svoj čas. Predpokladám, že mierové sily UNFICYP zotrývajú na Cypre ešte niekoľko rokov a budú monitorovať plnenie mierového dohovoru podľa vopred dohodnutého časového harmonogramu.

Najmä v minulosti bolo mimoriadne dôležité organizovanie dialógu medzi predstaviteľmi oboch cyperských komunit, pričom za organizáciou stála do značnej miery slovenská ambasáda. Ako túto činnosť vnímate z pozície veliteľky UNFICYP?

Veľmi ma teší, že veľvyslankyňa Slovenskej republiky na Cypre pani Oksana Tomová ma prizvala do bikomunitného dialógu. Odváža naozaj výnimočnú a zároveň veľmi dôležitú prácu. Zapojila ma do rozhovorov s politickými predstaviteľmi oboch strán. Keďže dianie na Cypre usmerňuje politika, ako príslušníčka ozbrojených síl som bola presvedčená, že sa mám zaoberať len vojenskými záležitosťami. Ukázalo sa však, že tie priamo súvisia s politickými. Takže vďaka pani veľvyslankyni som sa zapojila do mierových rozhovorov. Napríklad minulý týždeň sme mali stretnutie s lídrom Severocyperskej tureckej republiky Mustafom Akincim. Je dôležité, aby sme angažovali vedenie severu a juhu v bilaterálnych rozhovoroch o mierovom procese a tým ho posunuli ďalej. A práve k tomu veľkou mierou prispela slovenská veľvyslankyňa na Cypre a pred ňou jej predchodcovia na tomto poste.

Jedným z vedúcich národov v misii UNFICYP na Cypre je Slovensko, pričom vo veliteľskej gescii slovenských vojakov je Sektor 4. Ako hodnotíte ich pôsobenie?

Veľmi ma teší, že pod mojím velením pôsobia slovenskí vojaci. Vždy tvrdím, že zo všetkých veliteľov práve slovenský veliteľ má tú najťažšiu pozíciu, pretože pracuje s príslušníkmi štyroch národov, ktoré hovoria odlišnými jazykmi. V takomto prípade sú nároky na velenie vyššie. Rovnako náročný je aj terén a etnické zloženie. V sektore 4 sa nachádza jediná zmiešaná obec Pyla, kde bok po boku žijú obe komunity – cyperskí Turci aj cyperskí Gréci. Práve v nej hliadkujú Slováci a zabezpečujú pokojné spolunažívanie oboch komunit tak, aby nevznikali žiadne incidenty, a to v súčinnosti s Políciou Spojených národov (UNPOL). Je dôležité poznamenať, že v Sektore 4 sme otvorili nový prechodový bod, čo si vyžaduje zvýšené nasadenie vašich vojakov vzhľadom na poľnohospodárske aktivity v danej oblasti. Situáciu sa im však darí úspešne zvládať. Môžete byť na nich všetci hrdí.

U nás v marci, keď vychádza toto číslo mesačníka OBRANA, oslavujeme Medzinárodný deň žien, no v Ozbrojených silách Slovenskej republiky sme ešte nemali v pozícii generála ženu. Boli ste vy vo vašej krajine prvá, alebo tento fakt nie je v Nórsku až taký výnimočný? Aký je recept pre ženy v uniforme dosiahnuť takú vysokú hodnosť a navyše medzinárodne rešpektovanú pozíciu veliteľky UNFICYP?

Som prvou ženou, ktorá bola ustanovená do generálskej hodnosti v Ozbrojených silách Nórska. Samozrejme, aj v Nórsku je to nezvyčajné. Onedlho však pribudne ďalšia príslušníčka – brigádna generálka. No a Medzinárodný deň žien v Nórsku oslavujeme tiež 8. marca. Je to pre nás dôležitý sviatok. Čo sa týka mojej kariéry, nevyhla som sa aj takpovediac neviditeľným alebo „nastraženým“ prekážkam, ale vyrovnala som sa s nimi. Do medzinárodných operácií OSN, NATO a koalíčných misí som bola nasadzovaná relatívne už skoro. Zo skúsenosti vieme, že ženy majú tendenciu myslieť viac srdcom než rozumom, preto som sa snažila hľadiť viac do budúcnosti a stanoviť si ciele na nadchádzajúce roky, uvedomujúc si, že kariérny rast podmieňujú určité výkonné funkcie. A tak som zasielala žiadosti na obsadenie voľných miest, ktoré by som pravdepodobne asi nikdy nepodala, ak by som sa mala rozhodnúť srdcom. Pristupovala som k tomu pragmaticky. Nasledovala jedna príležitosť za druhou. Postupne som získala výborné pracovné referencie. Presadiť sa vo výberovom konaní potom už bolo ľahké. Mala som šťastie. A prípravu. Vzdelanie. A práve to, otvára dvere s príležitosťami.

Text: Pavol Vitko • Foto: Ivan Kelement

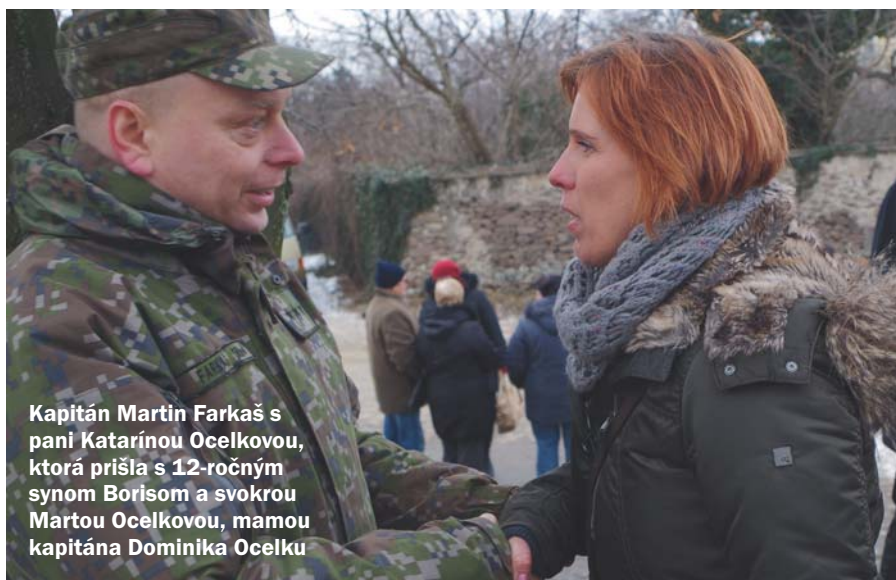
Mamy, sestry, manželky a Hejce

„Len kto to prežije, vie, čo je to pochovať syna, od ktorého by ste v starobe čakali dobré slovo a pomoc, ale tá už nikdy nepríde,“ smutne povie Helena Scigeľová, mama kapitána Igora Scigeľa, ktorý 19. januára 2006 spolu s 41 kolegami zahynul nad obcou Hejce.

Pani Scigeľová akoby nadviazala na slová ministra obrany Martina Glváča, ktoré vyslovil v Hejciach 19. januára 2016 v priebehu spomienky na 10. výročie tragédie: „Čas možno bolesť zjemní, ale prázdne miesto v srdciach zostane navždy. Uvedomujem si, že žiadne slová nedokážu vyjadriť podstatu bolesti a hĺbku straty, ktorú ste zažili. Chcel by som na tomto mieste vyzdvihnúť vašu silu a vytrvalosť, s ktorou aj napriek krutej rane osudu ďalej kráčate životom. To je vzorom aj pre nás...“

Do Hejcov nechodia všetci

V marcovom čísle Obrany pravidelne venujeme priestor aj ženám z rezortu obrany. Samozrejme, sú aj ženy, ktoré u nás nikdy nepracovali, no ich život je s našim rezortom spätý cez manželov, rodičov,

Kapitán Martin Farkaš s pani Katarínou Ocelkovou, ktorá prišla s 12-ročným synom Borisom a svokrou Martou Ocelkovou, mamou kapitána Dominika Ocelku

Slovensko-
maďarská
vojenská pocta
padlým

Vence úcty položili k pamätníku aj prezident a hlavný veliteľ Ozbroyených síl SR Andrej Kiska a minister obrany SR Martin Givác

synov, dcéry či vnukov. Patria k nim všetky, ktoré prišli o svojich najbližších v ten mrazivý večer pred desiatimi rokmi na

vrchu Borsó. Niektoré sem prichádzajú aj viackrát ročne. Iné vôbec: „Nikdy nevyslovil hrubé slovo, bol taký dobrý a múdry. Niet jediného večera, aby som si na neho nespomenula. A čo vlastne mu už okrem spomienok môžem dať? Len uctiť si synovu pamiatku a pamiatku všetkých, ktorí s ním vtedy zahynuli. Som rada, že som tu a že tie spomienky a úcta pretrvávajú aj u všetkých, ktorí prišli do Hejcov,“ hovorí nám pani Darina Fábryová, mama kapitána Mariána Fábryho.

„Do Hejcov k pamätníku sa ešte nikdy nikto z našej rodiny nevydal. Nevládzeme ísť tam, kde náš Janko zomrel. Na rozdiel od letiska v Kuchyni, kde chodíme naozaj radi, lebo Janko tam bol taký šťastný,“ vysvetlí pani Eva Hejduková, mama nadporučíka Jána Hejduka. Dodáva, že v januári vojaci na základni v Kuchyni zakaždým pripravujú zádušnú svätú omšu a spomienkovú slávnosť. Berú ich ako svoju rodinu a oni rovnako tak vnímajú ich. „Nie všetci mladí muži vedia ukázať aj navonok emotívnu tvár svojej synovskej lásky, ako to vedel Janko. Nehanbil sa za to. Naopak, keď ma uvidel, bežal oproti mne a vždy ma vystískal a vyobíjmal tak, že som závidela pomaly sama sebe. Lásku rozdával každému, s kým bol. Dodnes mi pomáha žiť,“ povie Eva Hejduková.

Z Rudnianskeho tento rok prišiel ho Hejcov celý autobus rodákov nadporučíčky Janky Peštovej. „Naša rodina chodí na kopec Borsó každý rok v januári. Sme tam aj v lete 21. augusta, veď vtedy je Janky. A tiež prichádzame na jeseň na Dušičky,“ vyraďuje cez slzy Jankina mamka Valéria Bystrianska.

Náušnice pre mamu

Pani Božena Paľuchová čakala 19. januára 2006 na svojho syna v Trebišove, kam sa mali presunúť vojaci z Košíc po pristátí lietadla. Keď už sa vedelo, že jedno lietadlo

Medzi tými, ktorí prichádzajú do Hejcov aj viackrát ročne, sú aj rodičia desiatnika Rastislava Nováka – mama Magdaléna druhá sprava a otec Jozef po jej pravici

Sviečku nezabúdania zapálila aj manželka nadporučíka Mariána Illéša Silvia

spadlo a prichádzali tí z druhého, v zúfalej nádeji zbadala vojaka, ktorého poznala. „A Duško?“, vybehnúc z auta položila mu jedinú otázku, ktorú vládala. O pár sekúnd sa jej zrútil svet... „Dušan mal mamu veľmi rád. Niesol jej domov náušnice. Keď zahynul, mal ich v škatuľke vo vrecku nohavíc. Chcel jej ich chcel dať hneď, ako sa mal s nami stretnúť v Trebišove,“ spomenie Ľudka Namešpetrová, sestra poručíka Dušana Paľucha. „Mal sa ženiť. Už mali naplánovanú svadbu,“ dodáva Ľudka, ktorá po slávnostných aktoch debatuje s ordinárom ozbrojených síl a ozbrojených zborov Františkom Rábekom. Rada počúva jeho slová na pravidelnej zádušnej omši v tunajšom kostole v Hejcoch, kam aj teraz prišla celá rodina. No nielen to. Celá rodina vrátane Dušanovho synovca a netere chodievajú každoročne ako hostia na strelecký memoriál Dušana Paľucha. Vlni v júni sa na strelnici Condor v obci Cemjata pri Prešove konal už deviaty ročník. „S bolesťou je to ako s cibuľou. Každý rok síce na nej pribudne jedna šupka, ale to jadro smútku v našom vnútri zostáva stále živé. Ten memoriál, ktorý organizuje prešovské vrtuľníkové krídlo, kde Duško pred smrťou slúžil, nám ju pomáha prekonať. Je veľmi pekné, že na neho nezabúdajú, je to asi to najlepšie vyjadrenie spoluúčasti jeho bývalých kolegov,“ dodáva Ľudka Namešpetrová, sestra poručíka Dušana Paľucha.

Sen o sne

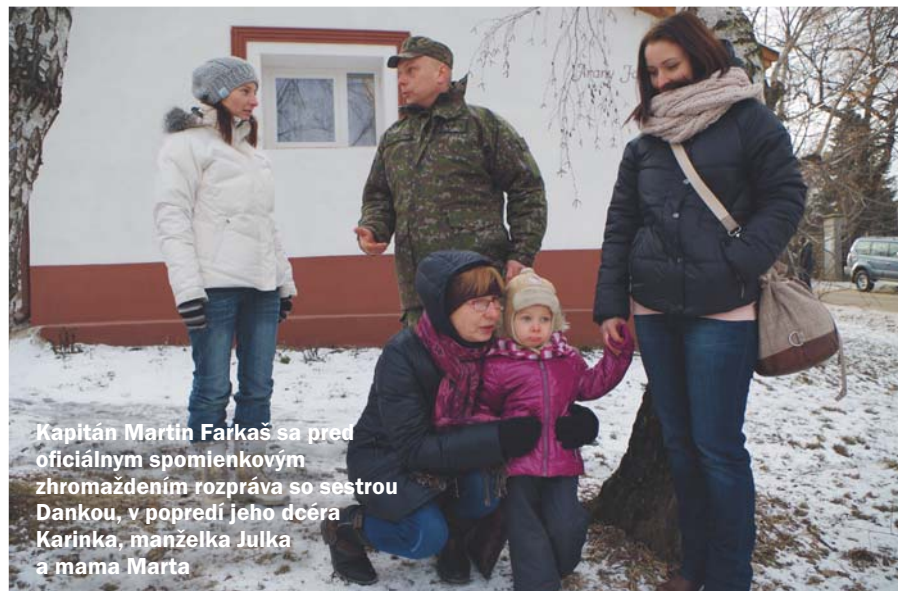
Mama desiatnika Rastislava Nováka Magdaléna Nováková aj s manželom Jozefom chodia do Hejcov tiež viackrát v roku. Hovorí, že ak im za tých desať rokov okrem

smútku niečo pribudlo, tak to, že majú viac kamarátov. Gumenických, Paľuchovcov, Krištanovcov a ďalších rodičov, ktorí na vrchu Borsó prišli o svoje deti. Stretávajú sa, chodia na spomienkové podujatia, na ktoré ich pozýva rezort obrany či ozbrojené sily. Pani Nováková dodáva: „Bez zveličovania, viacerí z pozostalých sme ako rodina. Pomáha nám to. Ale ak ma niečo naozaj pri tom smútku, ktorý sa nikdy nepominie, drží nad vodou, tak to je viera. Len ma stále trápi, že za tých desať rokov sa mi s Rastom ani raz nesívalo. Aspoň vo sne by som mu chcela znova a znova povedať, ako ho mám rada a ako mi chýba.“

Kamoško, kráčaj!

Pred pamätníkom v Hejcoch si urobí spoločnú fotografiu s kapitánom Martinom

Farkašom aj pani Katarína Ocelková s jedenásťročným synom Borisom. „Dominik bol veľmi zodpovedný, no zároveň sa veľa smial. Sadli sme si aj v tom, že mal rád prírodu a šport. Nemali sme pred sebou žiadne tajomstvá. No pred odletom z Kosova mi povedal, že jedno veľké prekvapenie pre mňa má... A ešte to, že nás veľmi ľúbi,“ spomenie pani Katarína, manželka kapitána Dominika Ocelku. „Ja som mu povedala, zlato, žiadne prekvapenia, prosím. Len aby sme už boli spolu všetci traja. Hoci prekvapenie som pre neho mala aj ja. Šťastnú správu, že už sa konečne môžeme nasťahovať do nášho nového bytu...“ To jeho tajomstvo sa pani Ocelková nikdy nedozvedela. Oveľa horšie však bolo, že v tom novom byte ostali sami. „Kamoško, vstávaj, kamoško usmej sa, kamoško spin-

Kapitán Martin Farkaš sa pred oficiálnym spomienkovým zhromaždením rozpráva so sestrou Dankou, v popredí jeho dcéra Karínka, manželka Julka a mama Marta

Mama kapitána Mariána Fábryho Darína Fábryová a mama nadporučíčky Janky Peštovej Valéria Bystrianska (vpravo)

Smútok v očiach...

kaj, kamoško... tak volal nášho syna, ktorého tak miloval a keď bol s nami, venoval mu každú voľnú chvíľu. Najhoršie zo všetkého je, že náš Borisko bol ešte primálny na to, aby mu aspoň raz mohol povedať otec. A to, že Dominik mu nikdy nemohol povedať: kamoško kráčaj. Že ho pritom neodprevadil držiac ho za ruku do života chlapcov a neskôr do sveta mužov...“

Po Dominikovej smrti a z nej vyplývajúcej stresoch a zármutku pani Katarína sama bojovala s vážnym ochorením. Chvalabohu, na rozdiel od Dominika dostala šancu a vybojovala si život. Napriek tomu, čo ju postihlo, vediac, že ľútosť ju nikam neposunie, vrátila sa k svojmu optimizmu. Napokon - ako inak by to chcel jej manžel. Opäť sa začala zo života tešiť. Aj vďaka synovi. Kráčajú spolu.

Nespravodlivosť

„Keď sa to stalo, ešte dlho som každý deň strašne plakávala. Pravdaže, bola som rada, že Martin prežil, ale tak veľmi mi bolo a aj je ľúto všetkých mám a všetkých tých životov,“ spomenie mama Martina Farkaša pani Marta. „Čo si myslíte, váš syn prežil - a ostatní si nezaslúžili žiť?“ dokonca na ňu vychrstol nespravod-

livo krutú otázku jeden z jej zákazníkov v popradskej drogérii. Pritom to bolo presne naopak. Pani Farkašová vie, že je to nelogické, ale doteraz má výčitky, že prežil len jej Martin. „Mali sme predtým v rodine dve veľké tragédie, zomrel nám 18-ročný synovec aj 21-ročná neter. Keby odišiel aj Martin, to už by som asi neniesla,“ úprimne dodá pani Marta Farkašová, ktorá prišla do Hejcov so synom Martinom, jeho manželkou Julkou, ich dcérou Karinkou a aj so svojou dcérou Dankou.

Veľké napätie zo strany viacerých pozostalých prvé roky po tragédii však pociťoval aj Martin. Po rokoch o ňom hovorí aj pani Silvia Martinčeková, manželka majora Luboša Martinčeka: „Keď sme boli prvý raz so švagrom v Hejcoch, videla som tam Martina Farkaša. Švagor mu veľmi chcel potriať rukou. Ja by som mu vtedy ruku podať nedokázala. Lomcovali mnou zvláštne, až strašné pocity a otázky. Prečo žije on? Prečo nežije namiesto neho môj muž? A plakala som nad tou nespravodlivosťou.“

Nie, absolútne netušila, že Martina podobné nevyslovené výčitky v prvých rokoch v Hejcoch doslova gniavili v duši.

On ich totiž vycítil. „Teraz by som už, pravdaže, za Martinom išla veľmi rada. Ani vtedy som nemala takto rozmýšľať. Ale skrátka - tak to bolo. No pre všetkých, ktorí zahynuli, to bolo a stále je veľmi nespravodlivé. Vráťane Martina, ktorý prežil,“ dodáva pani Martinčeková, ktorá tento rok v Hejcoch nebola, lebo krátko predtým ju „prepadla“ viróza.

Martinove kanady

„Vždy je a vždy bude pre mňa ťažké prísť sem a aj preto som rád, že ma v Hejcoch sprevádza moja rodina. No o to viac mi je ľúto, že sa nemôžu tešiť zo svojich rodín a že nemohli pokračovať vo svojom živote moji kamaráti z našej 7. rotácie KFOR a všetci, ktorí tu zahynuli...“ smutne povie kapitán Martin Farkaš. Dnes už vie, že všetci pozostalí ho vnímajú akoby bol mostom medzi nimi a ich padlými blízkymi. Po oficiálnych aktoch sa s nimi rozpráva aj fotografuje, hoci vyrovnáť so všetkým sa nedá. „Uvidím, ako bude cestou späť s malou Karinkou, no rád sa aj s Julkou u vás zastavím,“ odpovie na pozvanie pána Viktora Orlovského, ktorého zvykne každoročne navštíviť a s ktorým si dá, keď už sa všetci pred pomníka v Hejcoch rozídu, jednu chlpskú cigaretu. Mama jeho kamaráta nadporučíka Petra Orlovského, ktorý tiež zahynul na vrchu Borsó, zomrela už dávnejšie, no on sa pre pána Orlovského, jeho dvoch synov aj ich manželky stal akoby ďalším členom rodiny. A predtým, ako Martin odíde pohľadať manželku s dcérou a mamu so sestrou, mimovoľne sa ako vojak pozrie na svoje kanady. Či nie sú po celom dni od blata. Sú to tie, ktoré mal obuté aj v ten mrazivý tragický večer pred desaťročím, keď spolu s ostatnými letel domov z Kosova. Obúva si ich len raz v roku - 19. januára.

Text: Pavol Vitko

Foto: autor, Jozef Žiak, Michal Psota

(V článku boli použité aj informácie z pripravovanej publikácie *An-24 nedoletel*)

... a slzy, ktoré nikdy nevyschnú

V Bruseli aj o imigrácii

Slovenská republika víta iniciatívu Severoatlantickej aliancie prijať opatrenia na riešenie migračnej krízy v Európe. Po rokovaní ministrov obrany členských krajín NATO v Bruseli 10. februára to uviedol minister obrany Martin Glváč. Ministri rokovali aj o posilnení opatrení na obranu. Do úvahy prichádza tiež umiestnenie stálych aliančných jednotiek v krajinách, ktoré susedia s Ruskom. Martin Glváč a poľský minister obrany Antoni Macierewicz využili stretnutie v Bruseli aj na spoločné rokovanie svojich expertných tímov. Nadviazali tak na rokovanie v Krakove 8. februára. „Už na stretnutí v Poľsku sme sa dohodli, že chceme pokračovať v projekte vozidiel 8x8 aj v Centre výnimočnosti pre kontrarozvedne spôsobilosti,“ uviedol minister Glváč. V rokovaní došlo k posunu a obe krajiny majú záujem urýchliť proces akreditácie centra, pretože tento projekt považujú za kvalitný a dobrý.

Foto: NATO

Zasadanie Vojenského výboru NATO

Náčelník Generálneho štábu OS SR sa 21. januára zúčastnil v Bruseli na zasadaní Vojenského výboru NATO. Ústrednou témou boli aktuálne bezpečnostné výzvy v euroatlantickom priestore a podpora Aliancie štátom, ktoré sú dlhodobo dejiskom ozbrojených konfliktov. Náčelníci generálnych štábov konštatovali potrebu posilniť úlohu NATO pri predchádzaní krízy v severnej Afrike a na Blízkom východe. Na stretnutí s generálnym tajomníkom NATO Jensom Stoltenbergom sa zhodli, že Aliancia môže túto úlohu naplniť predovšetkým intenzívnym využívaním existujúcich mechanizmov spolupráce s partnerskými krajinami. Podporili aj pokračovanie úsilia Aliancie pri budovaní bezpečnostného sektora v Afganistane. Záverečná časť zasadania bola venovaná otázkam dlhodobej vojenskej adaptácie NATO na bezpečnostné výzvy, ktorým spojenci čelia na východnom a na južnom krídle euroatlantického priestoru.

Foto: NATO

Štátny tajomník v Nemecku

Štátny tajomník Miloš Koterec 18. februára v Berlíne s parlamentným štátnym tajomníkom spolkového ministerstva obrany Ralfom Brauksiepom diskutoval o spolupráci. Stretol sa aj s predstaviteľmi Bundeswehru a spolkového snemu. Navštívil veliteľstvo pozemných síl v Strausbergu, kde s veliteľom genpor. Jörgom Vollmerom rokoval o možnostiach spoločného výcviku a o účasti Bundeswehru na cvičení Slovak Shield 2016. Na veliteľstve pre nasadenie Bundeswehru v zahraničí sa s veliteľom genpor. Erichom Pfefferom zhováral o pôsobení slovenských a nemeckých vojakov v misiách a operáciách medzinárodného krízového manažmentu.

Český dekan rímskej školy NATO

Brigádny generál v zálohe František Mičánek bol zvolený za dekana prestížnej vojenskej školy NATO Defence College (NDC) v Ríme. Do funkcie ho zvolili v rámci stáleho zasadania Vojenského výboru NATO vojenský predstaviteľ členských krajín Aliancie. V Ríme by mal pôsobiť od septembra. Poslaním školy je školíť dôstojníkov s hodnosťou vyššou ako podplukovník, diplomatov NATO i krajín EÚ a pracovníkov ministerstiev obrany z krajín Únie.

Zmena v Afganistane

Novým veliteľom medzinárodných síl v Afganistane bude americký generálporučík John Nicholson, súčasný šéf Veliteľstva pozemných síl NATO (LANDCOM). Vo funkcii nahradí Johna Campbella, ktorý velil americkým a medzinárodným silám v Afganistane uplynulých 18 mesiacov. Nicholson je účastníkom viacerých nasadení v Afganistane, slúžil ako náčelník operačného štábu ISAF a ozbrojených síl USA v Afganistane. Zmena prichádza v čase vzrastajúcich obáv o bezpečnostnú situáciu v krajine, kde Taliban pripravil o život veľa afganských vládných vojakov. Okrem toho v krajine rastie vplyv extrémistickej organizácia Dáiš (tzv. Islamský štát).

Rusko militarizuje okupovaný Krym

Približne 22 500 príslušníkov ruských ozbrojených síl je v súčasnosti rozmiestnených na území okupovaného Krymu a prijímajú sa opatrenia na nasadenie nosičov jadrových zbraní na tomto čiernomorskom polostrove; informoval o tom Vadym Skibickyj, predstaviteľ Hlavnej správy rozvedky ukrajinského ministerstva obrany. „Okrem toho sa prijímajú kroky na ďalšie hromadenie vojsk na Kryme, na modernizáciu zariadení v prevádzke, na schopnosť nasadenia nosičov jadrových zbraní a systémov riadených striel s cieľom doviesť do roku 2020 veľkosť a bojový potenciál vojsk na Kryme na úroveň bývalého Sovietskeho zväzu,“ dodal Skibickyj.

Zomrel známy britský pilot

Vo veku 97 rokov zomrel 22. februára dôstojník a skúšobný pilot britského Kráľovského námorníctva Eric Brown. Bol držiteľom svetového rekordu v počte rozličných typov lietadiel, na ktorých lietal (487) a tiež pristátí na palubách lietadlových lodí; tých uskutočnil 2 407. „Letecká zložka flotily pravdepodobne prišla o jedného z najlepších a najznámejších pilotov; britské letectvo však stratilo omnoho viac – najuznávanejšieho testovacieho pilota svojej generácie a možno všetkých čias,“ uviedol admirál a hlavný predstaviteľ Kráľovského námorníctva George Zambellas. Brown bol najvyznamenananejším pilotom Royal Navy. Prežil 11 leteckých havárií aj potopenie eskortnej lietadlovej lode HMS Audacity. Bol aj držiteľom Radu britského impéria v troch kategóriách. Zomrel po krátkej chorobe v grófstve Surrey.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

V budúcnosti by základ ruského strategického letectva mal tvoriť vyvíjaný typ lietadla s označením PAK DA. V prípade úspešnej realizácie projektu je prvý vzlet prototypu naplánovaný na rok 2019 a dodávky do výzbroje až v rokoch 2023 – 2025.

Prezbrojovanie ruských ozbrojených síl

Plány a realita

Ruskí lídri, na čele s prezidentom Putinom sa pred medzinárodným spoločenstvom čoraz častejšie snažia o demonštráciu ruskej vojenskej sily, čo vyplýva z úsilia o opätovné získanie postavenia Ruska ako superveľmoci. Na splnenie tohto zámeru je potrebná reforma a rýchla modernizácia ozbrojených síl, ktorou Rusko chce dosiahnuť reálnu vojenskú protiváhu voči USA a NATO, k čomu by mala pomôcť moderná a viac sofistikovaná vojenská technika zavádzaná do výzbroje ruských ozbrojených síl. Sú pritom deklarované plány reálne?

Obnovenie výroby strategických bombardérov Tu-160 vo verzii M2 odsunie zavedenie lietadiel PAK DA na druhú koľaj.

Rusko v ostatnom čase pokročilo v oblasti modernizácie ozbrojených síl a zaraďovaní do výzbroje nových druhov vojenskej techniky a výzbroje. Na druhej strane sa objavujú aj informácie o zastaranom technologickom parku, neuspokojivom stave ruských podnikov vojensko-priemyselného komplexu, ktoré majú problémy s plnením vojenských objednávok tak z hľadiska termínov, ako aj množstva a kvality dodávanej techniky.

Modernizácia ozbrojených síl

Ruské ozbrojené sily už dlhší čas prechádzajú procesom transformácie a modernizácie, ktorej súčasťou je aj 10-ročný program prezbrotienia ozbrojených síl. Štátny program prezbrotienia na roky 2011 – 2020 (ŠPP 2020) bol schválený v roku 2010. Cieľom ruského modernizačného programu má byť do roku 2020 prezbrotiených 70 % zbraní a vojenskej techniky za modernejšie. Podľa vyjadrenia ministra obrany Sergeja Šojgu, úroveň prezbrotienia ozbrojených síl na konci minulého roka už dosiahla 47 percent a bojaschopnosť techniky údajne až 89 percent. Avšak za prvých 5 rokov plnenia štátneho programu sa ukazuje, že vývoj moderných druhov

techniky a ich zavádzanie do výzbroje ruských ozbrojených síl zaostáva za plánmi ministerstva obrany Ruskej federácie.

Na modernizáciu bola naplánovaná suma 20,7 trilióna rubľov (43 mld. USD), z ktorých 19,4 trl. RUB je plánovaných pre rezort obrany a ostatné pre ďalšie silové rezorty. Najviac financií je naplánovaných na modernizáciu vojenského námorníctva (5 triliónov RUB), čo je dvakrát viac, ako majú získať pozemné sily a vysádkové vojská (spolu 2,6 trl. RUB). Najmenšia časť (1 trl. RUB) financií pripadá na prezbrotienie raketových vojsk strategického určenia, ktoré do roku 2020 budú nútené vyradiť značnú časť svojich balistických rakiet. Významná pozornosť sa pri vývoji zbraní a vojenskej techniky má venovať automatizovaným systémom velenia, automatizovaným systémom riadenia bojiska, vizualizácii bojiska, robotizácii, zníženiu počtu druhov zbraní, vojenskej a špeciálnej techniky a tiež otázke väčšej modularity. Okrem toho, dôraz je položený aj na zavedenie moderných bezpilotných prostriedkov, strategického a dopravného letectva, veľmi presných zbraní, rozvoja vojenských námorných základní v Arktíde a na Ďalekom východe.

Prezbrotienie pozemných síl

Problémy súvisiace so zvyšujúcim sa tlakom na výrobcov vojenskej techniky sa prejavujú aj v dodávkach pre pozemné sily. Tie potrebujú nahradiť tanky T-72 a T-80 modernejšími. V súčasnosti majú pozemné sily k dispozícii 22 800 tankov, z ktorých 6 500 je v bojových jednotkách a ostatné sú zakonzervované. Vzhľadom na to, že ide o zastarané druhy tankov, pozemné sily požadujú zavedenie nových. Riešením má byť ich zámena za tank T-14 na unifikovanom pásovom podvozku typu ARMATA, ktorý bude využívať aj bojové vozidlo pechoty T-15, obrnený transportér BTR-T a pancierované opravárensko-evakuačné vozidlo BREM. Rezort obrany požadoval začať sériovú výrobu tanku T-14 už v roku 2015, t. j. 2 roky od výroby prvého prototypu. V súvislosti s mnohými nedoriešenými technickými nedostatkami, ministerstvo muselo svoje plány prehodnotiť. Podľa námestníka ministra obrany Jurija Borisova, má byť do roku 2020 nakúpených 2 300 moderných tankov. Problémom je, že výrobca tanku T-14 Uralvagonzavod deklaruje svoju pripravenosť dodať v roku 2016 do výzbroje 40 tankov, 70 tankov v roku 2017 a od roku 2018 prejsť na plnú výrobnú kapacitu po 120 tankov ročne. Teda v roku 2020 by ruské pozemné sily mohli mať maximálne 470 tankov typu T-14 a nie 2 300, ako bolo naplánované.

Druhým problémom je výcvik obslúh tanku. Vzhľadom na to, že ide o príliš sofistikovaný tank, na jeho ovládanie bude potrebná profesionálna obsluha. Z doteraz dostupných poznatkov vyplýva, že výcvik obsluhy tanku bude vyžadovať 12 až 18 mesiacov. To znamená, že vojaci základnej služby s dĺžkou trvania 12 mesiacov to časovo nebudú schopní zvládnuť. Problematikou je aj cena tanku T-14. Odhaduje sa na 400 mil. RUB (cca 8 mil. USD), čo je takmer dvakrát viac ako cena za nemecký

Ruské ozbrojené sily prehodnocujú plány na prezbrotienie novým tankom T-14 na unifikovanom pásovom podvozku typu ARMATA.

ký Leopard 2. V súvislosti s tým je možné predpokladať, že počet nakúpených tankov T-14 bude oveľa menší, ako sa pôvodne plánovalo, a tým aj menšia úroveň modernizácie pozemných síl, ktorá v roku 2020 by mala dosiahnuť 70-percentný stav. Nasvedčuje to aj fakt, že ku koncu roka 2015 prezbrojenie pozemnej techniky a výzbroje dosiahlo zatiaľ 35-percentnú úroveň.

Vzdušno-kozmičné sily

Ruské vzdušno-kozmičné sily (VKS) v roku 2015 dostali 243 lietadiel a vrtulníkov. Do roku 2020 plánujú nakúpiť 600 bojových, dopravných a tankovacích lietadiel. Do výzbroje bude aj naďalej zavádzaný veľký počet rôznych typov leteckej

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Výdavky na obranu v (% z HDP)	1,5	2,7	2,9	3,2	3,4	4,2	3,7	3,6
Rozpočet MO Ruska (mld. RUB)	1277	1517	1656	2099	2475	3287	3113	3238
Výdavky na akvizíciu (mld. RUB)	491	585	727	1166	1400	1650	2000*	2500*

*odhad pri zachovaní financovania vo výške minimálne 20,7 trilióna RUB

vyváža do Číny, Indie a iných krajín spolu s dodávkami lietadiel Su-27/Su-30. Aj naďalej pretrvávajú nedostatok veľmi presných leteckých riadených rakiet s plochou drahou letu a riadených leteckých bômb s družicovým navádzacím systémom.

roku 2020 modernizovaných na verziu Tu-22M3M.

V budúcnosti by základ strategického letectva mal tvoriť vyvíjaný typ lietadla s označením PAK DA (Perspektivnyj Avionnyj Komplex Daľnej Aviacii). V prí-

Ďalšia z umeleckých predstáv pripravovaného strategického lietadla PAK DA.

techniky. Ide o modernizované stíhacie lietadlá Su-27SM3, Su-30M2, Su-35, MiG-29SMT a taktické bombardéry Su-24M a Su-34. Okrem toho, sa v roku 2016 mali do výzbroje zavádzať lietadlá 5. generácie s technológiou „stealth“, označované ako T-50 (PAK-FA). Už v roku 2013 sa počítalo s dodaním 14 skúšobných lietadiel T-50 a v roku 2015 sa mala začať ich sériová výroba. Tá sa však vinou rôznych technických problémov a vysokej ceny začne najskôr v roku 2017.

Problémom ruského vojenského letectva aj naďalej zostáva, že súčasne s dodávkami leteckej techniky nemá dostatok moderných riadených leteckých rakiet typu „vzduch-vzduch“ s rádiolokačnými navádzacími hlavicami, pričom Rusko ich

VKS ku koncu roka 2015 dosiahli 52-percentnú úroveň prezbrojenia novými druhmi techniky a výzbroje. V rámci modernizácie vzdušných síl sa značná pozornosť venovala strategickému letectvu, ktoré v súčasnosti má vo výzbroji 78 strategických bombardérov (16 Tu-160, 31 Tu-95MS6, 31 Tu-95MS16). Do roku 2020 má byť dodaných aj 10-15 strategických bombardérov Tu-95 najnovších modifikácií. Strategické letectvo má byť výrazne posilnené aj o dodávku najmenej 50 nadzvukových strategických bombardérov typu Tu-160M2, ktorých sériová výroba by mala byť obnovená až v roku 2023. Významnú úlohu v ruskom strategickom letectve zohráva nadzvukový bombardér Tu-22M3, pričom 30 z nich má byť do

pade úspešnej realizácie projektu je prvý vzlet prototypu lietadla PAK DA naplánovaný na rok 2019 a dodávky do výzbroje až v rokoch 2023 – 2025. Pravdepodobne rozhodnutie ruského prezidenta o obnovení výroby strategických bombardérov Tu-160 vo verzii M2 odsunie zavedenie lietadiel typu PAK DA na druhú koľaj.

V súčasnosti strategické letectvo má aj nedostatok tankovacích lietadiel schopných dlhodobo operovať vo vzdušnom priestore. K zväčšeniu operačného pôsobenia strategických bombardérov by malo pomôcť modernizované tankovacie lietadlo Il-78M-90 a nový Il-96-400TZ, ktorý by sa mal stať nosným tankerom medzikontinentálneho charakteru. Lenže prvé dve lietadlá majú byť do výzbroje dodané najskôr v rokoch 2017 – 2019.

Potreba rozvoja prieskumných a úderných bezpilotných prostriedkov (UAV) zasiahla aj ruské bezpilotné letectvo, ktoré v tejto kategórii výrazne zaostáva. Z doteraz nakúpenými UAV z Izraela v ozbrojených silách nie sú spokojní. Preto pokračuje vývoj a výroba vlastných UAV. Dnes ich je vo výzbroji už 1 720, ale tie umožňujú riešiť len taktické úlohy. Termíny dodávok moderných UAV pôsobiach v stredných a vo veľkých výškach na veľké vzdialenosti sú nejasné. Ešte väčšou neznámosťou je perspektíva zaradenia do výzbroje bojových UAV.

Ruský bojový pásový obrnený robot Uran-9 okrem diaľkového ovládania dokáže operovať aj samostatne.

Text: Juraj Beskid
Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií AOS

USS Gerald R. Ford vstupuje do služby

Prichádza nový kráľ morí

Sedem rokov po prevzatí posledného plavidla triedy Nimitz získava americké námorníctvo novú lietadlovú loď celkom novej triedy. USS Gerald R. Ford mal vstúpiť do služby v marci 2016, ale podľa posledných správ by sa tak malo stať až koncom mája.

Lietadlové lode nemajú ešte ani sto rokov. Prvou sa stala britská HMS Argus v roku 1918. Obrovský rozvoj zažili počas druhej svetovej vojny. Vtedy sa aj Spojené štáty stali veľmocou na poli lietadlových lodí. Americké lodenice vychrlili 24 veľkých lietadlových lodí triedy Essex a desiatky menších nosičov. Od druhej svetovej vojny si USA udržiavajú najväčšiu flotilu lietadlových lodí na svete. V súčasnosti majú vo výzbroji deväť plavidiel triedy Nimitz. Ďalších 12 štátov má vo výzbroji spolu 20 lietadlových lodí, iba sedem z nich sú však nosiče lietadiel a všetky sú menšie ako Nimitz. Zvyšné slúžia ako vrtníkové plavidlá. Americké námorníctvo má navyše vo výzbroji deväť plavidiel označených ako výsadkové. V skutočnosti majú aj letovú palubu a môžu z nich operovať aj vrtníky a lietadlá Harrier. Tieto lode triedy Wasp a America sú väčšie ako väčšina lietadlových lodí iných štátov. Spolu majú teda USA až 19 nosičov, čo je prakticky rovnaký počet, ako má k dispozícii zvyšok sveta.

Americké lietadlové lode zasahujú pri konfliktoch ako prvé a slúžia po celom svete aj ako predsunutá základňa pre špeciálne, záchranné či humanitárne

operácie. Lode triedy Nimitz dokážu zabezpečiť až 120 bojových letov denne.

Hoci posledné dve lode, USS Ronald Reagan a USS George H. W. Bush, vstúpili do služby v roku 2003 a 2009, prvé plavidlo triedy Nimitz slúži od roku 1975, a tak sa americké námorníctvo obzerá po modernejšej náhrade. Stane sa ňou trieda Gerald R. Ford. Jej konštrukcia vychádza priamo z Nimitzu a na prvý pohľad sa takmer nelíšia. Rozmery sú takmer identické. Najviditeľnejším rozdielom je, že nová loď má iný (kratší, ale vyšší) veliteľský mostík, ktorý je presunutý o 43 m dozadu a o meter bližšie k okraju lode. Súvisí to s účelnejším

usporiadaním paluby, na ktorej je teraz viac miesta na manipuláciu s odstavenými lietadlami, ale aj viac miesta na štarty zo šikmej letovej paluby. Na nej má jeden z katapultov Nimitzu určité rozmerové a hmotnostné obmedzenia, ktoré sú pri triede Gerald R. Ford zrušené. Pri konštrukcii lode sa tiež viac myslelo na zníženie jej radarového odrazu.

Výkonnejšie reaktory

Najväčšie zmeny sa však skrývajú vnútri lode. Poháňajú ju dva reaktory s výkonom po 300 MW. Pre porovnanie, Nimitz má tiež dva jadrové reaktory, ale s výkonom

USS Gerald R. Ford

Výtlak: 100 000 ton

Dĺžka: 337 m

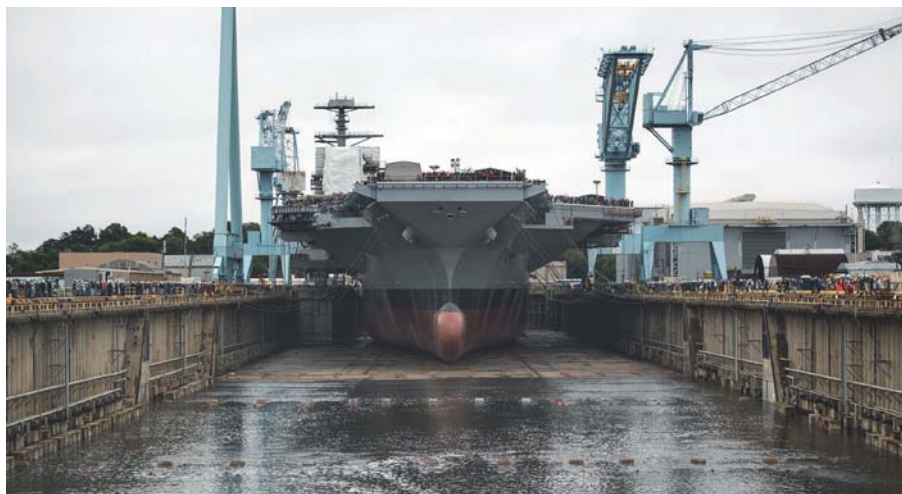
Šírka na čiare ponoru: 41 m

Výška: 76 m

Rozmery letovej paluby: 333 × 78 m

Rýchlosť: viac ako 30 uzlov (56 km/h)

Posádka: 2 600 námorníkov a 2 000 príslušníkov letového personálu

Nové elektromagnetické katapulty sú ľahšie a účinnejšie. Ich sila sa dá presne nastaviť podľa hmotnosti každého lietadla, čo šetrí ich drak. Netreba pre ne vyrábať a skladovať paru, a to ušetrilo mnoho miesta v podpalubí. Na triedu Nimitz sa elektromagnetické katapulty nedali namontovať pre nízky výkon jej reaktorov. Rovnako aj systém záchytných pristávacích lán zamenil hydraulické brzdenie za ľahšie elektromagnetické. Vďaka týmto novinkám môže Gerald R. Ford uskutočniť o 25 percent viac štartov denne a zároveň môže mať o 25 percent redukovanú posádku.

To však len za predpokladu, že všetky bude spoľahlivo fungovať. Na to treba nové systémy ešte doladiť. Pri posledných skúškach zlyhali elektromagnetické katapulty v 201 prípadoch z 1 967 testovacích štartov. Limity nespĺnili ani testy pristávacieho systému a výťahov na dodávky munície. To všetko spôsobuje, že bojové výkony lode ešte nedosahujú očakávané hodnoty.

4 300 km káblov

Výraznou modernizáciou prešli aj obranné systémy lode. Kým Nimitz mal šesť až desať radarových antén, na lodi Gerald R. Ford ich nahradil

ktoré americké námorníctvo v súčasnosti testuje. Sú síce energeticky náročné, ale to by pri nových reaktoroch neprekážalo.

O výraznej elektrifikácii a elektronizácii nových plavidiel svedčí aj množstvo káblov, ktoré Gerald R. Ford potrebuje. Ukladanie vedenia dokončili až v januári tohto roka. Na lodi je 3 100 km elektrických káblov a 1 200 km optických káblov. Ich celková dĺžka 4 300 km by stačila na to, aby sa Zem spojila s Medzinárodnou vesmírnou stanicou desaťkrát.

USS Gerald R. Ford by si mal vystačiť s posádkou okolo 2 600 námorníkov, čo je približne o 600 menej ako v prípade lodí Nimitz. Z jeho paluby by mali operovať lietadlá F-35, ale aj nové bezpilotné prostriedky. Nie sú by mal minimálne 75 strojov, lode Nimitz majú kapacitu maximálne 90 lietadiel.

Ako to už býva pri veľkých amerických zbrojných projektoch, aj stavba USS Gerald R. Ford sa výrazne predražila. Pôvodne sa rátalo so sumou 10,5 miliardy dolárov, nakoniec sa cena vyšplhala až na 12,9 miliardy. Aj preto je otázne, či sa postaví všetkých desať pôvodne plánovaných lodí. Isté je v súčasnosti len dokončenie

dvoch ďalších plavidiel. V roku 2020 by mala vstúpiť do služby loď USS John F. Kennedy a v roku 2025 USS Enterprise. Aj

po 100 MW. Súvisí to s vysokými nárokmi nových systémov na elektrickú energiu. Účelnejší je však aj systém konštrukcie reaktorov a pohonu lode, ktorý používa asi

o 50 percent menej potrubia, ventilov, púmp a generátorov.

Významnú úsporu, čo sa týka energie, priestoru i posádky, predstavuje nový systém elektromagnetických katapultov. Nimitz využíva parné katapulty, ktoré na amerických lodiach spoľahlivo slúžia už viac ako šesť desaťročí. Majú však viacero nedostatkov, asi najväčším je potreba obrovského množstva pary. Katapulty majú totiž nízku účinnosť, reálne využijú iba asi päť percent energie. Navyše, väčšina bezpilotných prostriedkov je príliš ľahká na to, aby mohli štartovať pomocou parného katapultu. Jeho sila sa totiž nedá regulovať a ľahké lietadlá by mohol poškodiť.

jeden radar so šiestimi plošnými fázovými anténami. Aj vďaka tomu sa mohla plocha mostíka zmenšiť. Loď má vo výzbroji dve odpaľovacie zariadenia pre protiletadlové strely RIM-162 ESSM (modernizované Sparrow) a dve odpaľovacie zariadenia pre strely RIM-116. Dopĺňajú ich dva systémy Phalanx na blízku obranu. V budúcnosti by mohli lode novej triedy niesť aj laserové obranné systémy,

tie sa už stihli predražiť o dve až tri miliardy dolárov. Nové plavidlá budú nahrádzať najstaršie jednotky triedy Nimitz, ktoré čaká vyradenie.

Text: Miroslav Barič
Foto: US Navy

V novembri 2015 ruské médiá zverejnili správu o podpísaní kontraktu na dodávku 24 stíhacích lietadiel Su-35 Čínskej ľudovej republiky.

Stíhacie lietadlo Suchoj Su-35

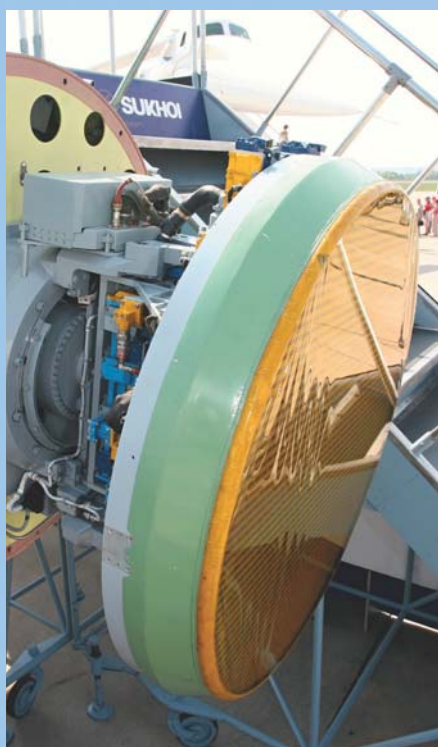
Rokovania vedúce ku kontraktu trvali pomerne dlho, predstavitelia ľudovej Číny prejavili svoj záujem o tieto stíhacie lietadlá ešte na začiatku novembra 2008. Hodnota dodávky sa oceňuje najmenej na

dve miliardy amerických dolárov. Čínska ľudová republika sa podpisom kontraktu stáva prvým zahraničným zákazníkom na tento v súčasnosti najmodernejší nadzvukový stíhací stroj generácie 4++ vyrábaný sériovo v Ruskej federácii. Prvé stroje Su-35S by mal výrobca začať dodávať čínskemu zákazníkovi vo štvrtom kvartáli tohto roka. Posledné stroje dodá v období rokov 2017 – 2018.

Prvý pokus

Prvá letecká konštrukcia, známa pod označením Su-35 (spočiatku Su-27M) začala vznikať ešte v roku 1988 počas jestvovania Sovietskeho zväzu ako hlboká modernizácia základného typu stíhacieho lietadla Su-27. Modernizovaný stroj mal konštrukčné zmeny (viditeľne výrazným rozpoznávacím znakom boli predné horizontálne plochy), disponoval modernejšou palubnou aparátúrou a novo vyvíjanými zbraňovými systémami. Označenie Su-35 mu prideliť až po rozpade ZSSR v samostatnej Ruskej federácii. Prvý prototyp Su-27M vzlietol po prvý raz 28. júna 1988, celkovo bolo postavených päť prototypov tejto

konštrukcie. Okrem spomínaných piatich prototypov vo výrobnom závode KnAAPO v Komsomolsku na Amure v rokoch 1992 – 1995 postavili šesť predsériových a tri sériové stroje Su-35 (tie boli v roku 1996

zaradené do služby ruských Vzdušných síl). S jedným z predsériových lietadiel Su-35 s palubným číslom „709“ sme sa mohli zoznámiť na Slovensku počas leteckých dní SIAD 1995 v Bratislave. Predsériové lietadlo s číslom 711 premenované na Su-37 bolo v roku 1996 ako prvý stroj v Rusku vybavené pohonnými jednotkami s riadeným vektorovaním ťahu. S konštrukciou stíhacieho lietadla Su-35 sa Ruská federácia v období rokov 2001 – 2002 zúčastnila tendrov na zaobstaranie nových stíhacích lietadiel v Južnej Kórei a v Brazílii.

Pokračovanie vývoja

Radikálne politické, ekonomické aj technologické zmeny, ktorými prechádzala Ruská federácia na konci minulého storočia, nakoniec viedli ku komplexnému prepracovaniu projektu a vzniku celkom novej konštrukcie, ešte stále pod označením Su-35. Výrobu prvého prototypu Su-35-1 prepracovanej konštrukcie viacúčelového stíhacieho lietadla dokončili v lete 2007. Jeho prvý let sa uskutočnil 19. februára 2008, nasledovaný vzletom druhého prototypu Su-35-2 druhého októbra 2008. Obe dva prvé prototypy mali podobu exportného variantu, keďže projekt bol zo začiatku orientovaný primárne na možné oslovenie medzinárodných trhov.

Obchodným prielomom pre lietadlo Su-35 bol kontraktný balík, ktorý velenie ruských ozbrojených síl podpísalo s predstaviteľom spoločnosti Suchoj 18. augusta 2009 počas leteckej a kozmickej výstavy MAKS-2009. Kontrakt potvrdzoval na obdobie rokov 2010 – 2015 dodávku spolu 64 bojových lietadiel vyrobených vo výrobnom závode KnAAPO v Komsomolsku na Amure, v rámci ktorých bolo aj 48

viacúčelových stíhacích lietadiel Su-35S (serijnij = sériový). S prihliadnutím na fakt celkového spomalenia tempa vývoja perspektívneho viacúčelového stíhacieho lietadla PAK FA a taktiež plánovaného zníženia počtu zakúpených kusov sa mení aj postavenie lietadla Su-35S v portfóliu výzbroje súčasných ruských leteckých a kozmických síl VKS (Vojenno-kosmičeskije sily). Kým pôvodne sa stroje Su-35S deklarovali ako lacnejší doplnok perspektívnych lietadiel PAK FA v operačnej službe, dnes sa javí, že viacúčelové stíhacie lietadlá Su-35S budú najmenej jednu dekádu jadrom ruského stíhacieho letectva.

Nová konštrukcia

V prípade viacúčelového stíhacieho lietadla so zvýšenou obratnosťou Su-35S (a jeho exportnej modifikácie Su-35) ide fakticky o novú konštrukciu schovanú do podoby pôvodného stroja Su-27. Tie badateľné vizuálne odlišnosti sú skutočne minimálne – mierne zmenený tvar zvislých plôch a zväčšené smerové kormidlá, absencia rozmerného aerodynamického brzdiaceho štítu na chrbte (ako aerodynamické brzdy sa používajú smerové kormidlá). Zásadné zmeny, či už konštrukčného charakteru, alebo nového vybavenia, sú, samozrejme, voľným okom neviditeľné. A práve tieto zmeny dodávajú stroju jeho nové kvality.

Lietadlo Su-35S má pri dĺžke 21,9 m, rozpätí krídla 14,7 m a výške 5,9 m maximálnu vzletovú hmotnosť 34 500 kg. Stroj poháňa dvojica pohonných jednotiek AL-41F-1S s meniteľným vektorom ťahu, každý s maximálnym ťahom pri použití prídavného spaľovania 137,3 kN. Prístrojovej doske v kabíne pilota dominuje dvojica rozmerných displejových ukazovateľov MFI-35 a priehľadový displej IKŠ-1M. Zá-

kladným prvkom streleckého systému lietadla je radar N135 Irbis a optický vyhľadávací a sledovací systém OLS-35. Maximálny diaľkový dosah radaru proti cieľu kategórie stíhacie lietadlo dosahuje 400 km. Výzbroj s maximálnou hmotnosťou 8 000 kg sa podvesuje na dovedna 12 podkrídlových a podtrupových pylónov.

Text a foto: Miroslav Gyűrösi

Blackjack pre Američanov

Kódové označenie NATO pre ruský strategický bombardér Tupolev Tu-160 je Blackjack. Teraz sa svojho Blackjacks dočkalo aj americké námorníctvo a námorná pechota. Rovnaké pomenovanie totiž nesie bezpilotný prieskumný prostriedok RQ-21.

Vrtuľové lietadlá s maximálnou vzletovou hmotnosťou iba 61 kg vyrába firma Insitu, ktorá patrí Boeingu. Americké ozbrojené sily ich začali preberať v roku 2014, ale až po rozsiahlych testoch a odstránení nedostatkov ich v januári 2016 vyhlásili za schopné operačného nasadenia. Jeden systém (päť strojov, dve kontrolné zariadenia a zariadenie na vypúšťanie lietadiel) pritom bol v službe už pred rokom a pol v rámci testovania v poľných podmienkach v Afganistane. Nasadenie trvalo 119 dní a Blackjacks počas neho nalietali takmer 1 000 hodín.

RQ-21 môže štartovať zo zeme alebo z plavidiel. Na „pristávanie“ na lodiach slúži žerjav s vertikálnym lanom, ktoré sa zachytí o krídlo. Lietadlo má rozpätie 4,9 m a dĺžku 2,5 m. Poháňa ho motor s výkonom 6 kW. Maximálna rýchlosť je 138 km/h a dostup 5 944 m. RQ-21 vydrží vo vzduchu až šesťnásť hodín. Lietadlo nesie kamery na denné i nočné videnie.

Námorná pechota spolupracuje s výrobcom na verzii s väčším trupom. Hmotnosť stroja by stúpala zo 61 na 66 kg a výdrž by narástla zo 16 až na 24 hodín. Čo je však najdôležitejšie, táto verzia by niesla výrazne rozšírenú výbavu. Na palube by mohol byť radar na sledovanie pozemných cieľov a laserový značkovač pre navádzané bomby.

Celý program ráta spolu so 109 systémami, každý z nich tvorí päť lietadiel a súvisiace vybavenie. Odhadovaná cena programu je spolu 559 miliónov dolárov.

Stranu pripravil: Miroslav Barič

Foto: US Navy

Francúzsko chce viac Tigrov

Francúzsko objednalo ďalších 7 bojových helikoptér Tigre. Iba prednedávnom pritom pre rozpočtové škrtý znížilo plánovaný počet týchto vrtuľníkov z 80 na 60. Rozsiahle a úspešné nasadenie Tigrov v africkom Mali a na Blízkom východe si však vyžiadalo zmenu plánov a navýšenie počtu helikoptér na 67. Navyše, všetky upravia na výkonnejšiu (a drahšiu) verziu HAD. Tá má silnejšiu balistickú ochranu a motory s vyšším výkonom. Môže tiež niesť silnejšiu výzbroj. Počiatky týchto vrtuľníkov siahajú ešte do čias studenej vojny a vyvinuli ich spoločne Nemecko, Francúzsko a Španielsko. Nemci ich volajú Tiger a Francúzi Tigre.

A-10 sa tak ľahko nevzdá

Americké bojové lietadlo A-10 Thunderbolt II malo byť v roku 2016 minulosťou. Kongres USA však vlani zvrátil rozhodnutie velenia amerického letectva o jeho vyradení. A-10 bol totiž medzi vojakmi veľmi obľúbeným prostriedkom priamej podpory a politici sa rozhodli vypočuť volanie vojakov priamo z bojiska namiesto generálov letectva. Medzitým sa to ukázalo ako rozumné rozhodnutie. Americké letectvo je zapojené do kampane proti teroristickej organizácii IS v Iraku a v Sýrii, v ktorej sú stroje A-10 opäť vyťažované.

Flotila Su-35 sa rozrastá

Na konci minulého roka ruské letectvo objednalo 50 stíhacích bombardérov Su-35. Všetky by mali dodať do roku 2020. Doplňa tak pôvodnú objednávku 40 kusov, z ktorých je časť už v službe. Štyri Su-35 nasadilo ruské letectvo aj v Sýrii. Úspešné bojové nasadenie by mohlo pomôcť aj pri exporte lietadiel. Rusko očakáva, že by zahraničným zákazníkom mohlo predáť približne 160 strojov. Základná cena Su-35 bez dodatočného vybavenia sa pohybuje okolo 60 miliónov dolárov.

Namiesto múzea ich čaká služba

Paraguaj vracia do služby tanky z obdobia druhej svetovej vojny. Ako prvé sa návratu dočkali americké ľahké tanky M3 Stuart. Paraguaj získal v 70. rokoch 15 Stuartov z Brazílie. Slúžili najmä na potlačanie demonštrácií a použili ich aj pri jednom prevrate. Vyradené boli v roku 1996. Vlani sa Paraguaj rozhodol desať z nich opraviť a opäť použiť. Minimálne tri už sú v službe. Okrem toho sa pracuje aj na oprave troch tankov M4 Sherman. Tieto veterány by mali slúžiť na výcvik paraguajských tankistov, najmä vodičov.

Rafale pre Egypt

V januári 2016 Egypt prevzal ďalšie tri stíhačky Rafale. Prvé tri kusy dodali z Francúzska v júli 2015. Celková egyptská objednávka znie na 24 kusov Rafale a až po ich dodaní bude vláda v Káhire uvažovať o prípadnej objednávke ďalších. Preto sa Paríž ponáhľa a všetkých 24 lietadiel chce dodať do roku 2017. Stíhačky sú mierne upravené oproti francúzskemu štandardu. Nemajú výbavu na nesenie jadrových zbraní a chýba aj komunikačný systém NATO. Ten nahradili systémom, ktorý Egypt už používa vo svojich lietadlách F-16.

Lepšia ochrana pre Namer

Izrael vybavuje svoje nové bojové vozidlá Namer systémom aktívnej obrany Trophy. Má hmotnosť približne tonu a stojí 300 000 dolárov. V roku 2010 ho začali montovať na tanky Merkava a už v roku 2011 sa osvedčil v boji. Systém Trophy dokáže automaticky ničť protitankové rakety i projektily z RPG. Vozidlá Namer vznikli prestavbou starších tankov Merkava I a II. Majú preto silný pancier a posádky ich obľubujú. Trophy výrazne zvýši ich odolnosť. Namer má trojčlennú posádku a prepravuje ďalších deväť vojakov. Jeho výzbroj tvorí diaľkovo ovládaný guľomet kalibru 12,7 mm.

Celý život na vojenskom dvore

Pani Ľudmila Sýkorová je verná Kutuzovovým kasárňam v Bratislave už od roku 1973. Patrí k tým ženám z rezortu obrany, ktoré celý svoj pracovný život prežili na jednom vojenskom dvore. „Do práce k vojakom som sa pritom vlastne prihlásila preto, aby som nebudila pohoršenie,“ zasmee sa energická športovo elegantná dáma.

Samozrejme, nechápeme. Preto nám objasní situáciu: „Keby som ako tretiačka na strednej škole otehotnela, tak by mi to vedenie školy v Nitre ako-tak tolerovalo. No keďže som sa iba vydala, tak by som vraj medzi spolužiakmi budila pohoršenie. Dovolili mi ročník doštudovať. Ďalej som však mohla študovať iba popri zamestnaní. Bola som preto šťastná, keď ma prijali na technické oddelenie, ktoré zabezpečovalo chod niekdajšej bratislavskej Vojenskej politickej akadémie. No a v roku 1974 som na Gymnáziu na Vazovovej ulici napokon predsa len popri práci zmaturovala,“ už s odstupom času sa zasmee roďačka z Rišňoviec pri Nitre, hoci vtedy jej to až také smiešne nepripadalo.

Práca ako opora

Aj po rokoch je však rada, že vojaci jej vtedy podali pomocnú ruku. Spomenie, ako bola spočiatku medzi kasárenskými múrmí trémistka. To už nie je pravda. „Keď treba niečo riešiť, tréma či strach musia ísť bokom, inak by človek v tomto prostredí pracovne neprežil. Nebojím sa zaklopať na akékoľvek dvere, kde mám prístup, ak ide o vec – a ak mám možnosť byť nápomocná.“

Jej manžel bol vojak a čoskoro sa im po sebe narodili dcéra aj syn. V roku 1976 nastúpila pracovať na tajnú knižnicu. O dva roky neskôr ju privítali na organizačnom a mobilizačnom oddelení školy. Od roku 1993 pôsobila na Správe hospodárskeho zabezpečenia ministerstva obrany a od

začiatku tisícročia je na generálnom štábe. Zdá sa to celkom jednoduché, no jej život bol zložitejší. V roku 1989 ich s manželom rozviedli a odvtedy vychovávala deti sama. Nebolo to ľahké. To najhoršie ju iba čakalo. V roku 2002 pri autonehode zahynula ako spolujazdkyňa jej dcéra Janka. „Len matky vedia pochopiť, čo taká tragédia urobí so ženou. No keď som videla syna, čo s ním robí smrť sestry, vedela som že sa musím postaviť na nohy a byť oporou celej rodine. Mne samej bola oporou hlavne práca.“

Medaila od náčelníka

Pani Sýkorová mala pritom k autám blízko: „Za vojenskú akadémiu som kedysi jazdila branno-orientačné automobilové súťaže.“ Postúpila aj na majstrovstvá Československa žien. V Malých Karpatoch ju čakali jazdy zručnosti, nočné jazdy, beh či zdravotná príprava. Dvanásť miesto z takmer stovky posádok len po ročnom jazdení bol veľký úspech. „Neskôr som už nepretekala, ale v zime som napríklad pre poslucháčov organizovala niečo ako školu šmyku. Jazdím skrátka rada – a okrem auta už dlhšie aj na bicykli.“ Kedysi tiež strieľala z malokalibrovky či vrhala guľu, dnes venuje voľný čas najmä dvom vnúčatám a dlhým prechádzkam

Vráťme sa však k práci. Pani Sýkorová spomína, že za toľké roky práce s vojakmi len raz spolupracovala s dôstojníkom, ktorého by v českom jazyku označili ako „neurvalý“, po našom grobian, hoci hrubý

voči nej nebol. Samozrejme, aj ako žena si musela obhájiť svoje. Priznáva pritom, že tak trochu vojenskej krvi koluje aj v nej. Má rada presnosť, dodržiavanie termínov a precíznú robotu. „Vyhovovalo mi, keď som mala pridelených aj viac úloh, no zároveň som za ne zodpovedala. Nepamätám si, že by som kedysi pri kontrolách mala inak ako za jedna. No a nech to znie akokoľvek socialisticky či staromilsky, vždy ma naplňa pocit dobre vykonanej práce.“ A čo ju trochu mrzí? „Kedysi bolo na tomto dvore zvykom, že sme sa vzájomne zdravili v kasárňach aj mimo nich. Pravdaže, mávali sme viac spoločných zamestnaní či akcií, ale ani vtedy sme sa všetci nepoznali osobne. No aspoň z videnia sme vedeli, že patríme k sebe, či už to boli úradníčky, alebo dôstojníci, mladí zamestnanci aj starší dorastenci. Možno to len zbytočne prežívam, ale aby som nebola sklamaná, často radšej pozdravím prvá, hoci som aj o dve generácie staršia.“

Pani Ľudmila Sýkorová aktuálne v rámci sekretariátu 2. zástupcu náčelníka generálneho štábu OS SR generálmajora Pavla Macka na pozícii odbornej referentky administratívne zabezpečuje chod jeho kancelárie. Nesleduje, kedy „padla“ a teší sa, keď sa v práci darí. A nezakrýva, že ju potešilo, keď si predvlani preberala Pamätnú medailu náčelníka Generálneho štábu OS SR priamo z rúk generála Milana Maxima. Právom. Pre vojakov pracuje už 43 rokov.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Najlepší bol študent z AOS

V Tereziánskej vojenskej akadémii vo Wiener Neustadt (Rakúsko) sa v dňoch 26. – 30. januára uskutočnil vzdelávací modul CSDP o spoločnej bezpečnostnej a obrannej politike EÚ pod záštitou vysokej predstaviteľky EÚ pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku Federiky Mogheriniovovej. Zúčastnilo sa na ňom 55 študentov z vysokých vojenských škôl a vojenských akadémií z 11 krajín Európy. Medzi nimi aj traja študenti 2. ročníka Akadémie ozbrojených síl z Liptovského Mikuláša voj. Martin Roš, voj. Alexander Botoš a voj. Marcel Šimon. Vzdelávací modul obsahoval viacero odborných prednášok zameraných na bezpečnostnú politiku, misie a operácie EÚ, oblasť Lisabonskej zmluvy, spoluprácu EÚ a NATO v bezpečnostnej oblasti, ale aj pracovnú návštevu sídla OSN vo Viedni. V module vystúpila za SR aj Alena Budveselová z Katedry bezpečnosti a obrany AOS s prednáškou na tému Komplexný prístup EÚ k riešeniu konfliktov a kríz. Vzdelávací modul zavŕšil písomný test. Najlepšie (bez chyby) v ňom uspel slovenský študent voj. Marcel Šimon z Akadémie ozbrojených síl. Za výborný výsledok mu vedúci strediska pre medzinárodné vzdelávanie Tereziánskej vojenskej akadémie plk. Harald Gell odovzdal pamätnú medailu.

Text: Alena Haragová

Foto: Alena Budveselová

Potápači na Čiernej Vode

Najväčšia potápačská jednotka našich ozbrojených síl zo sereďského ženijného práporu v treťom februárovom týždni zavŕšila sériu praktického výcviku v zimných podmienkach pod vodou. V priestoroch bagroviska Čierna Voda plnilo ženijné potápačsko-prieskumné družstvo úlohy vyhľadávania, vyzdvihnutia a odsunu utopenej techniky. Zamestnaniu prechádzala teoretická a praktická príprava v útvare i nácvik v bazéne. „Hlavný dôraz sme v príprave kládli na bezpečnosť a na rýchlosť plnenia úloh. Pri vyzdvíhovaní predmetov z dna vodnej prekážky veľmi záleží na koordinácii a súhre,“ konštatoval riadiaci zamestnanie, veliaci poddôstojník ženijnoprieskumnej čaty a inštruktor vojenského potápania rotmajster Míchal Ščepko.

Text a foto: Jozef Žiak

Ministerstvo obrany SR si v súlade s programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky dalo za cieľ vytvárať podmienky na prípravu profesionálnych vojakov vo vysokošpecializovaných a nedostatkových odbornostiach aj na verejných vysokých školách. Pre jeho naplňovanie bolo dôležité vytvoriť právne prostredie. To sa dosiahlo zákonom č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 378/2015 Z. z., podľa ktorého profesionálny vojak môže absolvovať počas prípravnej štátnej služby štúdium na inej než vojenskej vysokej škole.

Zásadným opatrením bol ministrom obrany SR schválený koncepcný materiál Model prípravy dôstojníkov vojenských leteckých odborností a špecializácií, ktorý spracovala sekcia ľudských zdrojov MO SR. Nastolil systém prípravy dôstojníkov v oblasti, ktorá bola dlhodobo systémovo neriešená. Doterajší systém doplňovania leteckého personálu len formou regrutácie absolventov verejných vysokých škôl nepokrýva dostatočne požiadavky vzdušných síl. Cieľom nového spôsobu prípravy a doplňovania dôstojníkov leteckých odborností je tiež eliminovať riziko zníženia kvality personálu či straty niektorých spôsobilostí vojenského letectva. Očakáva sa, že nový model prípravy zníži vstupný vek regrutovaného personálu do vzdušných síl a posunie vojenské vzdelávanie a výcvik do mladšieho veku.

V nadväznosti na to 27. januára podpísali rektor AOS v Liptovskom Mikuláši Jozef Puttera a dekan Leteckej fakulty Technickej univerzity v Košiciach František Adamčík zmluvu, ktorej predmetom je spolupráca oboch vysokých škôl vo vzdelávaní kadetov na

Nová príprava leteckých odborníkov

Leteckej fakulte Technickej univerzity v Košiciach. Pri príprave dôstojníkov vybraných vojenských leteckých odborností sa využijú spôsobilosti a kapacity Leteckej fakulty Technickej univerzity v Košiciach a spôsobilosti a kapacity Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika.

V súlade so zmluvou o spolupráci sa otvorí na Leteckej fakulte Technickej univerzity v Košiciach už od akademického roka 2016/2017 pre absolventov bakalárskeho štúdia vybraných študijných odborov, ktorí budú prijatí do štátnej služby profesionálneho vojaka OS SR, denné inžinierske štúdium v študijnom programe Riadenie leteckej dopravy v študijnom odbore Doprava, v študijnom programe Senzorika a avionické systémy v študijnom odbore Elektronika a v študijnom programe Prevádzka lietadiel v študijnom odbore Motorové vozidlá, koľajové vozidlá, lode a lietadlá. Študent ho absolvuje ako profesionálny vojak v prípravnej štátnej službe vo funkcii kadet vo vojenskej hodnosti vojak 1. stupňa.

Kadet bude pripravovaný na výkon dočasnej štátnej služby pre hodnostný zbor dôstojníkov na funkciu vo vojenskej odbornosti A20 Letectvo (pilot, riadiaci letovej prevádzky) alebo vo vojenskej odbornosti A50 Inžinierska letecká služba (údržba a prevádzka lietadiel). Súbežne s vysokoškolským štúdiom bude kadet plniť aj vojenský program pozostávajúci okrem vševojskovej prípravy, odbornej vojenskej prípravy, vojenského výcviku, stáže vo vojenských útvaroch aj z leteckého výcviku, ak sa bude pripravovať pre funkciu pilot. Po úspešnom absolvovaní štúdia bude kadet vymenovaný do vojenskej hodnosti poručík a ustanovený do funkcie vo vybraných útvaroch Vzdušných síl OS SR.

Štúdium vrátane leteckého výcviku sa bude realizovať na náklady MO SR. Kadet bude mať zabezpečené bezplatné ubytovanie, celodenné stravovanie, vystrojenie vojenskými súčiastkami a mesačný príjem vo výške minimálnej mzdy (v roku 2016 vo výške 405 eur).

Text: Blažena Raganová
sekcia ľudských zdrojov MO SR

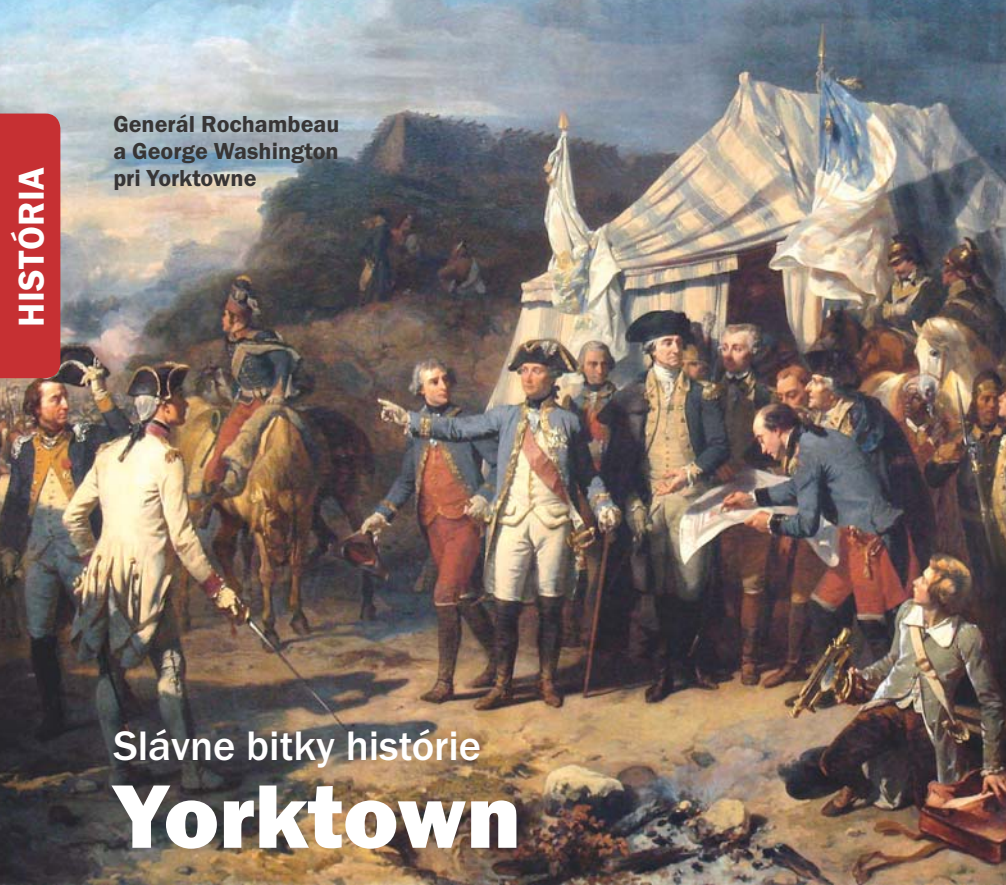

Záchranári súťažili

V posledný januárový víkend sa v priestoroch Centra výcviku Lešť uskutočnil VI. ročník medzinárodnej súťaže záchranárskych posádok Terorizmus a migrácia – Lešť 2016. Medzi 40 súťažiacimi posádkami hasičov, záchranárov a Červeného kríža vo svojej kategórii po prvý raz súťažili aj príslušníci OS SR. Prvý deň patrilo medzinárodnej odbornej konferencii v Pliešovciach. Potom nočná etapa preverila orientáciu posádok a spoluprácu veliteľov zdravotníckeho zásahu, hniezda zranených, veliteľa odsunu, veliteľa triedenia ranených a retriage počas výbuchu v azylovom dome. V dennej etape posádky stavali hniezdo ranených, riešili počítačovou simuláciu zrážky vlaku s autobusom a vysielaczkou navigovali na diaľku triedenie ranených. V teréne si vyskúšali ako reagovať pri hromadnej dopravnej nehode, samovražednom výbuchu v metre, explózii v mestskej hromadnej doprave a vykoľajení vlaku. Výsledky priniesli v kategórii OS SR víťazstvo rožňavským zdravotníkom rtn. Andrejovi Adamkovi a rtn. Jirímu Poulovi. Druhé miesto obsadili ich útvaroví kolegovia z gemersko-malohontského práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany a bronzové medaily si vyslúžila zvolenská posádka zo vzdušných síl. Podujatie organizačne zastrešovalo občianske združenie Salus Vitalis.

Text a foto: čat. Andrea Ševčičová

Generál Rochambeau
a George Washington
pri Yorktowne

Slávne bitky histórie Yorktown

V roku 1759 bitkou pri Québecu vyvrcholila francúzsko-britská vojna, súčasť Sedemročnej vojny, a Briti ovládli Kanadu. Vo východnej časti severnej Ameriky však britské kolónie začali prejavovať nespokojnosť s britskou správou a v roku 1775 vypukla americká Vojna za nezávislosť, zavŕšená v roku 1783 uznaním Spojených štátov amerických.

Predohra Vojny za nezávislosť

Po Sedemročnej vojne (1756 - 1763) bola Veľká Británia v severnej Amerike na vrchole moci. Od Francúzov získala Kanadu a v jej ďalších trinástich kolóniách (Delaware, Pennsylvania, New Jersey, Georgia, Connecticut, Massachusetts, Maryland, South Carolina, New Hampshire, Virginia, New York, North Carolina a Rhode Island - v poradí podľa prístúpenia k Únii) žilo v roku 1775 už okolo štyroch miliónov osadníkov, ktorí však skôr uznávali miestne authority (tzv. kongresy), než „starú vlasť“. Chceli väčšiu autonómiu, ale kráľ Juraj III. (1760 - 1820) ich čoraz

viac spútal vysokými daňami a ďalšími povinnosťami na podporu svojej moci. Poslednou kvapkou do pohára trpezlivosti kolonistov bol v roku 1765 zavedený Zákon o kolkovnom (Stamp Act), stanovujúci nové tvrdé dane. Kolónie, ktoré nemali v britskom parlamente žiadnych zástupcov, sa pod heslom „Nijaké zdanenie bez zástúpenia!“ vzopreli a vyhlásili bojkot britského tovaru.

Násilie prepuklo v Bostone, centre Massachusettsu, kde v zrážke, čoskoro zveličenej a nazvanej Bostonskou masakrou (1770), Briti zabilí piatich a zranili šiestich osadníkov. Nasledoval tzv. Bostonský čajový večierok (1773), pri ktorom za indiánov zamaskovaní kolonisti prepadli v prístave britské obchodné lode a do vody z nich vyhádzali privážaný čaj. V roku 1774 britský parlament rozhodol o izolácii Bostonu a potrestaní celej kolónie. Nato prvý Kontinentálny kongres, zvolaný do Philadelphie, vyzval Massachusetts na ozbrojený odpor a pomoc prisľúbili aj ostatné kolónie.

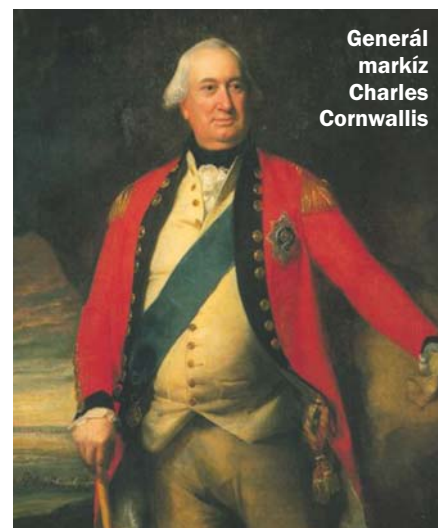
Priebeh bojových operácií

V apríli 1775 hlavný veliteľ Britov v Amerike generál Gage vyslal 700 vojakov obsadiť muničný sklad kolonistov v Concorde. Do cesty sa mu postavilo 500 vzbúrencov, ktorých počet neustále rástol, a tak ustúpil do Bostonu. Kolonisti mesto obkľúčili a

Britov od katastrofy zachránil iba príchod generála Howe so 4 500 mužmi posíl. Howe, ktorý vystriedal Gagea vo funkcii, napokon pri Bunker Hill kolonistov odrazil, ale stratil asi 1 000 mužov. Ešte v tom istom roku sa zišiel druhý Kontinentálny kongres a schválil vytvorenie tzv. Kontinentálnej armády. Zároveň však poslal britskému kráľovi návrh na zmierenie, ale Juraj III. akékoľvek rokovania odmietol.

V roku 1776 na treťom Kontinentálnom kongrese zástupcovia všetkých trinástich kolónií prijali Deklaráciu nezávislosti a vyhlásili Spojené štáty americké (USA), ktoré v roku 1778 vytvorili koalíciu s Francúzskom Ľudovíta XVI. (1774 - 1792). Francúzske loďstvo porazilo britské v Karibskom mori i pri myse Chesapeake a na pevninu sa vylodili vojská generálov La Fayettea a Rochambeaua. To bol rozhodujúci zlom a neoceniteľná pomoc pre Kontinentálnu armádu. V roku 1779 sa na stranu amerických kolónií postavili i Španielsko a Holandsko.

Ešte v roku 1777 kolonisti dosiahli veľké víťazstvo pri Saratoge a zajali britskú armádu generála Burgoynea. Rozhodujúcou

Generál
markíz
Charles
Cornwallis

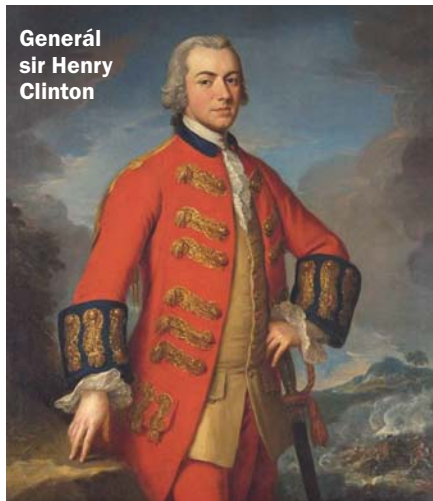
vo Vojne za nezávislosť však bola bitka pri Yorktowne v roku 1781, kedy Američania s Francúzmi porazili armádu generála Cornwallisa. Toto víťazstvo vyústilo v roku 1783 do podpísania tzv. Parížskeho mieru a odchodu Britov z územia Spojených štátov.

Vojvodcovia a ich vojská

Druhý Kontinentálny kongres v júni 1775 postavil do čela Kontinentálnej armády bohatého plantážnika Georgea Washingtona, ktorý mal značné vojenské skúsenosti z francúzsko-britskej vojny, kedy na strane Britov viedol virginskú milíciu. Neskôr, v roku 1789, sa stal prvým prezidentom Spojených štátov. Velil asi 27 000 vojakom koloniálnych milícií, okolo 13 500 francúzskym vojakom, 8 000 Španielom a neznámemu počtu Holanďanov i príslušníkov tzv. domobrany.

Britským vojskám na začiatku vojny velil generál Thomas Gage, ktorého po fiasku pri Concorde vystriedal generál Wil-

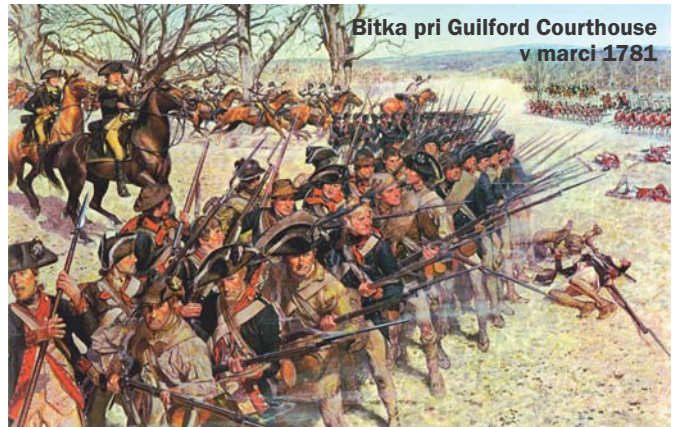
Generál
sir Henry
Clinton

Generál John Burgoyne sa vzdáva pri Saratoge

Bitka pri Guilford Courthouse v marci 1781

liam Howe. Howea, keďže zodpovedal i za porážku generála Burgoynea pri Saratoge, nahradil generál Henry Clinton a toho napokon generál Charles Cornwallis. Na strane Britov v tejto vojne bojovalo asi 12 000 vojakov pravidelnej britskej armády, 5 200 záložníkov, takmer 11 000 príslušníkov nemeckých žoldnierskych posíl a okolo 5 000 tzv. lojalistov, čo boli kolonisti, ktorí na rozdiel od tzv. patriotov zostali verní britskej korune.

Straty (padlí, zranení, zajatí a nezvestní) na strane kolonistov boli obrovské – asi 25 000 Američanov, 10 000 Francúzov, 5 000 Španielov a 500 Holanďanov! Ich britský protivník mal straty oveľa nižšie – dokopy okolo 27 300 mužov, ale víťazstvo napokon pripadlo Spojeným štátom.

Zbrane, zbroj a taktika

Výbava vojakov vo Vojne za nezávislosť sa od vybavenia ich predchodcov vo francúzsko-britskej vojne nelíšila. Napokon, mnohí americkí kolonisti (dobrovoľne či násilu) bojovali v britskej armáde a niektorí i na strane Francúzov. Základnou zbraňou pešiakov zostali nepresné kresadlové predovky kalibru 19 mm (.75) s hladkým vývrtom hlavne, tulejovým ihlovým bodákom a účinným dostrelom okolo 100 m, zvané Hnedá Betka (Brown Betty). Len stopári (prieskumníci) používali presnejšie dlhé pušky s drážkovaným vývrtom

kalibru 10 mm (.40), tzv. kentucké pušky (Kentucky Rifle), ktoré mali účinný dostrel až 200 m. Pešiaci sa po vystrelení salvy, ak nebol čas znovu nabiť, vrhali do krvavých bodákových útokov vo formáciách rôt (stotín) i menších jednotiek.

V rámci taktiky čoraz väčšiu úlohu začalo nadobúdať jazdeckvo, keďže boje sa preniesli z hustých lesov a obliehania pevností do otvorenejšieho terénu. Tu ešte, najmä na britskej strane, dominovali dragúni (ľahší kyrysníci), ktorých podporovali ľahkí mobilnejší husári. Američania preferovali ľahkú kavalériu, čiže husárov. Dragúni i husári už prestávali používať jazdecké kopije a ich hlavnou zbraňou boli krátke kresadlové predovky (karabíny), pištole a dlhé ťažké jazdecké šable.

Saratoga a Yorktown

Bitka pri Saratoge (1777) bola odplatom Američanov za porážku pri Philadelphii a generál Horatio Gates v nej zajal okolo 6 000 z 8 000 vojakov britského generála

Johna Burgoynea, z ktorých zajatie prežila sotva štvrtina.

V septembri 1781 britská armáda generála Charlesa Cornwallisa, majúca asi 9 000 mužov, okupovala mesto Yorktown. Oslobodiť sa ho vydali spojené americko-francúzske sily (okolo 11 000 amerických vojakov a príslušníkov domobrany a 8 800 Francúzov, vrátane 29 vojnových lodí), ktorým velili George Washington, gróf Rochambeau, gróf de Grasse a markíz La Fayette.

Bitka trvala od 28. septembra do 19. októbra 1781 a rozhodujúcou sa v nej stalo víťazstvo francúzskej flotily nad britskou pri neďalekom myse Chesapeake, čo odrezalo Cornwallisa od prísunu posíl po mori z New Yorku, ktorých príchod zúfalo očakával. Proti viac ako dvojnásobnej prevahe protivníka dal britský generál postaviť okolo mesta dve línie ľahkých improvizovaných opevnení, ktoré mu však americké a francúzske delostrelectvo, páliace zo súše i z lodí, úplne zničilo. Keď zlyhal i britský nočný útok na batérie obliehacích diel pred mestom, Cornwallis kapituloval.

Epilóg

Vzhľadom na zúrivosť i dĺžku celej operácie neboli straty oboch strán príliš veľké. Američania a Francúzi mali „iba“ 88 mŕtvych a 301 zranených, Briti stratili 309 mŕtvych, 595 zranených a 7 685 zajatých vojakov. Porážka pri Yorktowne však spôsobila pád britskej vlády a presvedčila i kráľa Juraja III., že táto vojna nemá budúcnosť. Začal preto konečne rokovať a v roku 1783 uznal tzv. Parížsky mier, a tým aj úplnú nezávislosť USA. V roku 1812 mu však USA vyhlásili novú vojnu a Briti v nej v roku 1814 dokonca vypálili hlavné mesto Washington, ale to je už iná kapitola histórie.

Pamätná známka z roku 1931

Kapitulácia Britov pri Yorktowne

Vozila i chránila generála

Vojenskej verejnosti sa rotná Bianka Šeborová, za slobodna Krčmáriková, stala známou v čase, keď ako celkom prvá (a zatiaľ aj posledná) žena robila bývalému náčelníkovi Generálneho štábu generálovi Ľubomírovi Bulíkovi vodičku ochrankárku.

Stala sa stredobodom pozornosti. „Želanej i neželanej. Ako prvá žena na tomto poste som sa stretávala z mužskej strany s rôznymi predsudkami. Ale neľutujem. Vďaka tej práci som dokonale spoznala od volantu doslova celé Slovensko. Aj také kúty, kde som dovtedy nebola. Veľkým prínosom pre mňa bol aj kurz ochrany VIP osôb, organizovaný izraelskými špecialistami, ktorí sú v tejto oblasti špičkou vo svete. Dva perfektné týždne. Dali mi veľa. Z mnohých vecí ťažším dodnes. Streľba z rôznych pozícií, sebaobrana. Chodila som modrá po celom tele, ale naučili ma. Až po jeho

absolvovaní som si naplno uvedomila svoju zodpovednosť,“ priznáva rodáčka z Banskej Bystrice.

Šoférovanie a streľbu má v krvi

Spomína, že u generála Bulíka jazdila na BMW 750. Volala ju Stará dáma, lebo každému autu, ktoré šoférovala, dala nejaké meno. Keďže už malo najjazdených vyše pol milióna kilometrov, nahradili ju nové vozidlá BMW. Z nich si najviac obľúbila BMW 530, ktoré bolo menšie, nenápadnejšie. Volala ju bábätko. Zbytočne nevzbudzovalo pozornosť.

V súčasnosti pôsobí rodáčka z Banskej Bystrice ako staršia inšpektorka zvolenského oddelenia policajného výkonu Odboru policajného

Policajtká z Topoľčian

Major Norbert Abraham, ktorý je vedúcim oddelenia policajného výkonu Topoľčany, a teda nadriadeným rotmajsterky Veroniky Kuchárovej, si jej prácu veľmi cení.

„**P**rešla viacerými funkciami, ktoré boli orientované na priamy policajný výkon. Pri plnení úloh je iniciatívna. Samostatne hľadá riešenia. Pre naše oddelenie je veľkým prínosom. V minulom roku ma dokonca zastupovala. A musím povedať, že veľmi úspešne. Noví kolegovia dôstojníci boli na výcvikoch a kurzoch, ja som čerpal dovolenku, alebo som bol na služobných cestách. Je to dobrý pocit, keď viete, že v čase vašej neprítomnosti je na pracovisku niekto, kto vás plnohodnotne zastúpi. Som rád, že ju tu máme...“, spokojne konštatuje na adresu rotmajsterky Veroniky Kuchárovej.

Od rádiolokátora k polícii

Nedávno úspešne absolvovala v Odbore výcviku a kynológie Vojenskej polície vo Vlkanovej kariérny kurz na rotmajstra. Rodáčka z Topoľčian sa pre vstup do ozbrojených síl rozhodla pred 14 rokmi, hneď po maturite na strednej poľnohospodárskej technickej škole. „Moji dvaja bratrance sú profesionálni vojaci. Sesternica je vojačkou v Armáde Českej republiky, otcov brat bol tiež profesionálny vojak, neskôr pôsobil ako civil v rezorte obrany a mňa vojenská profesia vždy priťahovala,“ vysvetľuje Veronika.

Po základnom výcviku sa ocitla v nitrianskej protiletadlovej raketovej brigáde. Ukončila tam poddôstojnícku školu a stala sa operátorkou rádiolokátora. Bola to síce zaujímavá práca, ale v kariére pokračovala v Topoľčanoch, v rote podpory velenia. A keď sa naskytla možnosť dostať sa k Vojenskej polícii, neváhala. Aj keď spočiatku mala pred prácou vojenského policajta hádam až priveľký rešpekt. Privítala ju zaujímavá, no náročná práca. Bolo treba zvládnuť ďalšie odborné kurzy a školenia, aby sa z nej stala plnohodnotná vojenská policajtká. Všetko sa začalo vstupným policajným kurzom a pokračovalo kurzami služobných zákrokov, kurzom vodičov s právom prednosti v jazde až po nedávny kariérny kurz.

Práca vojenského policajta na verejnosti (a to nielen vojenskej) je náročná. Je všetkým na očiach. „Moja prvá hliadka bola, samozrejme, so skúsenými kolegami. Ktorí radi pomohli, poradili. Vysvetlili, čo a ako sa robí. Čoho sa vyvarovať. Bola to pre mňa dobrá škola života. Lebo pri prvých hliadkach je človek ešte trochu roztrasený, neistý,“ spomína Veronika na svoje začiatky. Postupne kontrolovala pri svojej hliadkovej činnosti osoby, objekty, neskôr pribudli aj motorové vozidlá. Ale stále je jej bližšia poriadková činnosť.

S majákom na streche

Zaujímavý bol pre ňu výcvik a príprava na autodrome v Orechovej Potôni. Absolvovala tam školu šmyku. Zistila, ako sa správa auto v rôznych situáciách, na rôznych povrchoch, ako treba reagovať. Dodnes spomína aj na pocit obrovskej zodpovednosti, keď po prvý raz riadila automobil s blikajúcim

výkonu Prešov. Nedávno sa vrátila do práce po materskej dovolenke. Môžeme ju stretnúť pri cestných kontrolách vojenských vozidiel, pri hliadkovej činnosti. Práca ju baví. Najmä šoférovanie. Svojím spôsobom to má v krvi. Veď jej otec a dvaja bratia sú profesionálnymi vodičmi. Medzinárodné skúsenosti získala počas pôsobenia v operácii KFOR v Kosove. Bola príslušníčkou poslednej slovenskej rotácie v roku 2010.

Bianka priznáva, že vždy chcela ísť do armády. Hoci v rodine nemá ani vojaka, ani policajta, lákalo ju to k uniformovanej zložke. „Vyrastala som odmalička v mužskom kolektíve s dvomi staršími bratmi. Preto som si aj predstavovala, že by som chcela pracovať na takom mieste, kde je prevažne mužský kolektív. Odjakživa som športovala, reprezentovala školu. So zbraňami vedela zaobchádzať. Veď otec bol poľovník.“

Práca je môj koníček

Na Mikuláša 2004 bola na psychotestoch a telesnom preskúšaní v Košiciach. Povedali jej, že si má hľadať miesto v útvaroch. Vtedy ešte o Vojenskej polícii ani nechýrovala. Až od kamarátky sa dozvedela, že Vojenská polícia robí konkurz a vraj berú aj ženy. Na pohovore ju vybrali. Prvého mája 2005 nastúpila do Liptovského Mikuláša, ešte spoločne so základkami. Po základnom výcviku sa dostala priamo k Vojenskej polícii. K predchodcovi dnešnej skupiny pre riešenie krízových situácií do Vlkanovej. O rok ju odtiaľ prevelili. „Vraj ako žena nemôžem dvíhať určité bremená. Aj keď ma to bavilo. Zlaňovali sme, robili ďalší zaujímavý výcvik. Prešla som teda do Banskej Bystrice, na veliteľstvo vtedajšieho útvaru Vojenskej polície. Jazdila som s rôznymi vozidlami. Ešte vo Vlkanovej na Mercedese géčku, na Octávii. Robila som sprievody, hliadky, potom ma vybrali ku generálovi Bulfkovi,“ približuje svoju vojenskú kariéru.

Jej terajší nadriadený, vedúci oddelenia policajného výkonu Zvolen major Ivan Mokrohájsky si pochvaľuje jej prácu. „Má na starosti zabezpečenie rôznych akcií, návštev, VIP osôb, ale aj hliadkovú činnosť. Má kamarátsku povahu, v kolektíve ju majú radi. Aj preto, že vždy vie najmä mladším, menej skúsenejším kolegom pomôcť, poradiť.“

Útvar úspešne reprezentuje na mnohých športových a streleckých súťažiach. „Práca ma baví. Všetko, čo som si želela, sa mi splnilo. Som rada, že patríam k tým ľuďom, ktorí môžu o sebe povedať, že práca je ich záľubou,“ s úsmevom konštatuje rotná Bianka Šeborová.

Text a foto: Jozef Žiak

majákom na streche. „Vtedy som vlastne najviditeľnejšia na ceste. Ale to mi nedáva právo urobiť na nej zmätok. Musím prihliadať na celkovú dopravnú situáciu. Dnes už síce zo mňa nervozita opadla, ale stále je to dosť veľký adrenalín,“ s úsmevom hovorí Veronika. Pred časom získala pri ochrane manželiek predstaviteľov európskych pozemných síl FINABEL v Trenčíne ďalšiu skúsenosť. Zodpovednosť, aby sa niečo nestalo. Veď chcela, aby si dámy zo Slovenska odniesli čo najlepšie dojmy. A najmä, aby ich pobyt bol bezpečný.

Text a foto: Jozef Žiak

- Prieskumno-potápačská jednotka ženijného práporu Sereď absolvovala v dňoch 8. - 12. februára spoločný výcvik potápačov OS SR a Ozbrojených síl Maďarska v 2. pluku špeciálneho určenia Szolnok. Účastníci si vymenili skúsenosti z výcviku vojenských potápačov pri vyhľadávacích a vyzdvihovacích činnostiach pod vodou, precvičili rôzne techniky výcviku v bazénových podmienkach a na otvorenej vode. Vyskúšali si aj skoky z tréningovej veže a použitie pneumatického záchranného systému na suchu i pod vodou.

- Druhá časť vojakov, ktorí prišli do operácie UNFICYP na Cypre v septembrovej rotácii, bola dekorovaná medailou za mierovú službu 16. februára v tábore gen. M. R. Štefánika za účasti najvyšších predstaviteľov operácie UNFICYP a ďalších hostí. Hlavná politická predstaviteľka operácie Lisa Buttenheim pri tejto príležitosti poďakovala veliteľovi Sektora 4 podplukovníkovi Miroslavovi Belanskému za odvedenú prácu.

- V dňoch 15. - 16. 2. sa pod záštitou ministra obrany SR uskutočnil medzinárodný workshop Biologická ochrana letísk. Témami boli využitie nových technológií pri plašení vtáctva, monitorovanie ich pohybu, využitie dravcov, odchyt zvierat a ich premiestnenie. Veliteľ taktického krídla Sliač plk. gšt. Vladimír Lisý zabezpečil ukážku a prezentáciu činnosti krídla, zameranú najmä na biologickú ochranu letiska a prevenciu v oblasti zrážok lietadiel s vtákmi.

- NC EOD a RCHBO Nováky v spolupráci Ministerstvom hospodárstva SR zabezpečovali v dňoch 1. - 12. februára výcvik inšpektorov Organizácie pre zákaz chemických zbraní (OPCW). Výcvik so skutočnými toxickými chemickými látkami sa konal vo VTC RCHBO a RCHL Zemianske Kostolany. Cieľom bola odborná príprava nových inšpektorov OPCW v oblasti detekcie a dekontaminácie TCHL v podmienkach blížiacich sa skutočným, akým sú vystavení počas inšpekcií chemických zbraní.

- V dňoch 11. 1. - 19. 2. sa vrote bojového výcviku uskutočnil odborný výcvik mechanizovaných a prieskumných odborností. Nastúpilo doň 106 vojakov z útvarov a zariadení OS SR. Absolvovali teoretické zamestnania zo streleckej a taktickej prípravy, ktoré využili pri praktických zamestnaniach v teréne. Vyvrcholením výcviku boli streľby z ručných zbraní a záverečného cvičenia v PC Sučany.

- Odbor výcviku a kynológie Vojenskej polície Vlkanová - Hronsek uskutočnil 18. - 22. 1. výcvik vodičov vozidiel Land Rover Defender. Frekventanti sa oboznámili so základnými technickými parametrami vozidla, jeho konštrukciou, zvláštnosťami pri jeho obsluhu a údržbe, možnými poruchami a ich odstránením, zvláštnosťami jazdy v teréne a na pozemných komunikáciách aj s použitím navigačného systému. Vykonali kontrolu vozidla pred jazdou a po nej, absolvovali praktické jazdy na cestných komunikáciách a v teréne v CV Lešť.

- Príslušníci slovenského LOT Novo Sarajevo v operácii EUFOR ALTHEA navštívili 20. januára zimný tábor mladých skautov zo združenia MLADOSŤ z Ilijašu. V spolupráci s inštruktorom pre mívovú bezpečnosť deťom objasnili zásady mívovej bezpečnosti. Darovali mladým skautom aj štedré potravinové balíčky, zakúpené z finančnej zbierky.

Martikán, Kuzminová, Gönci a Žilincania

„Trénujem, posilňujem či plávam už toľké roky, ale až teraz mi niekto naozaj kvalifikovaný povedal, čo robím aj zle a kde môžem hľadať rezervy,“ povedal jeden z poddôstojníkov 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny, ktorý sa spolu so štyrmi spolubojovníkmi zúčastnil posledný januárový týždeň na sústreďení vo Vojenskom športovom centre Dukla Banská Bystrica.

„Tento týždeň bol pilotným projektom procesu, ktorý sme nastavili v našej koncepcii rozvoja VŠC, pretože chceme, aby prostriedky, ktoré sú vkladane do Dukly, mohli využívať aj ozbrojené sily. Máme jasný plán a toto bol len prvý krok,“ predstavil minister obrany SR Martin Giváč myšlienku využitia v ostatnom období kvalitne dobudovaného zázemia Dukly aj vojakmi ozbrojených síl. „Ak pri tréningu nie je dobrá technika, nedá sa očakávať žiadaný progres, ale naopak – hrozia zranenia. No a kde inde ako v Dukle sú na to odborníci,“ konštatoval elitne vycvičený vojak so skúsenosťami z Afganistanu po záverečnom testovaní v novom diagnostickom centre.

Vojaci a športovci

„Väčšina prístrojov je nová a sme radi, že budeme môcť porovnávať referenčné hodnoty meraní špičkových profesionálnych vojakov so špičkovými športovcami. Zároveň si aj ja myslím, že naše vojenské športové centrum, ktoré patrí pod rezort obrany, by malo svoje vedomosti a skúsenosti odovzdávať nielen našim reprezentantom či talentovanej mládeži, ale aj vojakom,“ uviedol riaditeľ Dukly Richard Galovič.

„Dnes v záverečný deň tréningového a testovacieho pobytu vojakov 5. pluku testujeme silu ich horných končatín, vý-

bušnosť nôh či respiračné parametre,“ uviedol v piatok 29. januára nadrotmajster Miloš Bátorovský, náčelník odboru športovej prípravy VŠC, ktorý šéfuje aj diagnostickému oddeleniu. Vojakom sa pritom v predchádzajúcich dňoch venovali top tréneri džuda otec a syn Gregorovci, atletiku s nimi „prebehol“ triatlonista nadporučík Karol Džalaj, bývalý príslušník 5. pluku, a výškar Michal Škvarko, kondičnú prípravu mali s bývalou biatlonistkou Martinou

Halinárovou, pri streľbe si pre nich vyčlenila čas olympionička Naša Kuzminová. „Jeden tréning v plávaní s bývalým olympionikom Ľubošom Križkom ma doslova odrazil vpred. Samozrejme, nešlo o kondíciu, tú mám rovnakú, ale vďaka doladeniu techniky sa mi podarilo citeľne zrýchliť tempo“, ocenil jeden z vojakov, ktorý sa v diagnostickom centre práve pripravoval na dynamický test horných končatín. Po rozcvičke ho najskôr čakal jednorazový

tlak na lavičke, keď 50-kilogramovú činku doslova vymrštil hore. Výbušnosť vystriedala vytrvalosť s dynamikou – 30-kilovú činku dvíhal minútu s maximálnym počtom opakovaní. Všetko zaznamenávali senzory, najviac so Žilincanov mal 71 opakovaní. Priebeh celej silovo-vytrvalostnej minúty sa premietal na obrazovku a zaznamenával v počítači.

„Ako každý rok prišiel som na predsezónne testovanie a je pre mňa celkom zaujímavé, že sa otestujem spolu s vojakmi,“ usmial sa dnes už legendárny no stále špičkovito trénujúci Michal Martikán. Pri testovaní na lavičke zvládol s 30-kilovou činkou 76 opakovaní za minútu. Samozrejme, nešlo o žiadnu súťaž. „Michal využíva pri svojom športe hlavne vrchné partie tela, takže je to celkom logické,“ zhodnotil Martikánov výkon Miloš Bátovský. Je síce fakt, že Michal sa na svoju šiestu olympiádu neprebojoval, no ako hovorí: „Pozerám dopredu, stále som naladený optimisticky a ako náhradník Maťa Beňuša musím byť pred olympiádou v Riu aj ja stopercentne pripravený. Okrem toho ma tento rok čakajú majstrovstvá Európy u nás v Liptovskom Mikuláši a päťkolový seriál svetového pohára.“ Pred testovaním na nových prístrojoch poznamenal: „Niektoré veci poznám, niektoré som využíval v staršom prevedení, no niektoré sú aj pre mňa novinka.“ Vodný slalomár si išiel premiérovu vyskúšať napríklad nový prístroj merajúci dynamiku odrazu nôh. „Najdôležitejšie pre seba považujem merania biochémie, EKG a dýchanie počas záťaže na bežeckom páse“, ozrejmil, keď sa vyzliekol do pol tela, na tvár si nasadil snímaciu masku a aj na telo mu pripevnili ďalšie snímače.

Neporovnateľné sa neporovnáva

„Zariadenie je určené na testovanie dýchových parametrov a funkčnej zdatnosti najmä vytrvalostného charakteru, je spojené aj so záťažovým EKG a súčasným meraním tlaku. Toto vyšetrenie sa robí dva či tri krát ročne, a tak vieme povedať, ako je na tom športovec oproti minulosti,“ vysvetlil nám MUDr. Vladimír Vachalík, hlavný lekár Dukly. Pripustil síce, že výsledky Michala Martikána boli pri týchto testoch približne rovnaké s vojakmi 5. pluku, no striktno odmietol akékoľvek porovnanie. „Bolo by to zavádzajúce, pretože keby sme vojakov napríklad v kyslíkovom testovaní porovnávali so vzpieračmi, boli by o dve triedy lepší, no ak by prišlo na porovnanie s Matejom Tóthom, ako špičkový vytrvalec bol by, pochopiteľne, o dve triedy lepší on. Tu skrátka nejde o žiadnu súťaž, pretože ak každý druh športu kladie iné nároky na trénuvanosť, iné nároky majú na výcvik v 5. pluku špeciálneho určenia,“ zopakoval MUDr. Vachalík.

Podobne to bral aj Michal Martikán, ktorí obrazne označil Žilincanov za vynikajúcich desaťbojárov, pretože musia byť výborní vo všetkom. Výsledky jeho testov ho zároveň potešili: „Ukázali, že som na

tom ešte lepšie ako pred rokom. Je pravda, že testy sú jedna vec a výkon na vode spolu s potrebným šťastím druhá, no ešte som neskončil,“ s odhodlaným úsmevom konštatoval pred svojim odletom na tohtoročné úvodné sústredenie do Austrálie.

Bránica aj nervy

„Bolo by chybou myslieť si, že pri športovej činnosti je všetko len vecou svalov, pretože veľkú úlohu hrá napríklad aj bránica,“ hovorí fyzioterapeut rotný Denis Freudenfeld, odborník na cvičenie podľa DNS konceptu (Dynamic Muscular Stabilisation). Špecialista, ktorý pomáha odhaliť rezervy aj u takých borcov, akým je majster sveta v chôdzi Matej Tóth. Vysvetľuje systém optimalizácie rovnováhy, presného dýchania do bránice, možnosti zefektívňovania pohybu či výdaja energie. „V pondelok sme urobili vojakom vstupné vyšetrenia napríklad aj na fyziologický rozsah pohybov. Sú na to isté normy, no aj na základe našich skúseností vieme určiť, či je pohyb napríklad v ramene obmedzený, či je to už problém, a najmä z čoho pramení, čo je jeho dôvodom.“ A ako sa to v rámci neurologických vyšetrení dá zistiť? Rotný Denis Freudenfeld vysvetľuje: „Napríklad naťahujete končatinu a s ňou aj príslušný nerv. V istom momente začne byť nerv na svojej dráhe či pri chrbtici dráždený a vy viete definovať, v čom spočíva problém.“ V rámci DNS testov sa vojakom snažil vysvetliť, aj ako dýchať, ako počas pohybu aktivovať bránicu.“

„Je to dobrý krok. Diagnostika aj rady od našich vrcholových trénerov či športovcov budú i pre takých vojakov, akými sú borci z 5. pluku špeciálneho určenia, určite prínosom. Minimálne ich môžu usmerniť

v rámci fyzickej prípravy a tiež ako pri príprave predchádzať možným súvisiacim zraneniam,“ mieni dvojnásobný olympijský medailista nadrotmajster Jozef Gönci, aktuálne šéf oddielu strelby a manažér Elite tímu Dukly, ktorý sa takisto prišiel pozrieť na testovanie vojakov z 5. pluku

Poznatky v prospech pluku

Analyzátor krvných plynov so záťažovým EKG, bicyklový ergometer so záťažovým EKG, bežecký pás, myotest na diagnostiku dynamickej výbušnosti a sily dolných končatín, fitrodyne na testovanie silových schopností, elektromiograf s telemetriou na detailnú analýzu pohybu a keiser na meranie dynamickej a maximálnej sily – to všetko sú prístroje, ktoré boli vojakom zo Žiliny k dispozícii. Rovnako však ocenili ústretovosť trénerov, lekárov, fyzioterapeutov či športovcov. A vôbec – najcennejšia bola možnosť byť tu. „Určite nie som slabý, ale keď je človek silnejší aj v bránici, vie sa lepšie oprieť nohou, vie razantnejšie udrieť aj oveľa dlhšie udržať v pokoji zbraň,“ spomenul jednu z dotiahnutých rezerv rotný zo Žiliny. Zároveň povedal, že ich päťica bude získané poznatky prenášať vo svojom 5. pluku. To patrilo k základnému zmyslu pobytu. Dodal: „Verím, že sa na Duklu ešte vrátíme, aby sme sa vedeli porovnať, aby to malo ešte väčší zmysel.“

„Tento týždeň využili diagnostické zariadenia a tréningové zázemie Dukly 5. pluk, no som presvedčený, že v budúcnosti ho budú môcť využívať v širšom rozsahu ďalšie súčasti ozbrojených síl,“ avizoval minister obrany SR Martin Glváč.

Pavol Zlatovský:

Privilégium

Vo veľkej miestnosti plnej jasných svetiel panovalo ticho. Pri troch stoloch postávalo viacero ľudí a všetci sa v úplnom sústredení venovali svojej práci. Okolo každého stola boli zoskupení po štyroch alebo piatich a podávali si kovové nástroje z ruky do ruky, odkladali ich na tácku, alebo ich naopak vkladali do mäkkého tkaniva. V celej miestnosti sa neozýval žiaden hlas, len pravidelné pípanie prístrojov a štrnganie nástrojov o tácky. Teplota dnu vystúpila niečo nad tridsiatku, klimatizácia zlyhala už dávno a ventilátory, ktoré ju nahradili, takmer nič nepomáhali.

„Utrite ma,“ prerušil unavený mužský hlas ticho.

Žena, ktorá stála vedľa neho, vzala obrúsok, nadvihla mu svetlomodrú čiapku na hlavu a utrela čelo. Muž sa poďakoval a oslovil inú ženu, sediacu pred stolom: „Ako je na tom?“

„Dobre, pulz má v poriadku, dýchanie tiež.“

Muž na to spokojne pokýval hlavou a požiadal ženu, ktorá ho utrela, aby mu vymenila nástroj.

„Myslím, že ich už máme všetky,“ povedal po chvíli a hodil do menšej tácky kus ostrého a nepravidelne tvarovaného kovu. V tácke ich ležalo už niekoľko.

„Áno, je to posledný, už som tam nič viac nevidel,“ odvetil kolega stojaci oproti nemu.

On súhlasne pokýval hlavou a prikázal im, aby pacienta zašili. Odstúpil od stola, sňal si biele gumené rukavice a rýchlym krokom sa pohol von z miestnosti.

„Doktor, ak vyjdete von, budeme vás musieť pri vstupe znovu dezinfikovať,“ volala za ním zdravotná sestra, čo mu pomáhala, ale on na jej slová nedbal a opustil miestnosť. Prešiel do inej, kde zahodil do koša zakrvavené gumené rukavice, sňal sterilný odev a vyšiel von na vzduch.

V tábore vládol ruch. Zdravotníci a vojaci behali od džípov a nákladiakov do stanov a poľnej nemocnice. Prinášali nosidlá, obväzy a odnášali ranených civilistov. On si sadol blízko vchodu do nemocnice na plastové kreslo a nemo sledoval, čo sa vôkol neho deje. O chvíľu

k nemu dobehla zdravotná sestra, vzala jedno z kresiel, ktoré boli vedľa neho a doniesla ho k stanu oproti. Tam naň posadila malého tmavého chlapca, čupla si pri ňom a čosi mu hovorila. Chlapec sa triasol a cudzím jazykom opakoval dokola stále tie isté slová. Sestra ho držala za ruky a snažila sa ho upokojiť. Doktor sa na nich dvoch začal sústreďovať, pretože bol zvedavý na chlapcove slová. Náhle sa však strhol a uvedomil si, že ich vlastne ani nechce počuť. Uvedomil si, že podobných slov plných bolesti za ten krátky čas, čo je tu, počul už veľa.

„Tak tu si Marián! Čo si tak náhle odišiel?“ oslovil ho kolega, sadol si vedľa neho a chytil ho za rameno. „Nepočul si sestru? Budeš sa musieť znovu dezinfikovať? Zaberie to dosť času a vieš, že dnes je nás tu pomenej. Všetci sme unavení, ale vydrž to, prosím, zajtra nám prídu pomôcť ďalší chirurgovia.“

Marián stále sledoval táborový ruch a len pomaly odvetil: „Ten mladík na stole mal sotva dvadsať rokov a vytiahli sme z neho asi toľko isto črepín. A pozri sa pred seba. Nevidíš to? Jemu podobných sú tu ďalšie desiatky. A po nich prídu ďalší. Pozri tam,“ ukázal na skalnaté a vyprahnuté kopce za táborom. Niekde v tých kopcoch sa víril prach a ozývalo sa silné bubnovanie delostreleckých rán. „Prídu ďalší. Znesiem únavu aj stres, ja len nechápem. Nechápem, kde sa berie toľká agresia, toľká nenávisť. Kde zlyhávame ako ľudia? Nemáme dosť stolov na rozhovory alebo len vôle?“

Kolega na okamih sklonil hlavu a zatvoril oči. Napokon povedal: „Máš pravdu, ale buď rád, že môžeš týmto ľuďom aspoň pomáhať zmierňovať ich utrpenie, zachraňovať ich životy. Dávaš im tak nemalú nádej do budúcnosti,“ nadšene sa pozrel na Mariána, aby v ňom vzbudil zápal pre prácu. „Je to privilegium!“

„Privilégium? To áno. To áno,“ uznalivo pokýval hlavou. „Ráno prísť do práce, vstúpiť do nachystanej sály so všetkým potrebným vybavením a v pokoji vyberať mandle alebo appendix a nie kusy granátu, to je tiež privilegium. Doteraz som to považoval za samozrejmosť, ale teraz už viem, že by som doprial všetkým – tunajším lekárom aj pacientom a najmä jednej i druhej strane konfliktu – aby zažili a dokázali si vážiť také privilegium viac, ako svoje vlastné pravdy.“

„Potrebujeme vás dnu, páni doktori!“ ozvalo sa zvnútra nemocnice. Okamžite prerušili rozhovor, bez otáľania vstali z kresiel a odišli do sály.

Na sklonku minulého roka sa uskutočnil jedenásty ročník Literárnej súťaže ministra obrany SR.

V kategórii Študenti vysokých škôl sa víťazom stal Pavol Zlatovský, poslucháč Univerzity Komenského Bratislava.

Jeho poviedka Privilégium získala v internetovom hlasovaní 954 hlasov.

ŠTYL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS

V hlavnej roľe

66. medzinárodný filmový festival v Berlíne ponúkol v dňoch 11. – 21. februára vyše 2 500 predstavení pre pol milióna divákov. V hlavnej súťaži porota vedená americkou herečkou Meryl Streepovou ocenila Zlatým medveďom celovečerný dokument talianskeho režiséra Gianfranca Rosiho *Fuocoammare* o imigrantoch, ktorí ako bránu do vysnivaného európskeho raja používajú aj stredomorský ostrov Lampedusa. Tohto roku sa medzi 24 snímok ústrednej festivalovej prehliadky dostalo aj viacero diel s vojnovou či vojenskou tematikou.

Berlínsky festival v hlavnej súťaži uviedol aj celovečerný „dokumentárny thriller“ *Zero Days* amerického dokumentaristu Alexa Gibneyho (nar. 1953). V roku 2008 Gibney získal Oscara za dlhometrážny dokumentárny film *Taxi to the Dark Side* o nevinnej obeti amerického boja proti terorizmu. Novinka *Zero Days* atraktívnou pútavou formou hľadá pravdu o počítačovom víruse Stuxnet a jeho globálnych následkoch.

V roku 2010 bieloruský expert odhalil sofistikovaný malware, o ktorom neskôr odborníci zistili, že ide o rafinovaný malware, určený pravdepodobne na sabotovanie iránskeho jadrového programu. Stuxnet je dodnes zahalený tajomstvom, politici i vládni bezpečnostní experti a vojaci odmietajú o ňom povedať čokoľvek. Všetko je prísne tajné, len nepriame indície poukazujú na vlády USA, Británie a Izraela. Najlepšími odborníkmi v hlbokom utajení vyvinutý vírus na istý čas skutočne vyradil z činnos-

ti iránske centrifúgy upravujúce urán, ale Irán odpovedal mohutným zintenzívnením prác, čo napokon priviedlo Západ k rokovaniam a ku skončeniu medzinárodnej izolácie moslimského štátu.

Okrem obohacovania uránu si však iránski politici vďaka Stuxnetu uvedomili aj potenciál kybernetizácie operačného prostredia a odpovedali vlastnými hackerskými útokmi. Na rozdiel od jadrových zbraní, rakiet, vojenských základní či bojových lodí totiž nie sú pod medzinárodnou kontrolou, nevyžadujú si obrovské investície, dajú sa ľahko utajiť a môžu napáchať rozsiahle škody na protivníkovej infraštruktúre i na jeho sebedomí.

Pátranie po tajomnom Stuxnete filmárov priviedlo až k zisteniu, že v kybernetickom prostredí sa dnes a denne vedú tajné, no neľútostné vojny, ktoré môžu ľudstvo ohroziť a poškodiť nemenej ako vojny klasické. Na rozdiel od konfliktov vedených tradičnými

prostriedkami však o nich nevieme, lebo vlády prípadné prehry v podobe únikov či straty dát, vyradenia energetických sietí z činnosti alebo škôd vo finančných tokoch dokážu utajiť alebo zvieŕť na poruchy, prírodné živly, prípadne na anonymných hackerov.

„Niekedy treba nakrúcať nie preto, že viete veľa a potrebujete sa o svoje poznatky podeliť s publikom, ale práve naopak – pretože viete primálo a chcete sa dozvedieť viac,“ povedal Gibney. „Sprvu som sa obával, že téma bude príliš odborná, ale pri jej objasňovaní sme začali odhaľovať oveľa väčší príbeh o tajných akciách, politike, morálke a o tom, ako vláda v úsilí nájsť čo najjednoduchšie technické riešenia otvorila Pandorinu skrinku s nedozernými následkami, ktoré sú o to horšie, že ich pred nami tají.“

Text: Miloš Ščepka

Foto: Berlinale

Odolná a drahá

Nemecký výrobca špičkových fotoaparátov predstavil model s odolným telom. Leica X-U zvláda pády z výšky dvoch metrov, nevádi jej voda do 15 m či mráz -10°C ani prach a vlhko. Rozmery sú impozantné: 140×79×88 mm a hmotnosť 635 gramov. Robustné telo je z kovu a masívny objektív s pevným ohniskom je Leica Summilux 23 mm f/1.7 ASPH. Súčasťou objektívu je blesk, usporobovaný na makrofotografiu pod vodnou hladinou. Snímač s rozmermi klasického APS-C má rozlíšenie 16,2 Mpx, 11 ostriacich bodov a citlivosť ISO 100 až 12 500. Rýchlosť uzávierky je od 1/2000 s. do 30 s. Umožňuje snímanie 5 obrázkov za sekundu. K vlastnostiam pokročilého kompaktu patria manuálne režimy, formát RAW, video Full HD pri 30 fps. Dáta ukladá na pamäťovú kartu SDXC. Hľadáčik nahrádza displej 3" TFT. Zlaté nemecké ručičky si svoju prácu cenia na vyše tritisíc eur.

Klame telom

LUMIX DMC-CM10 vyzerá ako pokročilý fotomobil, dokonca aj vrátane Androidu 5.0 a šachty na kartu SIM, ale telefonovať z neho nemožno. Inžinieri z Panasonicu z neznámych dôvodov možnosť klasického telefonovania vyradili. Vystačiť si musíte s pripojením na internet, Wi-Fi, Bluetoothom a riešeniami rôznych sociálnych sietí. Okrem toho však zariadenie v tele s rozmermi 135,4×68×21,1 mm a hmotnosťou nad 200 gramov ponúka veľký snímač 1" CMOS s rozlíšením 20,1 Mpx a pevný objektív Leica 28 mm so svetelnosťou f/2,8. Autofokus používa 23 bodov s detekciou kontrastu, citlivosť snímača je od ISO 100 do ISO 25 600. Mechanická uzávierka zvláda 1/2000 sekundy, elektronická 1/16 000 sekundy. Aj vďaka tomu CM10 sníma 10 záberov za sekundu. Nechýbajú režimy PASM, efekty, plná automatika, foteenie do RAW či záznam videa Ultra HD (30 fps) alebo Full HD (60 fps). Hľadáčikom je dotykový displej 4,7" TFT. Procesor Snapdragon 801 má takt 2,3 GHz, RAM ponúka 2 GB. Internú pamäť 16 GB je možné rozšíriť kartou microSDXC. Batéria s kapacitou 2 600 mAh sľubuje dostatočnú výdrž.

FILM

Červený kapitán

Román najznámejšieho slovenského autora kriminálok Dominika Dána sa dočkal filmového spracovania. Počas posledného leta spoločného Československa na cintoríne odkryjú umučené telo kostolníka s klincom v lebke. Mladý detektív z oddelenia vrážd Richard Krauze sa napriek varovaniám vydáva po stopách tajomného obávaného Červeného kapitána, experta na výsluchy Štátnej bezpečnosti. A začínajú pribúdať mŕtvolky. Hlavnú rolu hrá Poliak Maciej Stuhr, spoluúčinkujú Marián Geišberg, Martin Finger, Zuzana Kronerová, Ladislav Chudík, Helena Krajčiová, Oldřich Kaiser, Michal Suchánek a iní. Scenár, réžiu a produkciu mal pod palcom debutujúci Michal Kollár, so scenárom mu pomáhali Miroslav Šifra a Anna Fíříková.

VIDEO

Leviathan

Za rok 12 diskov s filmami, ktoré uspeli na najprestížnejších festivaloch ponúka nová edícia *Festival 12* spoločnosti Film Europe. Filmy sú doplnené atraktívnym bonusom v podobe farebnej brožúry, ktorá obsahuje štúdiu renomovaného filmového kritika o filme a jeho tvorcoch. V marci sa na rad dostáva ruská dráma Andreja Zvjaginceva *Leviathan*. Bývalý vojak Kolja žije v malom meste blízko Barentsovej mora na severe Ruska, kde má aj malú autoopravovňu. O dom, pozemok i prácu sa ho usiluje pripraviť starosta ruka v ruku s pravoslávnu cirkvou a miestnymi oligarchami. Spolu predstavujú silu, ktorej neodolá ani statočný muž podporený niekdajším bojovým druhom. Porota festivalu v Cannes v roku 2014 snímke udelila cenu za najlepší scenár, nominovali ju na Oscara a získala tiež Zlatý glóbus.

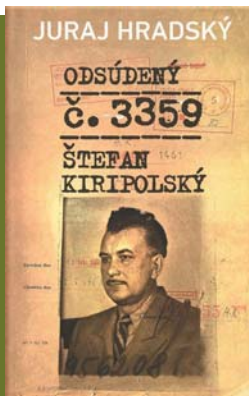

Retro pre troch

Olympus PEN-F je jedným z najkrajších retrofotoaparátov na svete. Telo zo zliatiny hliníka a horčíka je utesnené voči poveternostným vplyvom. Váži 427 gramov pri rozmeroch 124,8×72,1×37,3 mm. Snímaču Live MOS veľkosti Micro 4/3 s 5-osovou stabilizáciou a rozlíšením 20,3 Mpx sekunduje nový procesor TruePic VII. Dokáže zachytávať fotografie s rozlíšením 40 Mpx JPEG a 50 Mpx RAW. Čip zvláda ISO 80 – ISO 25 600, sekvenčné snímanie 10 fps. Autofokus s funkciou Eye Detect AF má k dispozícii 81 zaostrovacích bodov na báze detekcie kontrastu a AF lampu. Poteší aj dvojica mikrofónov, no vyskakovací blesk by ste hľadali márne. Kompletne výklopný dotykový displej má uhlopriečku 3 palce a rozlíšenie 720×480 px, elektronický hľadáčik s OLED displejom oplýva rozlíšením 1 024×768 px. Olympus k luxusnému retroaparátu prichystal unikátne kožené príslušenstvo. Fotoaparát vhodný pre profíkov, zapálených amatérov aj imidžistov stojí 1 199 € (telo), 1 399 € (telo + objektív 14-42 mm) a 1 499 € (telo + objektív 17 mm, f/1,8).

KNIHA

Odsúdený č. 3359

Svedectvo Štefana Kiripolského – bývalého reportéra rádia Slobodná Európa a politického väzňa o praktikách totalitného režimu v ČSSR v 50. až 80. rokoch 20. storočia. V roku 1954 sa emigrant Kiripolský stal obeťou politického únosu: KGB a ŠtB ho z Viedne uniesli späť do Československa. Nasledujúcich pätnásť rokov prežil v šiestich väzniciach a tomuto obdobiu venoval najväčšiu časť svojho rozprávania. Jeho súčasťou sú aj spomienky na spoluväzňov - generála Antona Rašlu, Gustáva Husáka či biskupa Pavla Gojdiča. Hoci Štefana Kiripolského po roku 1989 rehabilitovali, svoj príbeh sa až do konca života neodvážil zverejniť. Doslov k 120-stranovej knihe Juraja Hradského napísal Anton Srholec.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR MAREC

Marec 1936

ČSR začala budovať sériu pevností pozdĺž hraníc s Nemeckom

5. marec

1946 Britský premiér Winston Churchill v prejave pri preberaní čestného doktorátu vo Fultone (USA) konštatoval začiatok studenej vojny

7. marec

1936 Nemecko vypovedalo zmluvu z Locarna (Švajčiarsko) z r. 1925 a začalo znovu vyzbrojovať Porýnie. Veľká Británia, Francúzsko, Belgicko, Taliansko a Spoločnosť národov porušenie zmluvy síce kritizovali, ale nepodnikli žiadne kroky

10. marec

1591 Turci nečakane prepadli jarmok v Tekovských Lužanoch. Do otroctva odvliekli množstvo ľudí.

12. marec

1241 Vo Vereckom priesmyku (Ukrajina) Tatári zničili uhorské pohraničné vojsko vedené palatinom Dionýzom a otvorili si tak cestu do centra krajiny

1441 Vojská Jána Jiskru z Brandýsa, ktorý bránil práva maloletého kráľa Ladislava V. Pohrobka proti poľskému kráľovi Vladislavovi I. dobyli Šarišský hrad

14. marec

1951 Vojská OSN a Južnej Kórey po týždňoch ťažkých bojov v rôznych oblastiach dobyli Solul

16. marec

1456 V Budíne sľali Ladislava Huňadyho, syna nedávno zosnulého vojvodu a uhorského gubernátora Jána Huňadyho, a brata budúceho uhorského panovníka Mateja Korvína. Jeho násilná smrť vyvolala sériu nepokojov v celom Uhorsku.

18. marec

1321 Na Trenčianskom hrade zomrel uhorský šľachtic a vojvodca Matúš Čák (*1260), zvaný Trenčiansky

1996 SR prijala pozvanie do NATO na individuálny dialóg a odovzdala individuálny diskusný dokument Slovenskej republiky

23. marec

1546 V Komárne sa začala výstavba modernej bastiónovej pevnosti. Stavebné práce viedol taliansky majster Giovanni Maria de Speciecasa a po ňom Di Dalmato Bartolagi. Stavba bola ukončená v roku 1557.

25. marec

1941 Juhoslávia sa pripojila k Paktu troch mocností

27. marec

2001 Národná rada Slovenskej republiky schválila Bezpečnostnú stratégiu SR

28. marec

1941 Slovenská vláda schválila odpredaj železiarskych závodov v Podbrezovej, Hronci a Tisovci nemeckej zbrojárskej akciovej spoločnosti Hermann Göring Werke

30. marec

1856 Parížskym mierom sa skončila krymská vojna (1853 – 1856) medzi Ruským impériom a koalíciou Osmanskej ríše, Francúzska, Spojeného kráľovstva a Sardínskeho kráľovstva. Vojnou vyvolanou ruským vpádom na územie dnešného Rumunska – Moldavska a Valašska sa mal posilniť ruský vplyv na Balkáne.

31. marec

1941 V severnej Afrike sa začal útok nemecko-talianskych vojsk na Tobruk

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

? Som slobodník, príslušník hodnostného zboru mužstva, mám skončenú vysokú školu a chcel by som sa stať dôstojníkom. Čo mám robiť?

! Problematiku prechodu z hodnostného zboru mužstva a poddôstojníkov do hodnostného zboru dôstojníkov rieši § 66 ods. 2 zákona č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 378/2015 Z. z. (ďalej len „zákon“) a Služobný predpis hlavného služobného úradu č. 115 zo dňa 22. 12. 2015 o podrobnostiach o výbere na funkciu a o výbere na dôstojnícku funkciu, o vytvorení a zložení výberovej komisie a o vyhodnotení výsledkov výberu na funkciu a výberu na dôstojnícku funkciu.

Výber na dôstojnícku funkciu vyhlasuje služobný úrad na základe potrieb služobného úradu alebo na základe požiadaviek veliteľa, nie na základe požiadavky profesionálneho vojaka. Dôstojnícke funkcie, na ktoré sa bude vykonávať výber, zverejní služobný úrad na svojom webovom sídle najmenej 21 dní pred jeho uskutočnením. Profesionálny vojak v dočasnej štátnej službe v hodnostnom zbore mužstva a poddôstojníkov, ktorý spĺňa kvalifikačný predpoklad (vzdelanie na vojenskú hodnosť), a to tým, že má ukončené vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v čase výberového konania, si môže podať žiadosť o zaradenie do výberu na dôstojnícku funkciu vyhlásenú vo výbere. Žiadosť podáva písomne alebo elektronickými prostriedkami (podpísané zaručeným elektronickým podpisom). Do výberu sa zaradí profesionálny vojak, ktorý má ku dňu výberu odslúžených (čas trvania štátnej služby) maximálne 9 rokov podľa § 31 zákona. Výberová komisia potom vykoná výber, v ktorom sa zaoberá overením splnenia podmienok na ustanovenie do funkcie v hodnostnom zbore dôstojníkov, a to splnením kvalifikačných predpokladov, výkonom štátnej služby, osobnostných predpokladov na výkon štátnej služby v hodnostnom zbore dôstojníkov a splnením požadovaných odborných vedomostí profesionálneho vojaka, ktoré sú pre neho potrebné v príslušnej vojenskej odbornosti a jej špecializácii. Výberové konanie prebieha v dvoch fázach. Prvá sa vykonáva bez účasti profesionálneho vojaka (posudzuje sa splnenie kvalifikačných predpokladov a výkon štátnej služby). Druhá sa koná za účasti profesionálneho vojaka (psychodiagnostické vyšetrenie, posúdenie odborných vedomostí a osobný pohovor). S výsledkom výberu na dôstojnícku funkciu oboznámi profesionálneho vojaka služobný úrad do 10 dní od jeho skončenia. Potom je takto určený profesionálny vojak zaradený do Dôstojníckeho kurzu pre absolventov vysokých škôl, ktorý organizuje Akadémia ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši. Po jeho úspešnom absolvovaní bude profesionálny vojak vymenovaný do prvej dôstojníckej hodnosti poručík.

kpt. Mgr. Peter Gažo

oddelenie personálnych činností s dôstojníkmi, Personálny úrad OS SR

Pútnické zájazdy s Ordinariátom OS a OZ SR

V tomto roku sa uskutočnia púte:

58. medzinárodná vojenská púť do Lúrd vo Francúzsku

termín: 18. - 24. mája 2016 (odchod 18. mája, návrat 24. mája);

počet účastníkov: bude spresnený;

doprava: služobnými autobusmi MO SR, MV SR bezplatne, ZVJS - podľa okolností;

účastnícky poplatok: 165 eur povinná úhrada pred nástupom do autobusu;

stravovanie: počas cesty tam a späť individuálne, v rámci pobytu v Lurdoch plná penzia;

uzatváranie prihlášok je 28. februára 2016.

11. národná púť Ordinariátu OS a OZ SR do Ríma a Vatikánu v Taliansku

termín: 18. - 24. september 2016

počet účastníkov: bude spresnený;

doprava: služobnými autobusmi MO SR, MV SR bezplatne, ZVJS - podľa okolností

účastnícky poplatok: 200 eur povinná úhrada pred nástupom do autobusu;

stravovanie: počas cesty tam a späť individuálne, v rámci pobytu v Ríme raňajky a večere, obed individuálne;

uzatváranie prihlášok je 31. mája 2016.

Cyriľometské stretnutie Vojenských ordinariátov SR a MR v Zalavári v Maďarsku

termín: 4. júna 2016

počet účastníkov: 45 OS SR v uniformách;

doprava: služobnými autobusmi MO SR bezplatne;

účastnícky poplatok: 5 eur;

stravovanie: počas cesty tam a späť individuálne;

uzatváranie prihlášok je 31. mája 2016.

20. národná púť Ordinariátu OS a OZ SR do Levoče

termín: 2. júla - 3. júla 2016;

počet účastníkov: 100;

doprava: služobnými autobusmi OS a OZ SR alebo individuálne;

účastnícky poplatok: 10 eur povinná úhrada pred ubytovaním s raňajkami;

nocľah: Diecézny seminár J. Vojaššáka v Spišskej Kapitule (1 noc);

stravovanie: raňajky;

uzatváranie prihlášok je 31. mája 2016.

Účasť na 25. medzinárodnej vojenskej púti z Varšavy do Čenstochovej v Poľsku

termín: 4. - 14. augusta 2016;

počet účastníkov: spolu 20 (OS SR, MVSR, ZVJS, HaZZ, HzS, CS);

doprava: podľa okolností;

účastnícky poplatok: žiadny;

nocľah: zadarmo v stanoch;

stravovanie: zadarmo v poľných podmienkach;

špecifická požiadavka - zdravotný stav, kondícia a plná poľná výbava na 300-kilometrový peší pochod;

uzatváranie prihlášok je 31. mája 2016.

Účasť príslušníkov OS a OZ SR na národnej púti v Šaštine

termín: 15. septembra 2016;

Na púte sa musia záujemcovia čo najskôr prihlásiť prostredníctvom svojich vojenských, policajných, väzenských, hasičských a colných kaplánov. Na internetovej adrese <http://www.ordinariat.sk/zahranicne-aktivty/> nájdete vzor prihlášky, ktorú treba vyplniť, potvrdiť a odovzdať príslušnému kaplánovi alebo dekanovi, resp. ak nie je ustanovený, tak odoslať na príslušný vikariát. Prihlášky neposielajte na ordinariát! Vybraní účastníci budú včas upozornení.

Spoločné špecifické podmienky pre účastníkov na púťach:

príslušníci OS a OZ SR v aktívnom služobnom pomere alebo v zálohe - povinná rovnošata;

všetci povinné individuálne poistenie cestovných a liečebných nákladov na cestu a pobyt;

platný cestovný pas alebo OP;

v prípade účasti aj najbližších rodinných príslušníkov aspoň jeden účastník musí byť v aktívnom služobnom pomere v uniforme;

na cestu je potrebné čerpať riadnu dovolenku, náhradné voľno a pod.;

finančné zabezpečenie: individuálne vreckové;

záväznú prihlášku vyplnenú, schválenú veliteľom (nadriadeným) a podpísanú treba čo najskôr zaslať prostredníctvom príslušného kaplána na vikariát.

Uprednostnení budú účastníci v uniformách Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR!

MILITARY ENGLISH

MILITARY POLICE

Pripravila Nadežda Kochmanová • Foto: Sgt. Brandon D. Bolick, U.S. Army

The term „military police“ or „MP“ usually denotes the section of the military responsible for policing the areas of responsibility of the armed forces against all criminal activity by either military or civilian personnel. MPs are usually identified on the helmet and/or on an armband, brassard, or arm or shoulder flash.

Military police are utilized in all branches of the military and may be used during offensive, defensive, civil support and stability operations. In a military installation, military police monitor the gate and entrance activities, control traffic and respond to emergencies on the base. In some instances, they investigate crimes and guard inmates within military correctional facilities.

One of the most common obligations associated with the job of a military police officer is the duty of maintaining law and order. A military police officer patrols the assigned area to ensure that laws are being upheld, checks IDs to ensure that only appropriate personnel are allowed inside and inspects incoming trucks to ensure that no illegal items are being transported in. Also, MPs are tasked with maintaining order and discipline inside military installations such as barracks, bases and camps. In certain cases MPs may also be called to assist in maintaining order and discipline in a civilian environment, upholding the criminal justice system and supporting regular law enforcement forces at times of the occurrence of natural disasters, large-scale industrial or infrastructure accidents, civil unrests etc.

Military police provide a wide range of support to contribute to battlefield success. They combat enemy forces in the rear area; expedite the movement of critical combat resources; evacuate enemy prisoners of war; provide security to critical army facilities and resources; and provide commanders and soldiers with police and police intelligence services, as needed. MPs on the battlefield operate as a flexible economy of force organization. Organized in small tactical elements, they perform a wide range of support keyed to the echelon commander's priorities, including directing military traffic - troop formations and vehicles - throughout a combat zone or civilian areas, and/or escorting vehicles and forces through dangerous territories; supervising and managing prison facilities and prisoners who are being held at those facilities, and assisting in resettling residents or

refugees that have been dislocated by the combat situation.

Individuals who want to become military police officers must complete basic training before job-specific training is introduced. They learn the fundamental rules and regulations of their selected military branch as well as security and law enforcement through the military branch's schooling system. On-the-job training is often part of this process.

Typical qualities sought after in a potential MP officer include professional military service experience, language proficiency, driving skills, use of firearms proficiency, and in some instances special qualifications such as computer mastery, map reading, land navigation, use of GPS, knowledge of basic negotiation, mediation and conflict resolution, interviewing techniques and medical assistance skills. Desired personal virtues include good judgment, supported by a common-sense approach to problem-solving, objective attitude, displaying tact and impartiality, polite demeanor, combined with a firm but flexible and honest approach, self-discipline and patience, and demonstrable leadership skills.

GLOSSARY

- **denotes** /dr'noots/ - označuje, znamená; • **brassard** /'bræsa:rd/ - páska na rukáve; • **shoulder flash** /'ʃouldə flæʃ/ - nášivka, „placka“ na ramene; • **correctional** /kə'rekʃənəl/ - nápravný; • **upholding** /əp'hoʊldɪŋ/ - presadzovať, udržiavať; • **occurrence** /ə'kɜ:rəns/ - výskyt; • **expedite** /eks'pi:dɪt/ - urýchliť; • **critical** /'krɪtɪkəl/ - najzávažnejší, kľúčový; • **keyed to** /ki:d tu:/ - harmonizovaný (s niečím); • **echelon** /eʃə'lɑ:n/ - formácia; • **supervising** /su:pə'vaɪzɪŋ/ - dohliadať; • **resettling** /ri:'setlɪŋ/ - presídľovať; • **dislocated** /'dɪsləʊ'keɪtɪd/ - vyhaných; • **proficiency** /prə'fɪʃjənsi:/ - zdatnosť, zručnosť; • **virtues** /'vɜ:tju:z/ - hodnoty; • **demeanor** /dr'mi:nər/ - správanie sa.

kpt. Mgr. Vladimír Varga,
riaditeľ Úradu EPS OS SR

DUCHOVNÉ SLOVO

Hlavný význam pôstu

Príkazanie o zachovávaní pôstu je prvým príkazanim, ktoré človek dostal po svojom stvorení. Adam zhršiel, keď jedol plody zo zakázaného stromu a to hrozné hriechne poškodenie preniklo do celého ľudského pokolenia.

Odvtedy má diabol prístup k srdcu padlého človeka. Odvtedy dokonalé Božie stvorenie, čiže Adam, ktorý predtým nepoznal ani hnev, ani smútok, bol podrobený vášňam, v ktorých sa až dodnes, ako v peknej smole varia naše srdcia zbavené blaženého prebývania s Bohom.

Práve preto samotný Pán Ježiš Kristus, keď prišiel na tento svet, aby zachránil hynúcich hriešnikov, prv než začal svoju službu na zemi, postil sa štyridsať dní a nocí v pustinách a svojím osobným príkladom nám pripomenul blahodarnosť a povinnosť pôstu! Trojitým odmietnutím diablových ponúk nám ukázal obraz duchovného zápasu, ktorý je nevyhnutný pre každého, kto sa snaží spojiť plod pôstnej zdržanlivosti s vnútorným duchovným rastom!

Ale aby sme po tejto úzkej ceste prešli bez zakopnutia, musíme jasne pochopiť, že hriech sa poráža nielen zdržanlivosťou v jedení a ostatných pôžitkoch tela, ale aj očisťovaním srdca a horlivým úsilím o čistotu duše. Toto je hlavný zmysel pôstu.

„Odkloň sa od zlého a konaj dobro“ (1Pet 3, 11). Počas celého Veľkého pôstu by sme v prvom rade mali pamätať na tieto slová Svätého Písma. Bohužiaľ, dnes dokonca aj medzi veriacimi je mnoho zblúdených, ktorí nechápu vznešený význam Veľkého pôstu. Myslia si, že je pre nich postačujúca iba zdržanlivosť a nejedenie zakázaných pokrmov.

Beda nám nerozumným! Beda nám pokrytcom! Ty, čo neješ mäso, porozmýšľaj, neurazil si svojho blížneho? Nereptal si na Boha, keď ti bolo ťažko? Či v tajnosti niekoho neurážaš, nehneváš sa a nezávidíš? Či sa nepýšiš svojou domnelou dôstojnosťou? Či vďačíš Bohu za všetky Jeho dobrodenia, ktoré ti dal? Či v tvojom srdci nepanujú márnivé pozemské starosti?

Alebo neješ mäso a pokoruješ svoje telo, ale nestaráš sa o svoju dušu, a vôbec sa zo svojho srdca nenáhliš vyhnúť hnev, pokrytectvo, lakomstvo, zvrátenosť, namyslenosť a samofúbosť? Svätá Cirkev nás varuje, že nebudeme mať žiaden osôh z telesnej zdržanlivosti, ak ju nespojíme so zdržanlivosťou duchovnou, čiže od zla, od vášne, od mučiaceho nás hriechu.

Vo veľkopôstnych modlitbách počujeme: „Márne sa tešíš, duša moja, zo zdržanlivosti od pokrmov, keď nie si očistená od vášní. Ak zdržanlivosť nebude príčinou tvojej nápravy, Bohu sa nezapáčiš.“

Kontaktná alergická dermatitída

Kontaktná alergická dermatitída je alergické zápalové kožné ochorenie vyvolané opakovanou expozíciou (vystavením kože) precitliveného jedinca špecifickému kontaktnému alergénu. Je to imunitná reakcia kože neskorého typu na opakované podnety kontaktným alergénom. Prejavuje sa zápalom kože.

Prejavy dermatitídy sú veľmi rozmanité. Spočiatku možno na mieste pôsobenia alergénu pozorovať zápalovú plochu, na ktorej vznikajú svrbivé pupence, pluzgieriky. Neskôr pluzgieriky mokvajú, tvoria sa chrasty. Dermatitída postupne prechádza do svojho okolia. Po prerušení kontaktu chorého so svojím alergénom sa vývoj choroby spomalí. Po opakovanom pôsobení alergénu na kožu precitliveného sa jednotlivé výsevy opakujú.

Príčiny vzniku

Kontaktná alergická dermatitída vzniká na základe imunitného mechanizmu, a to nie ako antigén, čiže protilátková reakcia, ale sprostredkovaná bunkami vplyvom imunologickej aktivity T - lymfocytov. Väčšina kontaktných alergénov patrí do skupiny chemických škodlivín s malou molekulovou hmotnosťou. Sú to tzv. haptény, ktoré sa musia v ľudskom tele viazať na bielkoviny, aby sa vytvorili kompletné, plnohodnotné alergény.

Možno povedať, že k vzniku precitlivenosti ako imunologickému procesu prispievajú aj iné faktory. Napríklad stav pokožky, najmä zá-

palové reakcie kože, ďalej fokálne ložiskové infekcie, poruchy tráviacich ústrojov, poruchy látkovej premeny, choroby žliaz s vnútorným vylučovaním, ako aj genetické faktory, ktoré v niektorých prípadoch umožnia, resp. podporujú vznik precitlivenosti na kontaktné alergény.

K najčastejším vyvolávateľom kontaktnej alergickej dermatitídy patria nikel a jeho zlúčeniny, chróm a jeho zlúčeniny, kobalt a jeho zlúčeniny, peruánsky balzam, guma a gumárenské chemikálie, formaldehyd, parafenyléndiamín, terpentínový olej, plasty, epoxidové živice, polyakrylové a polymetakrylové hmoty, fenoplasty a aminoplasty, polyesterové živice, polyuretánové živice či terapeutiká. Tiež kozmetika na vonkajšie použitie (zvyčajne sú to masťové základy, konzervanty a účinné látky), rastliny, drevo, pesticídy a ďalšie látky.

Diagnóza

Diagnóza sa stanoví na základe podrobnej a opakovanej anamnézy. Zistením, v akom pracovnom prostredí sa pacient pohybuje, ktoré pracovné pomocné látky a v akom množstve používa a tiež zistením, aké je domáce prostredie vyšetřovaného. Ide o to, aké používa predmety a ich zložky každodennej potreby, vrátane všetkých kontaktov v jeho životnom prostredí. Diagnóza sa stanoví na základe klinického obrazu a potvrdenia epikutánnymi, náplasťovými kožnými testami. Pri tomto teste sa zvyčajne na jeden až dva dni nalepí na kožu chrbta náplášť, ktorá obsahuje podozrivé látky. Po odstránení sa odčíta výsledok. Ak miesto začervena, svrbí a páli, znamená to, že pacient je na danú látku alergický, precitlivený. Princípom epikutánného testu je napodobňovanie kontaktu kontaktného alergénu s pokožkou za určitých podmienok, pričom vyvoláva na koži malý, miniatúrny ekzém.

K individuálnej prevencii patrí:

- používanie ochranných pracovných prostriedkov chrániacich kožu (ochranné obleky, zástery, masky, respirátory, rukavice, ochranná obuv, ochranné pracovné masť a pasty),
- nedráždivé a pritom účinné čistiace prostriedky na kožu,
- starostlivosť o čistotu pracovných stolov, podláh a stien, ako aj o čistotu uniforiem, osobnej bielizne, pracovných oblekov a celkovú čistotu kože,
- zo strany zamestnávateľa je potrebné zabezpečenie dostatočného počtu sprch s teplou a studenou vodou, správne vykurované kúpeľne, zabránenie možnosti infekcie kožnými hubami (používať rohože z plastov, nosiť osobitnú obuv pod sprchami a pod.)

Liečba a prevencia

Základnou otázkou liečby kontaktnej alergickej dermatitídy je vylúčenie kontaktu chorého so svojím kontaktným alergénom. Postihnutý sa lokálne ošetruje kortikosteroidnými krémami. Mokvanie sa zastavuje obkladmi s antiseptickými roztokmi. Používajú sa i nesteroidné protizápalové masť alebo pasty. Celkovo sa ordinujú antihistaminiká. V rámci prevencie má veľký význam vstupné vyšetrenie a v pracovnom pomere správne pracovné zaradenie každého pacienta. Dôležité je aj poučenie jednotlivca o možnostiach kožných poškodení a o nevyhnutných preventívnych opatreniach na pracovisku po dôkladnom rozbere technológie. Riešenie nie je vždy jednoduché, pretože preraďenie alebo vyradenie precitliveného pracovníka nie je hocikedy možné. Vylúčiť škodlivý alergén sa však musí. Aby bola prevencia úspešná, vyžaduje si dobrú spoluprácu lekára a pacienta. Periodické preventívne lekárske vyšetrenia exponovaných, včasná diagnóza a účinná liečba vhodne dopĺňajú preventívne opatrenia.

Text: MUDr. Miroslav Terek
podplukovník v zálohe, ÚVN Ružomberok

Na pracovisku je potrebné:

- vytvoriť zdraviu neškodlivé prostredie, t. j. dostatočne veľké pracovné priestory s vetraním, ventiláciou či klimatizáciou,
- zabezpečiť primerané mikroklimatické podmienky (teplota, vlhkosť, rýchlosť prúdenia, sálavé teplo), dodržiavať zásady automatizácie a mechanizácie, resp. aj hermetizácie postupov, aby sa zabránilo kontaktu alergénov s pracovníkmi vo výrobe.

In support of

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

autor je psychológ
5. pluku špeciálneho
určenia

Combat Stress

Combat stress je častou odpoveďou na mentálne a emocionálne vypätie vojakov, ktorí zažili nebezpečné bojové situácie. Combat stress sa nepovažuje za ochorenie či poruchu, považuje sa za normálnu a pochopiteľnú reakciu človeka na prežitú situáciu. Paleta symptómov je rozmanitá, čo je pochopiteľné pre zložitú a štruktúrovanú systém ľudského organizmu. Môžu sa vyskytnúť problémy s koncentráciou pozornosti, poruchy pamäte, problémy spracúvania informácie a rozhodovania, nedôverčivosť, halucinácie a ilúzie, ako aj vracajúce sa traumatizujúce zážitky – flashback – a nočné mory. Vojak môže pociťovať úzkosť, strach, neodôvodnený smútok, pocity viny, hanby, zlyhania. Jeho nálada sa často mení, môže byť prítomný silný hnev alebo celková podráždenosť. V správaní vystupujú do popredia utiahnutosť, vyhýbanie sa ľudom, nadmerné pozorovanie okolia, výbuchy hnevu, neodôvodnený pocit ohrozenia, riskantné správanie. To všetko môže vyústiť do užívania, či zvýšeného užívania návykových látok v ich celom spektre. Z telesných symptómov sprevádzajú bojový stres najčastejšie problémy so spánkom, celková vyčerpanosť, búšenie srdca, nadmerné potenie, tráviace ťažkosti, nevoľnosť, časté močenie, hnačky, tras rúk, strata citlivosti, svrbenie, ale aj strata funkčnosti končatín, či časté migrény.

Symptómy sa môžu objaviť bezprostredne po odznení stresovej situácie, ale ich nástup môže byť aj oneskorený s odstupom dokonca týždňov až mesiacov. Týždne až mesiace pretrvávajúce symptómy bývajú veľmi neprijemné a môžu sprevádzať aj antisociálne a seba poškodzujúce správanie. Napríklad v polovici roka 2013 spravodajská stanica BBC informovala, že v predchádzajúcom roku bol počet samovrážd medzi britskými vojakmi vyšší než počet padlých britských vojakov v boji proti Talibanu. Na život si siahlo 21 vojakov v službe a 29 veteránov, 44 vojakov bolo zabitých, pričom 40 padlo priamo v boji.

Z pohľadu prevencie je prvoradá kvalitný výcvik spojený s prípravou na situácie, ktoré môže vojak zažiť. Dôležité je tiež drilovanie činností, ktoré sa budú pri plnení úloh vykonávať. K prevencii významnou mierou prispieva aj odborná podpora pre zvládanie záťažových situácií. Veľký vplyv na prevenciu pred negatívnymi účinkami Combat Stressu má však už samotný výber vhodného personálu na službu v armáde.

Predseda vlády Zdeněk Fierlinger číta Košický vládný program

Armáda na Slovensku po roku 1945

Kľúčovým dokumentom v povojnovom vývoji československej armády sa stal Košický vládný program. Deklaroval diskontinuitu s tradíciami s cieľom vybudovať brannú moc na nových základoch.

Jej jadro tvorili jednotky bojujúce proti Nemecku: primárne 1. čs. armádny zbor v ZSSR, ďalej letci, obrnená brigáda vo Francúzsku, partizáni a povstalecká armáda. Zrušil apolitickosť armády, potvrdzoval existenciu inštitútu osvetových dôstojníkov a deklaroval očistu armády od kolaborantov. Vojaci si mali osvojiť sovietske skúsenosti a vláda ohlásila záujem o pozvanie inštruktorov Červenej armády. V armáde malo byť zabezpečené postavenie Čechov a Slovákov ako „rovný s rovným“, čoho prejavom na našom území malo byť vytváranie jednotiek, zložených prevažne zo Slovákov so slovenčinou ako veliacim a služobným jazykom.

V máji 1945 schválila vláda dočasnú mierovú organizáciu armády, ktorá územie Československa rozčlenila na štyri vojenské oblasti s obdobnou štruktúrou vojsk. Na území Slovenska tak prišlo k zriadeniu Vojenskej oblasti 4 s veliteľstvom v Bratislave, na čele ktorej stál brigádny generál Mikuláš Markus. Vojenským obsadením celého územia Slovenska sa mal zabezpečiť pokoj a poriadok s osobitným dôrazom na územie prinavrátené spod maďarskej okupácie.

Na Slovensku boli dislokované dva armádne zbory - VII. (brigádny generál Michal Širica, SV Trenčín), ktorého organizačné jadro tvorili dve pešie divízie - 4. divízia s veliteľstvom v Ružomberku a 9. divízia s veliteľstvom v Nitre. Organizačné jadro VIII. armádneho zboru (brigádny generál Ján Imro, SV Banská Bystrica) tvorili 2. divízia s veliteľstvom v Banskej Bystrici a 10. divízia s veliteľstvom v Košiciach. 2. a 4. divízia boli zodpovedné aj za stráženie exponovaných južných hraníc Slovenska. Organizačnú štruktúru VO 4 dopĺňali tanková brigáda, štyri delostrelecké brigády, protiletadlový delostrelecký pluk, letecká divízia, ženijná brigáda, spojovací pluk a ďalšie útvary. Každá z peších divízií sa skladala z troch peších plukov, práporu samopalníkov, delostreleckého pluku, protitankového delostreleckého oddielu, ženijného práporu, spojovacieho práporu, prieskumnej roty, roty chemickej ochrany, výcvikového pešieho práporu a ďalších jednotiek. V lete 1945 bola zriadená letecká oblasť 4 s veliteľstvom v Bratislave, veliteľom sa stal bývalý veliteľ povstaleckého letectva pplk. Jozef Tóth. V auguste 1945 sa na Slovensko presunula 4. letecká divízia (plk. Mikuláš Lisický), ktorá sa skladala z dvoch stíhacích a jedného bitevného pluku.

V októbri 1945 gen. Markusa vo funkcii vystriedal gen. Širica a bývalý veliteľ oblasti prevzal post veliteľa VII. armádneho zboru. Novým veliteľom VIII. armádneho zboru sa stal plk. Pavol Kuna. Prišlo k reorganizácii 4. pešej divízie na 4. rýchlu divíziu (SV Žilina). Úprava vnútornej štruktúry sa udiala aj v prípade zvyšných troch peších divízií, keď sa po novom skladali z troch peších a jedného

Generál Michal Širica

Michal Širica (1894 – 1970) sa v rakúsko-uhorskej uniforme zúčastnil bojov na východnom fronte, kde začiatkom roka 1915 padol do zajatia. V auguste 1917 sa ako dobrovoľník prihlásil do čs. légii a zúčastnil sa bojov proti boľševikom. Po návrate do vlasti ostal v armáde a slúžil v rôznych útvaroch pechoty. Po vzniku Slovenského štátu v marci 1939 sa stal veliteľom divízie v Prešove a zúčastnil sa na obranných bojoch proti maďarskej armáde. V nasledujúcich rokoch zastával rôzne vyššie funkcie, súčasne udržoval styk s odbojom. Po vypuknutí SNP sa dal k dispozícii Veliteľstvu 1. Československej armády na Slovensku a v septembri 1944 sa stal veliteľom II. taktickej skupiny. V januári 1945 ho zatkli, v apríli sa prihlásil do čs. armády v Košiciach. V októbri 1945 sa stal veliteľom VO-4, funkciu zastával až do roku 1950. V roku 1946 ho povýšili na brigádneho generála, neskôr divízneho a zborového generála. V septembri 1950 musel odísť na nútenú dovolenku, nasledovalo vykonštruované obvinenie, zbavenie hodnosti a väzenie. Rehabilitácie sa dočkal až v roku 1964.

delostreleckého pluku a protitankového oddielu, pričom sa aj razantne znížili mierové počty každej divízie. V roku 1947 nasledovali ďalšie reorganizácie, ktorých najdôležitejším znakom bolo posilnenie pozemných vojsk v Česku. Na Slovensku dislokované armádne zbory sa prečíslovali - VII. na V. zbor a VIII. na VI. zbor a prečíslovalo a reorganizovalo sa aj oblastné delostrelectvo. Zmenám sa nevyhla ani pechota, napr. reorganizovala sa 2. pešia divízia na pešiu brigádu horského typu. Rok 1948 priniesol zásadné zmeny v celej vojenskej štruktúre na Slovensku. Došlo k jej zjednodušeniu, k zrušeniu veliteľstva VI. zboru v Banskej Bystrici, ktorého nástupcom sa stala VO-4, a s účinnosťou od 1. júla 1948 k splnutiu veliteľstva VI. zboru s veliteľstvom VO-4, ako aj k dislokačným zmenám a ďalším presunom pechoty a delostrelectva do Česka.

Text: Matej Medvecký
Vojenský historický ústav

Foto: VHÚ

Tabletka z Ul'janovska

Automobil UAZ-452 AE je jednou z mnohých modifikácií sovietskeho ľahkého terénneho, skriňového vozidla. Model 452 priamo vychádzal z rady vozidiel UAZ-450 a 451. Výroba sa začala v roku 1965 v automobilovom závode Ul'janovsk. Vozidlá vďaka svojmu špecifickému tvaru karosérie dostali viacero zdomácnených prezývok ako napríklad: tabletka, burizon či žubrienka.

Automobil UAZ-452 umožňuje jazdu v teréne, ale aj po cestných komunikáciách. Pohon zabezpečuje motor UM2-451 (modifikovaný z osobného automobilu GAZ-21 Volga). Podvozok je robustný s pevnými nápravami a pozdĺžnymi listovými pružinami. Bol prebratý zo známeho terénneho automobilu GAZ-69M.

Motor z Volgy

Chladienie motora je kvapalinové. Motor s objemom 2 445 cm³ dodáva vozidlu maximálny výkon 54 kW pri 4000 ot./min. Náhon vozidla je 4 x 4, brzdový systém hydraulický, spojka suchá – jednodotúčová. Mechanická prevodovka s redukciou do terénu má 4 stupne radenia smerom vpred a jeden vzad. Verzia AE sa vyznačuje zasklenenou celokovovou karosériou, určenou predovšetkým na zabudovanie špeciálnych nadstavieb. Kabína je vybavená nezávislým kúrením. Na zadnej časti rámu je ťažné zariadenie s elektrickou zásuvkou, ktoré zabezpečuje možnosť ťahania prívesného vozidla.

UAZ-452 PP bol súčasťou zvukomerného delostreleckého komplexu 1B19M. Ide o pozajzdňú zvukomerný komplex, zabezpečujúci zisťovanie polohy pozemných delostreleckých prostriedkov na základe akustickej stopy vý-

strelu. Zvukomerný prieskum bol jednou z hlavných súčastí delostreleckého pozemného prieskumu, uskutočňovaného batériami, či čatami pomocou tzv. zvukomerných staníc. Kvalita a efektivita akustického prieskumu boli dané teplotou vzduchu, smerom vetra v závislosti od nadmorskej výšky a členitosti terénu. Hlavnou výhodou bola nezávislosť od podmienok viditeľnosti. Umožňovalo to riešiť prieskumné úlohy v noci, hmle alebo pri zadymení. Zvukomerný mobilný komplex pozostával z dvoch vozidiel GAZ-66K (centrálne stanovište) a siedmich strojov UAZ-452 (tri zvukomerné stanovišťa s tromi topografickými vozidlami verzie T2 a jedného UAZ-u-452 PP). Akustické načúvacie stanovišťa úzko spolupracovali s topograficko-geodetickými jednotkami. Tie zabezpečovali určovanie súradníc – vzájomnú orientáciu pri rozvinutí.

Hralo vo filme

Špeciálna nadstavba s označením PP (post prevencie – пост предупреждения) predstavuje mobilnú stanicu skorého varovania. V evidencii sa tiež uvádza ako návestné vozidlo. Medzi základné vybavenie tejto špeciálnej nadstavby patrila dvojica rádiostaníc: R-107M a KL-43 s príslušenstvom; 3,5 km dlhý spojovací kábel; orientačný periskop VOP a optika PAB-2A so statívom. Výsuvný panoramatický periskop VOP slúžil na sledovanie predného perimetra vozidla. Optika má zameranú osnovu na ohniskovej doštičke. Zorné pole pokrýva uhol 10 ° 25 ' s optickým priblížením 3,7 × (väčšinou sa udáva ako štvornásobné).

Podľa viacerých prameňov bola sovietska rádiostanica KL-43 prechodným vývojovým modelom medzi verziami R-107 a R-107M. Bolo ich vyrobených len niekoľko sto kusov. Slúžila ako prijímač a zároveň vysielač, pričom bola schopná vysielať varovné signály. Jej frekvenčný rozsah sa pohybuje v rozmedzí 57-61 MHz. Vysielací výkon je 2 W. Hmotnosť prístroja dosahuje 21 kg.

Vozidlo, vyrobené v roku 1983 bolo do Vojenského múzea Piešťany prevedené v októbri 2007 z VÚ 5728 Moldava. Na prelome augusta – septembra 2010 bolo čiastočne reštaurované pre potreby filmu režiséra Juraja Nvotu EšteBák členmi Klubu priateľov VHM Piešťany. Automobil bol prestriekaný do sovietskeho sfarbenia s bielym inváznym pruhom. V polovici roka 2014 sa začali rozsiahlejšie práce na rekonštrukcii vozidla. Vozidlo bude po ukončení prác zaradené do stálej expozície VHM Piešťany v pôvodnom československom sfarbení.

Technicko-taktické údaje

dĺžka: 4 360 mm
šírka: 1 940 mm
výška: 2 090 mm
Rozchod kolies: 1 442 mm
Rázvor: 2 300 mm
Motor: karburátorový UM2 451 OHV
Chladienie: kvapalinové
Typ paliva: benzín
Objem: 2 445 cm³
Výkon: 54 kW
Brodenie: do 0,7m
Celková hmotnosť automobilu: 2 670 kg
maximálna rýchlosť: do 90 km za hodinu
priemerná udávaná spotreba: 25 l/100 km

Text a foto: Jerguš Váry
VHÚ-VHM Piešťany

Vojenské historické múzeum Piešťany
Múzejné oddelenie Piešťany
Žilinská cesta 6545, 921 01 Piešťany
Kontakt: 033/7913804,
vhnpestany@vhusk

Otváracie hodiny:
október až máj (vopred nahlásené skupiny
v počte 10 až viac osôb):
utorok až piatok vstup do múzea:
10.00, 13.00 h.
Technická prestávka: 12.00 – 13.00 h.

Vstupné: Dospelí – 1.00 eur
Študenti a dôchodcovia – 0,50 eur
Vojnoví veteráni, zamestnanci rezortu
MO SR, členovia Zväzu muzei na Slovensku, Slovenskej
historickej spoločnosti pri SAV, Spoločnosti slovenských
archivárov a deti do 15 rokov – vstup zdarma

Mobilná stanica skorého varovania UAZ-452 AE zo zbierok Vojenského historického múzea Piešťany